Mocovy divadelní INTERIERY

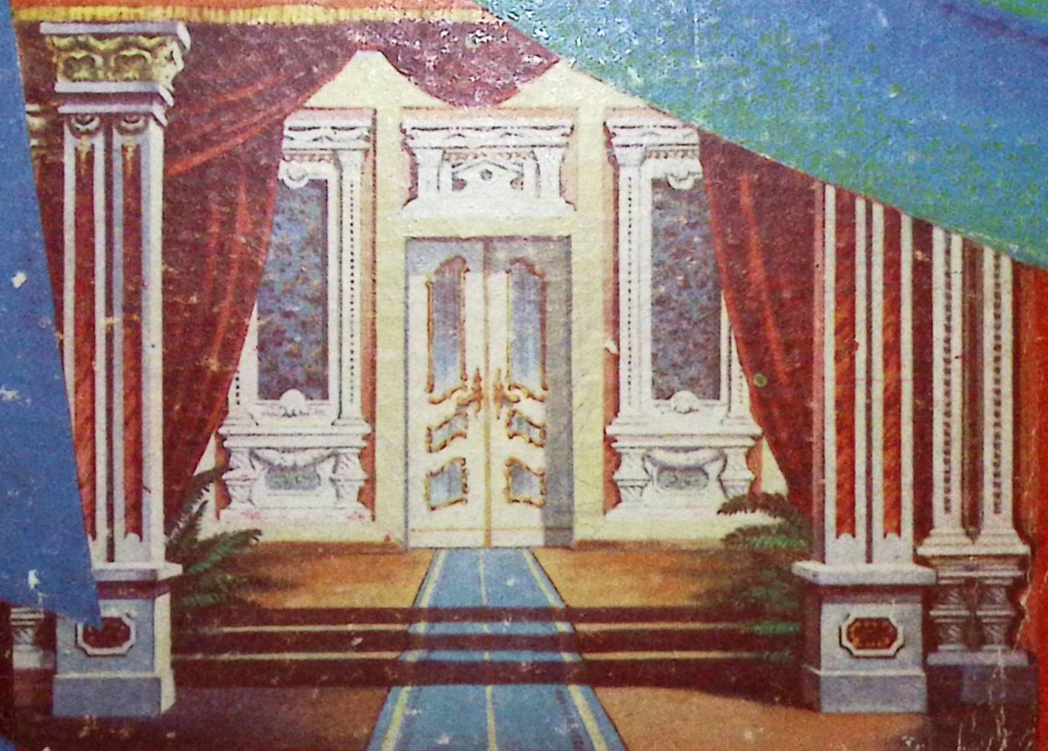

Nakladem Pepa Máca Újezd u Sokolnic

VÝZDOBA, národní podnik
Provozovna č. 32
ÚJEZD U SOKOLNIC č. 371
Telefon: 20

MÁCOVY DIVADELNÍ PŘÍRUČKY

II. DÍL

INTERIERY

NÁKLADEM VLASTNÍM • VEŠKERÁ PRÁVA VYHRAZENA JAK CO DO TISKU, TAK I DO VYOBRAZENÍ

OBJEDNÁVKY VYŘIZUJE PEPA MÁCA - ÚJEZD U SOKOLNIC - MORAVA

Máme dobře vybavený podnik.

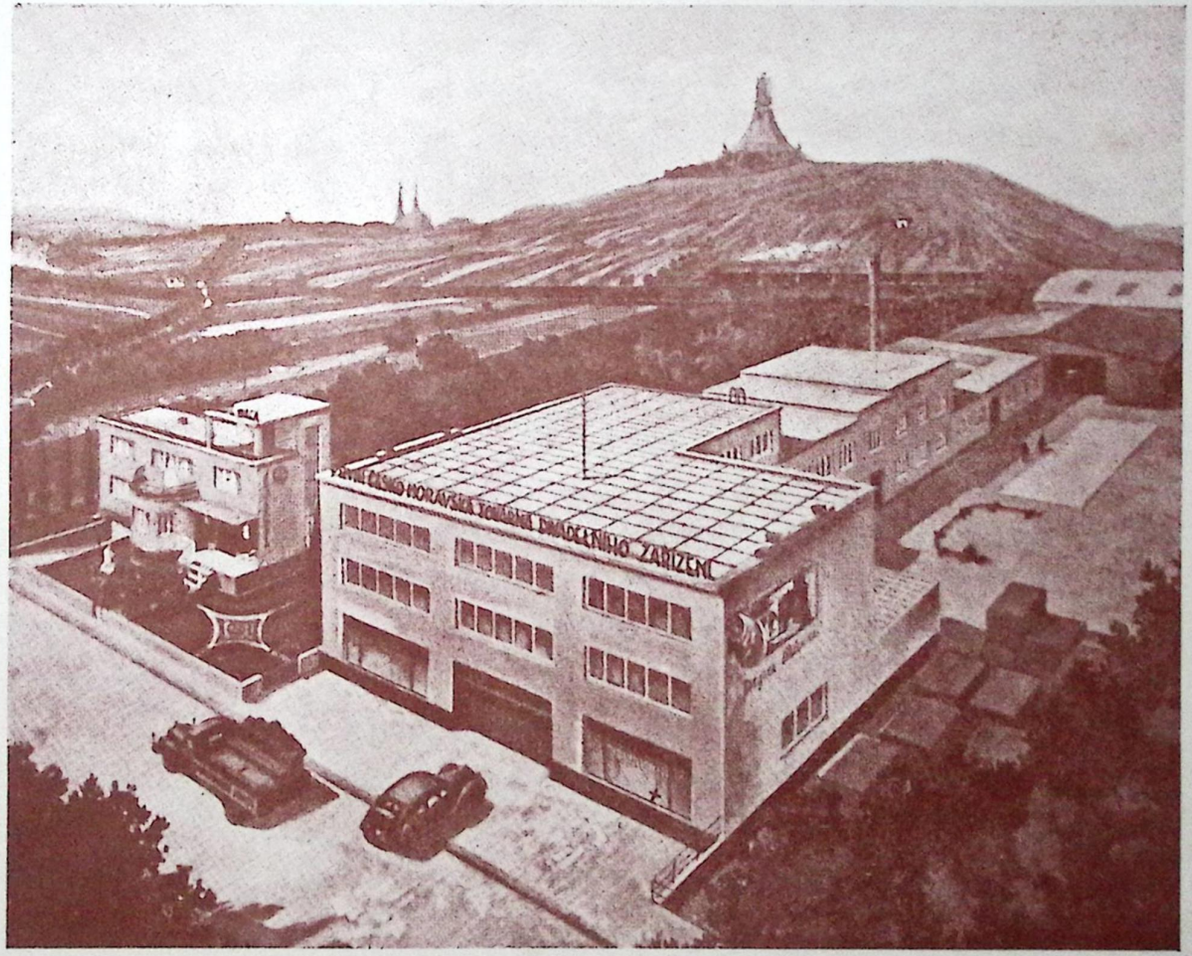

Proto také můžeme v něm vyrábět dobré a moderní výrobky, jakými jsou naše divadelní dekorace a osvětlovací i technická zařízení. Jsme nyní schopni uspokojiti i ty nejnáročnější zákazníky ve snaze, aby si náš národ udržel mezi podunajskými státy své tradiční divadelní prvenství. Spokojenost našich zákazníků svědčí o tom, že nás chtějí v této snaze podporovat. Jsme jim za to velmi vděčni.

Úvodem k divadelnímu interieru.

V prvním díle Mácových divadelních katalogů bylo pojednáno o zásadách, kterými se mohou říditi ochotníci při zařizování jeviště pro scény exterierové. Bylo poukázáno zvláště na nutnost pořídíti několik základních exterierových kulisových typů, které poskytují bohaté možnosti obměn a jejichž kombinací vytvoří režisér, po př. výtvarník, neomezené množství exterierových scén. Cílem výpravy jako součásti divadelního projevu je, vytvořiti herci takové prostředí, aby jeho hra a mluva v rámci jevištní výpravy vzbudila v divákovi stejné představy, jaké vložil autor do hry. K tomuto cíli je možno postupovati několika cestami, z nichž dvě základní jsou vytvoření scény realistické nebo náznakové. Jak zodpověděti otázku, který z těchto způsobů zvolit na ochotnickém jevišti? Volbu některého z obou způsobů provádí na ochotnické scéně režisér, po př. u větších souborů režisér s výtvarníkem. Inscenovat náznakově je mnohem těžší než inscenovat realisticky. Autor náznakové inscenace musí míti umělecky tvůrčího ducha, aby se po dohodě s režisérem o podstatě hry dovedl k této podstatě dopracovat také výtvarnicky, při čemž by jeho inscenaci nezatěžovalo nic zbytečného. Potom hledá jevištně technické prostředky, jimiž by svou myšlenku vyjádřil. Jsou to zpravidla prostředky nové a výtvarník-neumělec často dojde zklamání, neboť se zpravidla dopustí omylů a základních chyb.

Mnohem snadnější práci má výtvarník, který pracuje obvyklými jevištními prostředky v realistickém provedení. I když nemá zvláštních uměleckých předpokladů, vytváří, veden routinou, správné scény, bez chyb. Volba nezávisí ovšem pouze na režisérovi, resp. výtvarníkovi. Nutno přibrat v úvahu také publikum, pro které se hraje. Není lhostejno, zda hrajeme pro publikum městské, které má možnost shlédnouti občas dokonalé inscenace na profesionálním jevišti či na venkově, kde obecenstvo bylo ve vývoji svého nazírání na divadlo vedeno pouze místním ochotnickým spolkem, který měl ty nejmenší možnosti. Poměr prvé z uvedených skupin k scénickému obrazu je zcela jiný, než u venkovských diváků. Náznaková scéna, jejíž nedílnou součást tvoří světlo reflektoru, které vyhmatává z jevištního prostoru potřebné scénické prvky, dovede vyvolat ve zkušeném divákovi představy, jaké měl autor při tvorbě svého uměleckého díla. Prostému divákovi, bez zkušenosti nazírání na moderní náznakovou techniku, kterou nedovede pochopit, je takový jevištní výraz neuspokojující. Z těchto úvah lze vyvoditi odpověď na otázku, jakého inscenačního způsobu užít na ochotnickém jevišti. Radíme: Uvědomiti si úroveň publika, jemuž je naše hra určena a užít takového způsobu inscenace, kterou můžeme dokonale provésti. Raději provedeme inscenaci dobře starším osvědčeným způsobem realistickým, než špatně způsoby náznakovými.

U ochotnických sdružení, která chtějí upravit svá starší jeviště nebo si pořídit jeviště nová, nutno počítati s tím, že na jevišti budou cvičit a hrát divadla jak režiséři starší, kteří budou pracovat použitím vžitých inscenačních způsobů, tak i mladší, kteří budou chtít uplatnit inscenační techniky náznakové. Je tedy na těch, kteří jsou zodpovědni za vybavení jeviště kulisami a rekvisitami, aby přizpůsobili výběr oběma možnostem.

V prvním díle Mácovy publikace bylo poukázáno na to, jaké vybavení nutno pořídit pro inscenaci moderních exterierů za předpokladu, že se pořídí kruhový horizont, který ssebou přinesl oproštění jevištního prostoru, zvláště provaziště a boků od zbytečných nosných konstrukcí. Tato okolnost prospěla také inscenaci interierů. Na starších jevištích byly zpravidla na nosičích po obou stranách a v pozadí jeviště upraveny z latěk dráhy, do kterých se v přesně stanoveném pořadí zasunovaly pokojové kulisy. Tak vznikla ona známá „škatule" obdélníkového půdorysu s dveřmi uprostřed a po každé straně s příslušným počtem oken, z nichž jedno bylo namnoze namalováno na plátně kulisy a dokonce s namalovanými rekvisitami, věšáky, policemi a pod. V této scéně se odehrávaly u chudšího spolku všechny interierové scény. Jednou to byla ševcovská dílna, jindy kancelář, někdy zámecká hala, o časovém rozpětí od středověku po náš věk nemluvě. Bohatší soubory měly takových souprav pokojů více. Zpravidla čtyři a to venkovskou světnici, moderní pokoj, městský pokoj a pokoj barokový, při čemž se nevázaly kulisy na trámové nosníky, nýbrž se spojovaly podle různých půdorysů šněrováním a pod. Uvedené interierové výpravy měly mnohé nevýhody. U malých jevišť s jedním pokojem to byla především jeho stereotypnost, u větších množství zbytečných kulis, jejichž pořízení si vyžádalo značného nákladu. Kulisy zabraly mnoho místa a bylo pro ně nutno zřizovati rozlehlá skladiště, jestliže neměly i v zákulisí omezovati jevištní provoz a neměly býti vystaveny značnému risiku poškození při častém přehazování. Další závadou jednoznačných interierových kulis bylo prodlužování přestávek při přestavbě mezi jednotlivými jednáními. Jevištní praktikové si pomáhali často při přeměně tím, že ponechali scénu se základní malbou a různými doplňky — malovanými vzorky na lepence, závěsy a pod. — měnili její základní ráz. Dalším pokrokem bylo zhotovování vložkových interierových kulis, u kterých horní část kulis měla oboustranně malované vložky, jejichž obrácením se docílilo změny interieru.

Firma Máca, jejíž šéf *Pepa Máca* se spolupracovníky byl po léta ve styku s četnými režiséry ochotnických spolků a předními výtvarníky, dospěla po dlouholetém vývoji a zdokonalování interierových kulis k dokonalému řešení. Pro interierové scény zhotovují se jako základní kostra pouze rámy kulis, do kterých se vkládají vložky o málo menší, než je kulisa sama. Výměnou vložek docílí se základní změny interieru. Mácovo řešení má mnoho předností. Je možno říci, že odstraňuje všechny nevýhody starších interierových souprav, jak o nich bylo pojednáno. Pro všechny inscenace stačí pořídíti jednu interierovou stavebnici s vložkami pro libovolný počet interierů. Rámy kulis jsou opatřeny klíny pro svorky, takže stavba scény je velmi pohodlná a rychlá. Kulisy i příslušné vložky jsou lehké a snadno přenosné.

Výměna vložek je velmi snadná a hlavně rychlá, takže technický personál stačí v krátkém čase přestávky provésti změnu. Tím se odstraní nepříjemné prodlužování přestávek. Interierová stavebnice obsahuje pouze potřebný počet rámů a vložek, které při uskladnění zaberou jen velmi málo místa, takže není nutno pořizovati zvláštní skladiště. Mnohé ochotnické spolky pracují za stálých obtíží rázu finančního. Pro ty bude Mácova interierová stavebnice vítanou příležitostí, aby mohly přizpůsobiti staré interiery novodobým požadavkům a to při minimálním nákladu, jelikož jedna stavebnice nahradí několik interierů, provedených zastaralým způsobem.

Ale hlavní přednost Mácových interierů spočívá v tom, že obsahují základní části také pro scény náznakové. Jak již bylo uvedeno, omezují se výtvarníci u náznakových výprav pouze na takové díly kulis, které jsou nezbytně nutné k vyjádření podstaty provozované hry. Černý horizont nahrazuje stěny interieru, tvořené jinak z kulis. Scéna se rozpadá v dílčí úseky — zákoutí — jež jako střediska děje jsou umístěna v „nekonečném“ prostoru černého horizontu. Taková zákoutí na jevišti jsou ohraničena pouze nejnutnějšími kulisami nebo jejich díly. Tomuto účelu dokonale vyhovují vložky Mácových interierových kulis bez hlavních rámů. Vložky jsou velmi lehké a snadno přenosné. Malba je na všech vložkách ukončena, takže je možno stavěti je odděleně i vedle sebe. Všechny okenní a dveřní vložky mají se zřetelem k tomuto účelu zvláštní rámy, které umožňují otevírání a zavírání, i když nejsou okna nebo dveře umístěny v příslušném hlavním rámu kulisy. Je tedy možno postaviti na náznakové scéně dveře nebo okna Mácova vložkového pokoje zcela samostatně, bez příslušné kulisy, pomocí nenápadných specielních podpěr. Rozměry kulisových dílů a rámů jsou přizpůsobeny normálním rozměrům praktikáblů, takže při doplnění staršího nebo opatření nového vložkového pokoje nevznikají po této stránce žádné obtíže.

Z výčtu uvedených výhod Mácova vložkového pokoje je patrno, že odstraňuje všechny technické nevýhody starších interierových kulis, dále že splňuje všechny inscenační požadavky jak při stavbě interierů realistických, tak náznakových a konečně, že je velmi levný. Je to tedy řešení, na které ochotníci dlouho čekali a které jim můžeme s plným vědomím odpovědnosti doporučiti.

Proscenium.

Jevištní otvor odděluje od sebe v divadle dva světy: svět skutečný — sál a svět neskutečný — jeviště. Hranici mezi nimi tvoří opona. Rozhrnutím opony otvírá se divákovi pohled do jevištního prostoru, nového světa nadskutečna, který se řídí svými zákony, závislými jen do jisté míry na dění světa skutečného, ve kterém žijeme.

Přechod mezi těmito dvěma světy zprostředkuje proscenium. Je omezeno vpředu oponou, po stranách zaoponními — portálovými kulisami a zpravidla ještě druhou oponou, t. zv. revuální. Přední opony se dříve zhotovovaly rámované a různě malované. Pro mnohé nevýhody a nákladnost byly již z většiny divadel odstraněny. Zůstaly namnoze jenom ty, které pro mimořádnou uměleckou hodnotu nebyly dosud odstraněny, ale i ty budou brzy uloženy do divadelních oddělení muzeí. Opona moderního jeviště s nutnou nadoponní sufitou je látková, bohatě řasená. Stejné barvy jako opona jsou zaoponní kulisy. Jsou dvoudílné nebo třídílné, podle velikosti scény. Zaoponní kulisy spolu s nadoponní sufitou tvoří rámec scénickému obrazu, který se posunutím nebo lomením kulis podle potřeby rozšiřuje či zúžuje a vykrývají pohled do zákulisí. Mohou býti potaženy plátnem a malovány stejnou barvou jako opona, ale mnohem jemnější působí praktičtější zaoponní kulisy, potažené touže látkou, patřičně zřasenou, z jaké je opona. Látkové zaoponní kulisy se hodí ke všem scénám, zatím co malované působí často rušivě. V divadelní praksi se velmi osvědčilo umístiti za zaoponní kulisy ještě jednu, t. zv. revuální oponu. Revuální opona odděluje proscenium od vlastní scény, čehož se dá s výhodou použíti při přednáškách, sólových zpěvech a zvláště v operetním a revuálním provozu. Revuální opona se rovněž zhotovuje látková a to téže nebo podobné barvy jako je hlavní opona a zaoponní kulisy. Pro nástup ze zákulisí jsou na obou stranách v zaoponních kulisách vchody, zakryté draperií. Další částí proscenia je posuvná zaoponní sufita, t. zv. „harlekýn“. Jejím účelem je zvyšovati a snižovati scénický obraz. Zavěšuje se na posuvných závěsech hned za zaoponními kulisami, po př. před revuální oponou. Je dostatečně široká, aby ji bylo možno spustiti co nejníže a aby při tom nebylo viděti do provaziště. Zaoponní kulisu zhotovujeme zpravidla na pevném rámu, aby na jeho zadní straně bylo možno umístiti osvětlovací rampu. Barvou a materiálem odpovídá zaoponní sufita oponě a prosceniovým kulisám. Osvětlení proscenia se děje rampou, umístěnou za nadoponní sufitou, sálovými reflektory a hledáčky, umístěnými dostatečně vysoko za zaoponními kulisami. Pro jejich světlo jsou v zaoponních kulisách zřízeny potřebné otvory. O významu spodních ramp se názory jevištních praktiků různí. Dodáváme je na zvláštní přání.

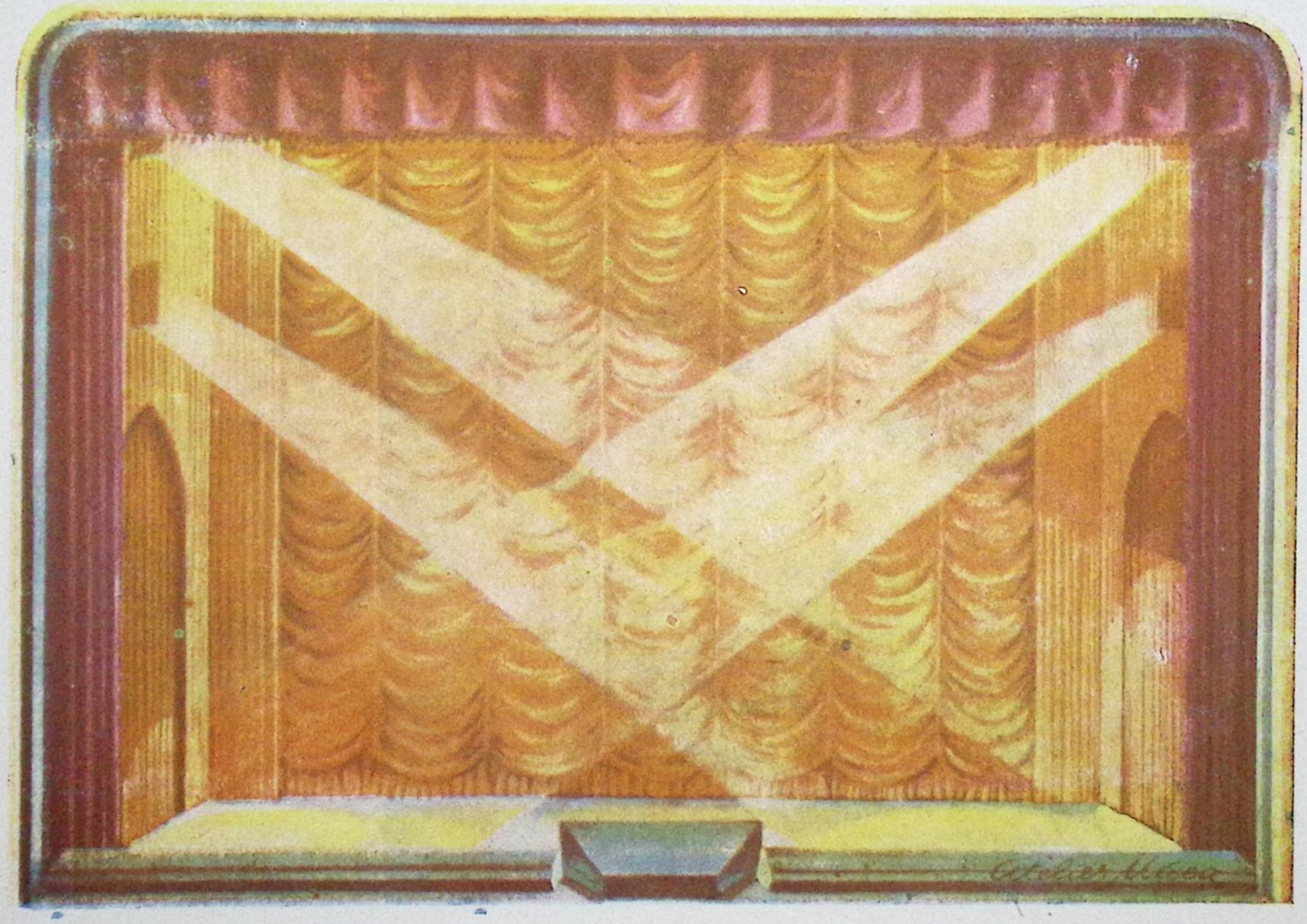

Základní pokojové kulisy.

V úvodě bylo poukázáno na přednosti Mácova řešení interierových kulis. Zhotovují se ve čtyřech základních typech různých rozměrů. — Dodáváme vložkové kulisy o výšce 3·5 nebo 3 *m* pro velká a střední jeviště. Pro malá jeviště stačí pořídíti vložky bez rámů a rámovaná okna a dveře, z nichž se dá snadno sestaviti potřebný interier.

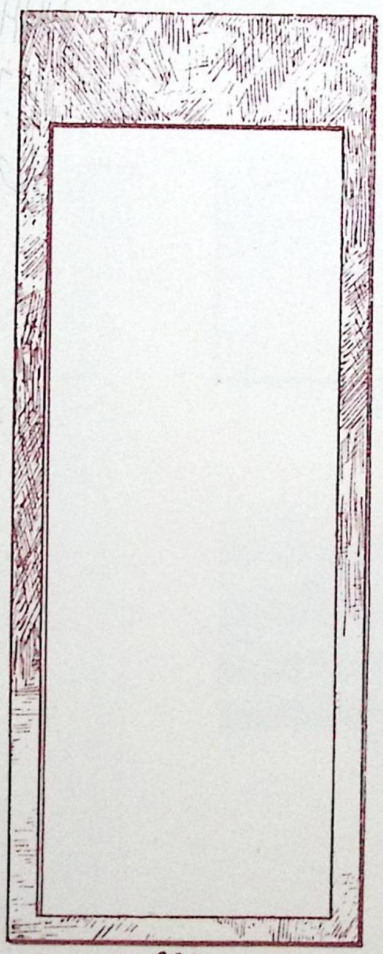

Obr. 2

3

4

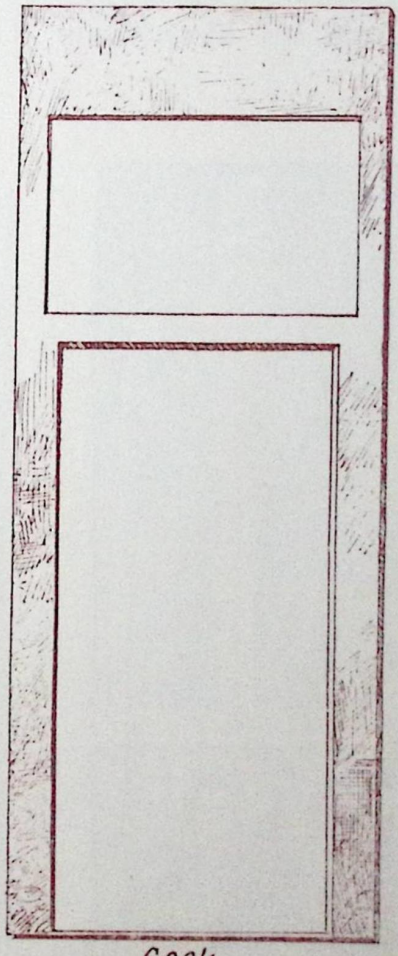

5

Spojují se stejně, jako kulisy. Rámy pro vložky u velkých a středních jevišť jsou buď celé, viz kulisa č. 6000 o šířce 1·50 *m*, do kterých se zasazují také okna, nebo poloviční o šířce 1 *m* viz 6003. Kulisa č. 6002 je t. zv. „čtvrtka“ o šířce 0·50 *m*. Používá se jí bez vložek a má neutrální barevný tón jako rámy pro vložky, takže barevně ladí ke všem vložkám. Dveřní díl č. 6004 má šířku 1·50 *m* a dva otvory. Horní pro vložku, spodní s rámem do hloubky s „prohlubní“ pro zasazení dveří. Pro spojení svorkami jsou na kulisách v příhodné výši připevněny klínky, aby nebylo nutno poškozovat rámy vrtáky podpěr.

Do základních pokojových kulis se zasazují zezadu vložky. Aby byla jejich výměna snadná a rychlá, jsou u otvorů pro vložky zvláštní záchyty. Těmi se vložka přichytí a obrtlíkem zajistí. Základní, obecně používaná sada vložek je zobrazena na obr. 6—11. Na jedné straně je bílá neutrální jizba č. 6010, hodící se k inscenaci venkovských interierů. Tvoří základ při náznakových incenacích, ať už jich použijeme zasazených v rámu základní pokojové kulisy nebo samostatně, po př. spojených v paravan. Druhá strana vložky je určena pro interiery roubené č. 6011. K vložce č. 6010/6011 patří okenní vložka 6020/6021. Okenní vložky se vsazují do kterýchkoliv rámů základních kulis č. 6000. Okna jsou otevírací.

Obr. 6

7

8

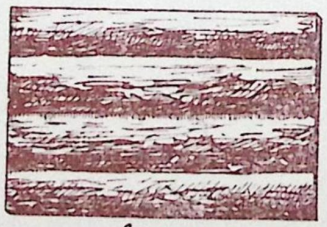

9

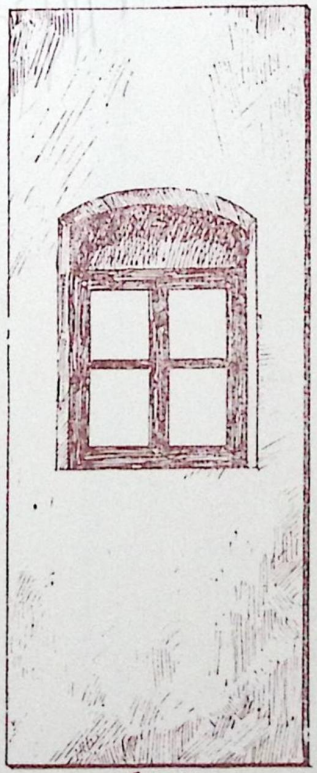

10

11

Pro inscenaci občanského moderního pokoje doporučujeme další sadu vložek č. 6012/6013 s okenními díly 6022/6023. Jsou malovány dobovým ornamentem (válečkem) podle přání. V případě potřeby se dají snadno přemalovati, takže jsou stále moderní. Můžeme jich použíti opět jako vložek do základních kulisových rámů nebo na malých jevišlích a u náznakových inscenací samostatně. Výška vložky je 2·50 *m*. Okna jsou otevírací.

Obr. 12

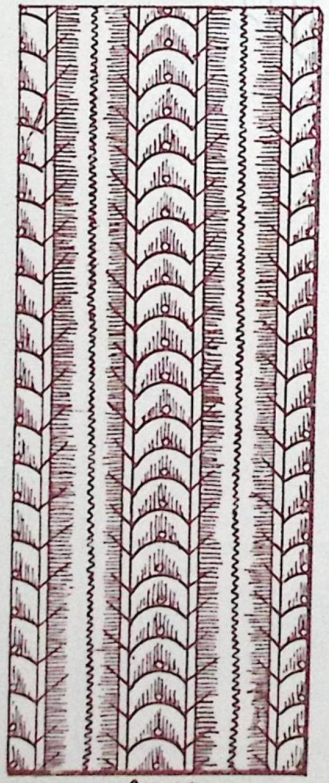

13

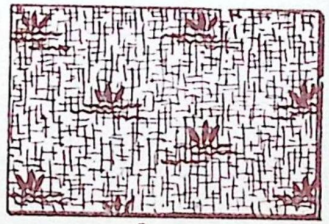

14

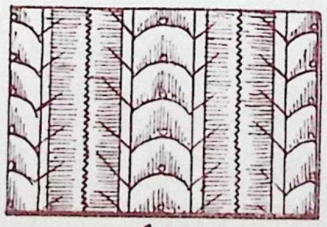

15

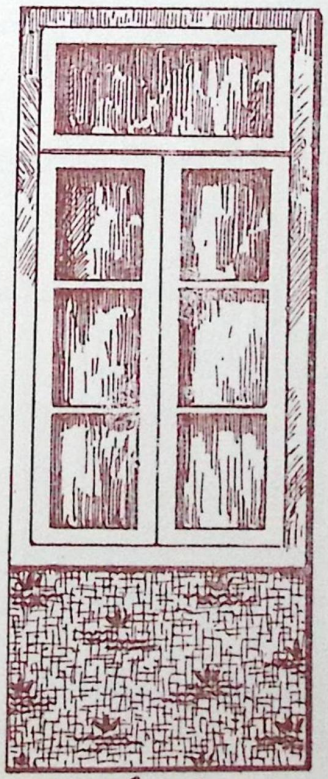

16

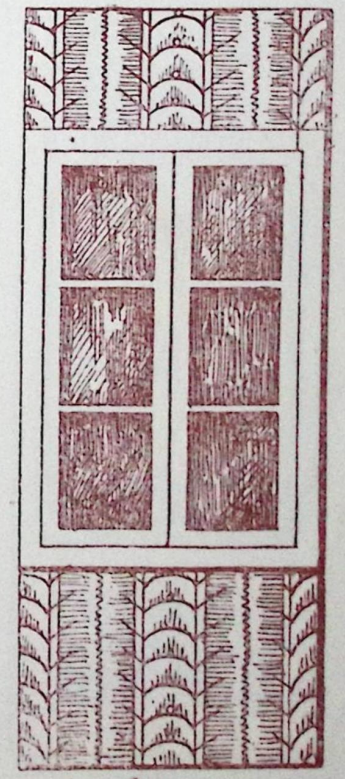

17

Pro stylové inscenace zhotovujeme vhodné oboustranné vložky, jako jsou na př. oboustranné vložky barokového a renesančního salonu č. 6014/6015. K nim patří nadedveřní vložky č. 6014/6015 a okenní vložka č. 6024 společná pro obě strany vložky č. 6014/6015. K těmto stylovým vložkám tvoří vkusný neutrální rámec základní rám interierové kulisy. U náznakových scén stačí namnoze několik stylových vložek vhodně umístěných a doplněných několika kusy stylového nábytku, aby v divákovi vznikla potřebná představa dobového prostředí.

Obr. 18

19

20

21

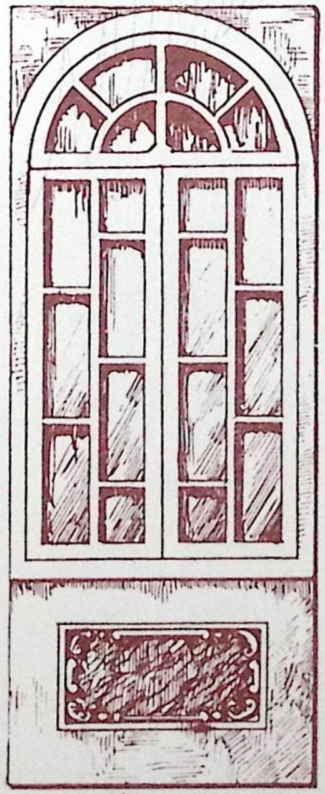

22

Také dveře do vložkových pokojů se zhotovují tak, aby byly oboustranně použitelné. Dveřní otvory v rámech základních kulis jsou stejně veliké a mají ve stejné výši kování, takže kterékoliv dveře je možno zasadit do kteréhokoliv rámu. Tím odpadne zbytečné poznačování příslušných dveří pro určitý rám a zdržování při přestavbě scény.

Na obraze 6030/6031 jsou zobrazeny obě strany dveří jednokřídlových. Na obr. 6040/6041 jsou zobrazeny půlky oboustranných dveří dvoukřídlových. Pro dobové interiery doporučujeme dvoukřídlové skleněné dveře 6043.

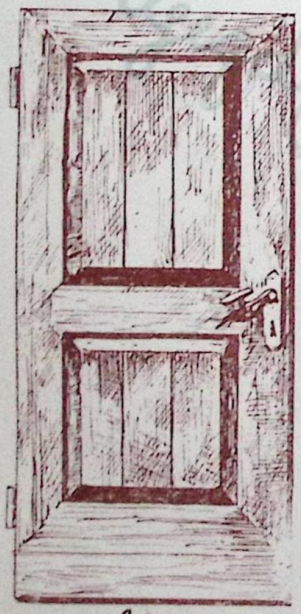

Obr. 23

24

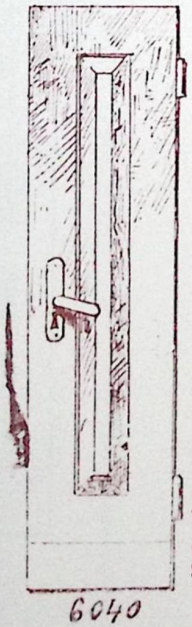

25

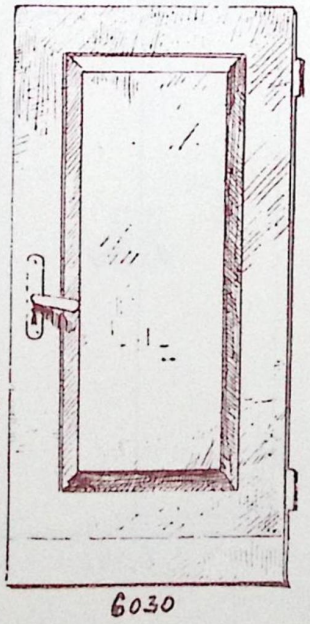

26

27

Pro všechna dveřní křídla se zhotovují samostatné rámy se zvláštním zřetelem na náznakové inscenace. Rozměry odpovídá rám rozměrům vložek. U malých jevišť, kde se staví interiery pouze z vložek bez rámů základních kulis, tvoří tedy rám s dveřmi celou kulisu. — Jednokřídlové dveře oboustranně malované typ 6032 jsou hladké dveře pro dobové interiery, druhá strana 6034 pro interiery barokové. Ve stejném stylu jsou zhotoveny dvoukřídlové dveře č. 6042—6044 (obr. 28-31).

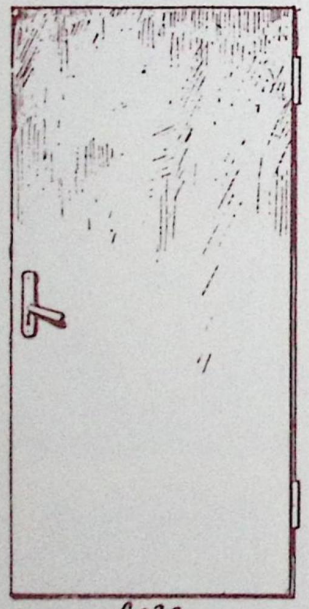

28

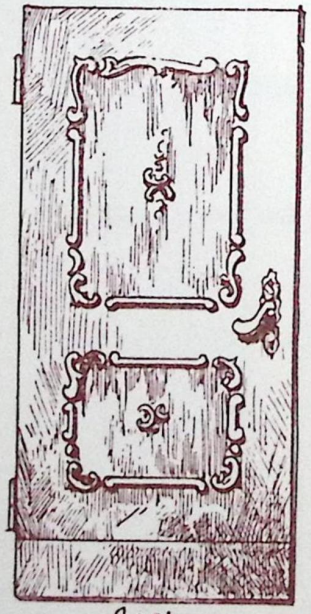

29

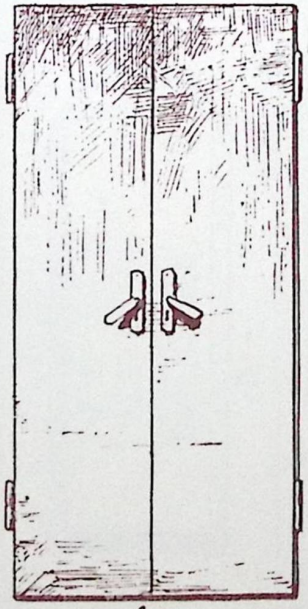

30

31

Velmi vhodnou kulisou pro interiery je dvoudílný arkýř 6005. Je neutrálně malován, takže se hodí do všech interierů. Používá se ho buď jako vchodu s draperií nebo bez výklenku a pod. Jako vložky se zhotovují do něho dveře různých typů jako jsou na př. dvoukřídlové dveře 6046 pro městský pokoj barokový.

6005 6045

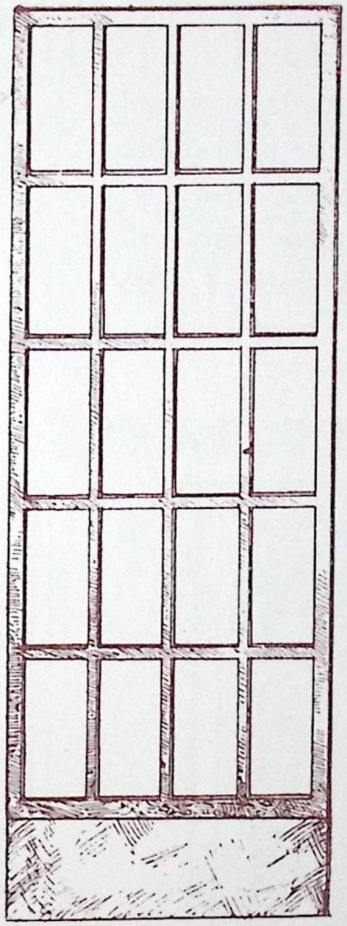

6029

32

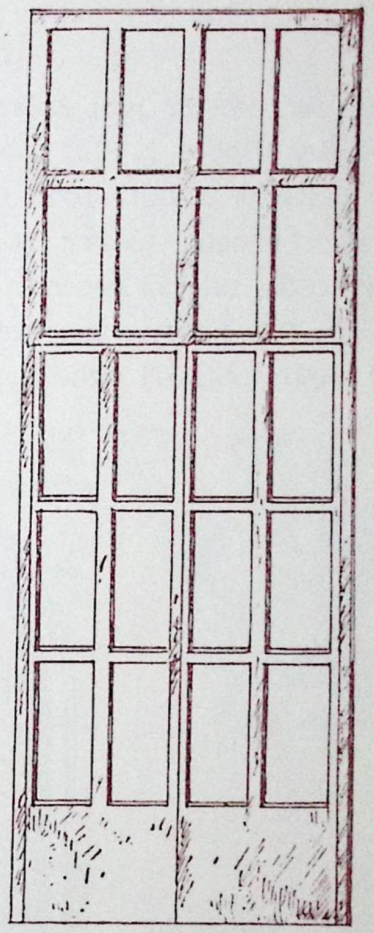

6030

33

Pro inscenaci dobových interierů jak realistických tak náznakových jsou nepostradatelné vložky 6029 a 6030. Vložka 6029 je okno moderního pokoje. Zvláště dobře působí, je-li použito dvou nebo více těchto oken vedle sebe (dvou-, třídílné okno). Okenní vložky však lze s výhodou použíti i na ležato, jako zábradlí. — Protějšek k vložce 6029 tvoří dveřní vložka 6030. Dveře jsou dvoukřídlové. Obě vložky dodáváme také se samostatnými rámy pro náznakové inscenace.

Na obr. 35—38 jsou zobrazeny různé okenní vložky. Vložka č. 6025 (obr. 36) se hodí dobře k vložkám č. 6013 (obr. 13). Okno není otevírací. Ostatní vložky jsou určeny pro příležitostné zvláštní inscenace. Tak vložka č. 6026 (obr. 35) představuje gotické hradní okno, č. 6027 (obr. 37) okno žaláře.

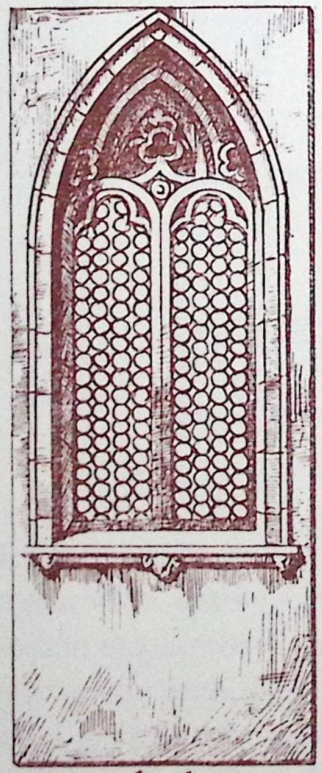

Obr. 35

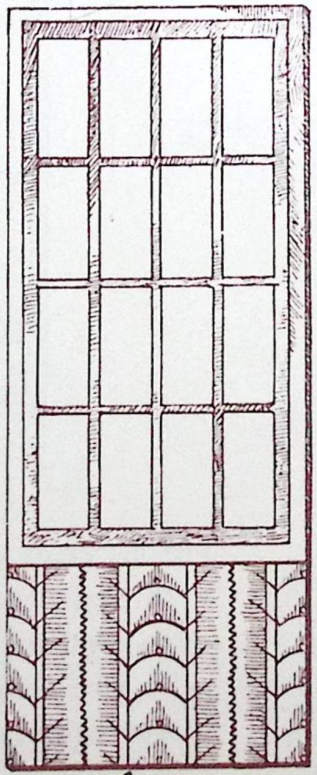

36

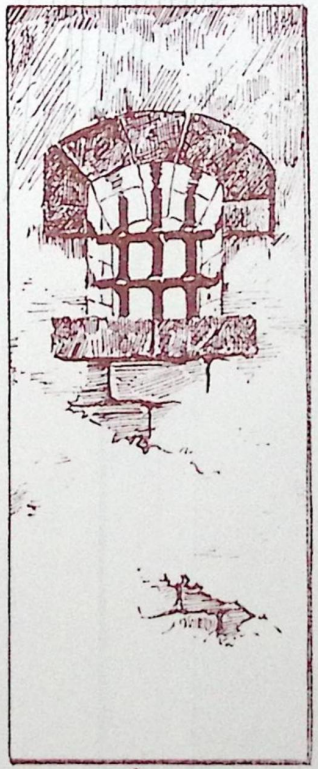

37

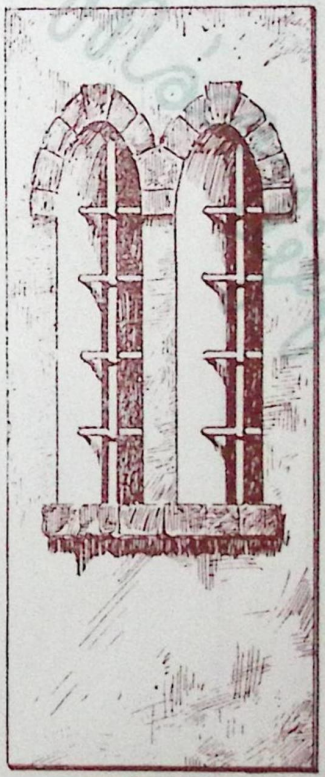

38

Doplňky základních kulis.

Velmi často potřebuje režisér rozděliti jevištní plochu na několik oddělených částí. Na scéně exteriérové používá se k tomuto účelu různých stojek stromů neb keřů, u inscenací interierových nejlépe vyhovuje použití různých sloupů (obr. 39—45). — Zhotovují se podle přání buď celé plasticky nebo jen jejich části nebo malované na rámu. Sloupy 6101, 6100, 6102 a 6103 (obr. 39 – 42) jsou určeny pro stylové interiery, 6110 (obr. 43) pro kamenná podloubí, hradní místnosti a pod., č. 6111 a 6112 pro roubené neb selské jizby a pod.— Výška sloupů odpovídá vždy výšce základních kulis.

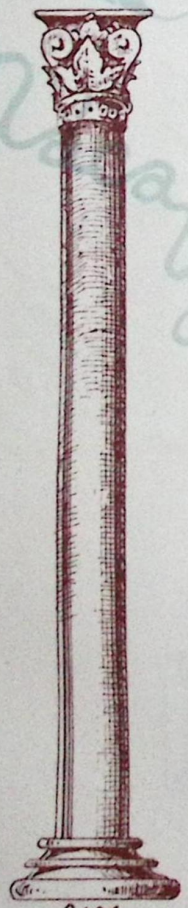

Obr. 39

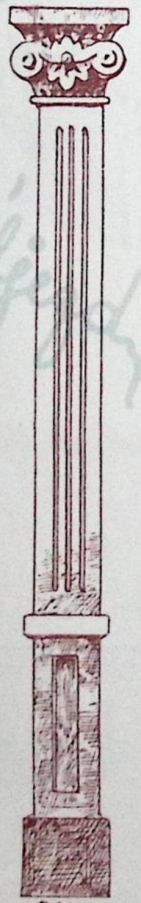

40

41

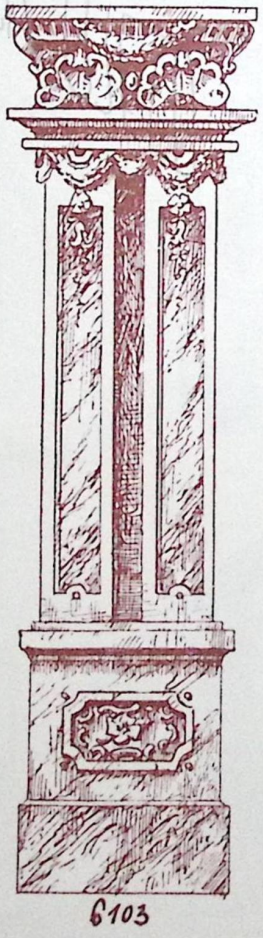

42

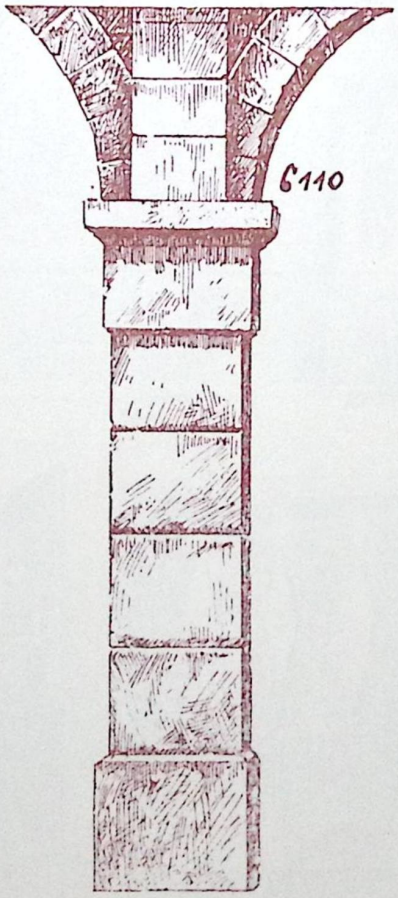

43

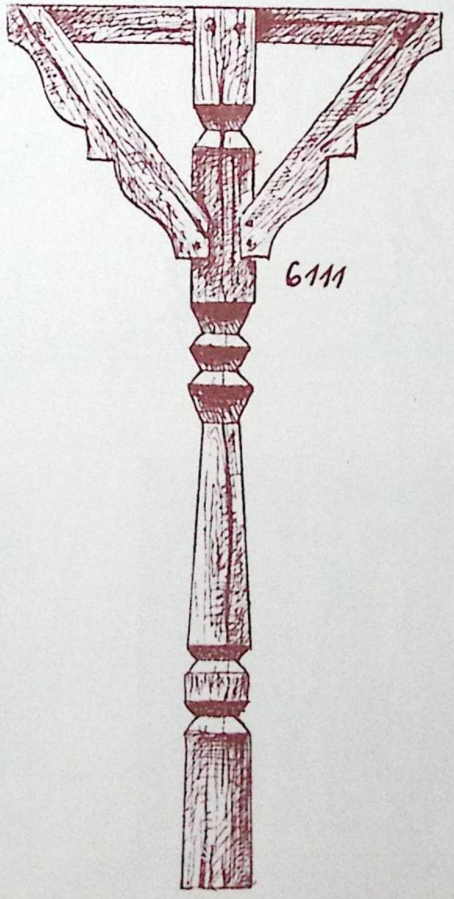

44

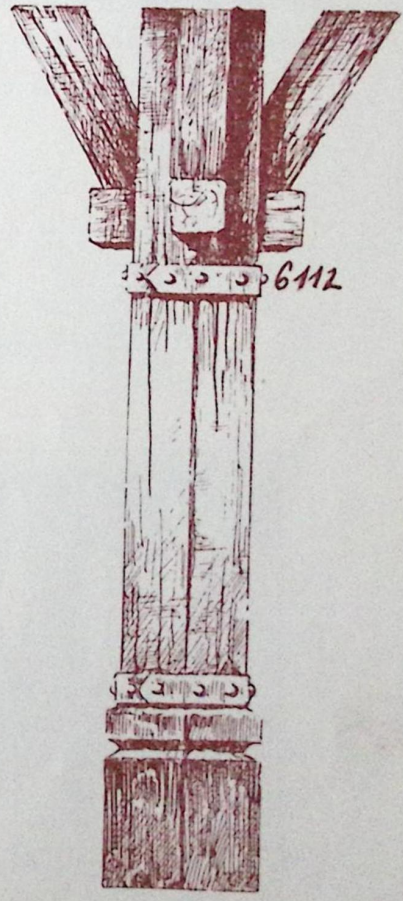

45

Také účelem rekvisit na obr. 45—53 je rozdělit a doplnit interierovou scénu. Šikmá balustráda 6281 (obr. 45) vykrývá vhodně praktikábl schodiště, rovnou balustrádou 6280 oddělujeme zpravidla výhled z interieru do volné přírody. (Srovnej obr. 157 a obr. 184). K zakončení balustrád hodí se dobře plastický balustrádní sloupek 6282 (obr. 47) s nadstavkem kašírovaného amorka 6283 (obr. 48) nebo kašírované vázy 6284 doplněné skutečnými palmami a otevírací brankou 6066 (obr. 50). Pro venkovské jizby, hospody a pod. zhotovujeme dřevěné zábradlí oboustraně malované 6290, 6291 a 6292 (obr. 51—53). Přední strana je světlá, zadní tmavá. Barva podle volby buď zelená, žlutá nebo hnědá.

47

48

49

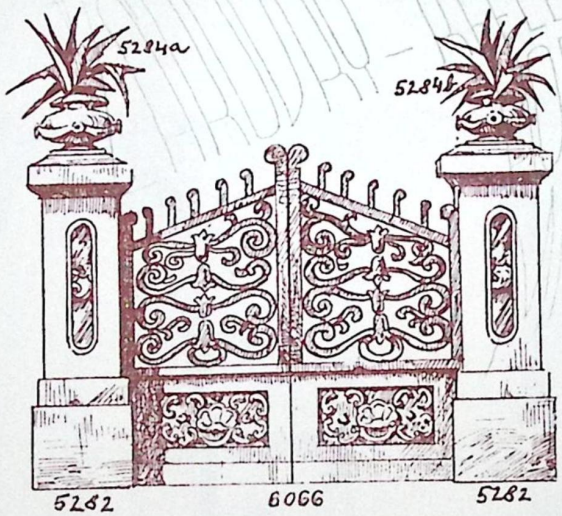

50

45

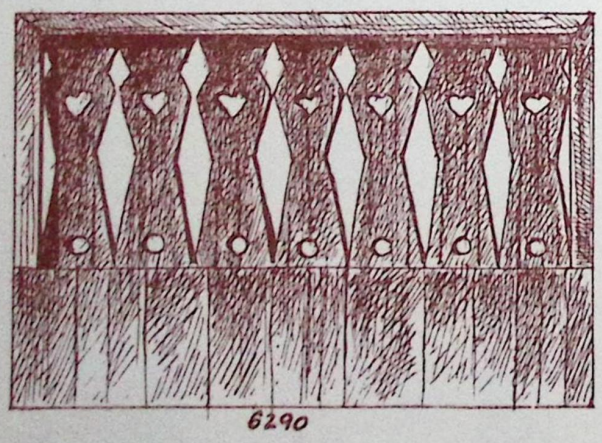

51

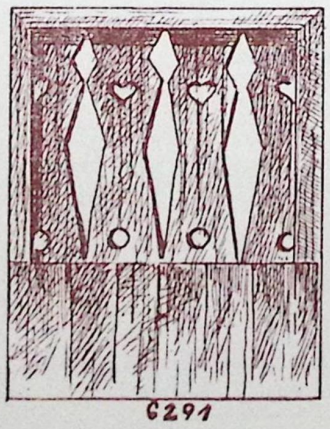

52

53

46

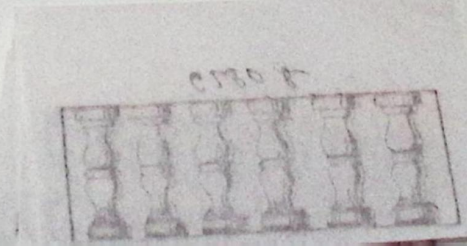

Také účelem rekvisit na obr. 45—53 je rozdělit a doplnit interierovou scénu. Šikmá balustráda 6281 (obr. 45) vykrývá vhodně praktikábl schodiště, rovnou balustrádou 6280 oddělujeme zpravidla výhled z interieru do volné přírody. (Srovnej obr. 157 a obr. 184). K zakončení balustrád hodí se dobře plastický balustrádní sloupek 6282 (obr. 47) s nadstavkem kašírovaného amorka 6283 (obr. 48) nebo kašírované vázy 6284 doplněné skutečnými palmami a otevírací brankou 6066 (obr. 50). Pro venkovské jizby, hospody à pod. zhotovujeme dřevěné zábradlí oboustraně malované 6290, 6291 a 6292 (obr. 51—53). Přední strana je světlá, zadní tmavá. Barva podle volby buď zelená, žlutá nebo hnědá.

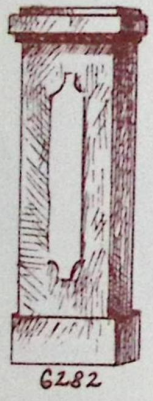

47

48

49

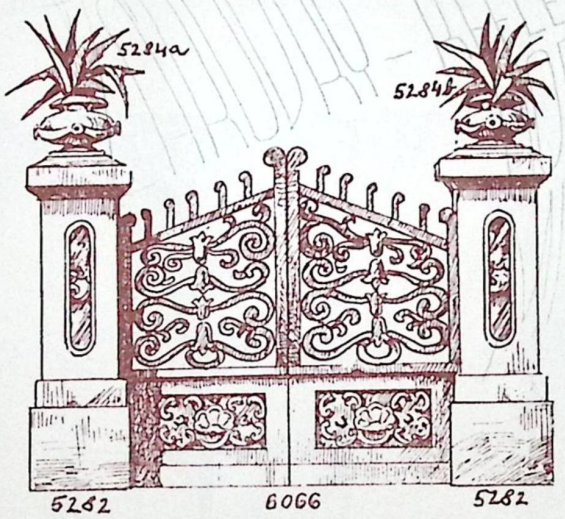

50

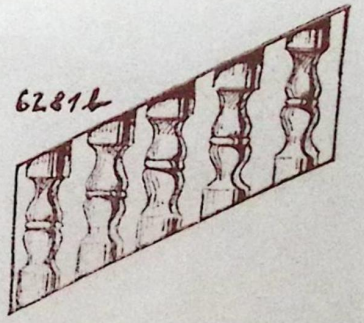

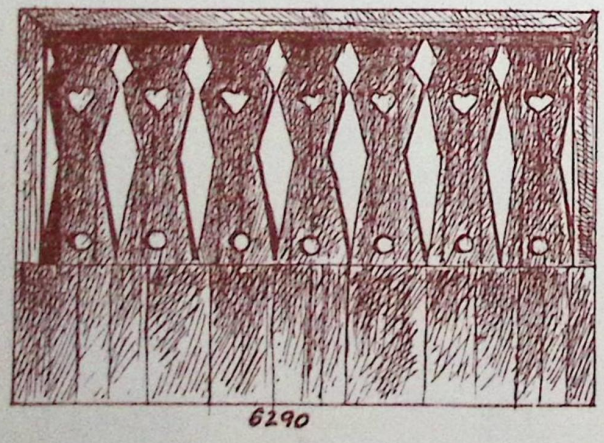

51

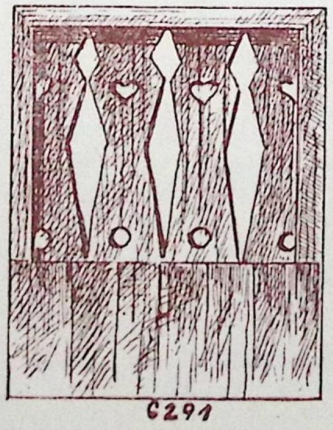

52

53

Také účelem rekvisit na obr. 45—53 je rozdělit a doplnit interierovou scénu. Šikmá balustráda 6281 (obr. 45) vykrývá vhodně praktikábl schodiště, rovnou balustrádou 6280 oddělujeme zpravidla výhled z interieru do volné přírody. (Srovnej obr. 157 a obr. 184). K zakončení balustrád hodí se dobře plastický balustrádní sloupek 6282 (obr. 47) s nadstavkem kašírovaného amorka 6283 (obr. 48) nebo kašírované vázy 6284 doplněné skutečnými palmami a otevírací brankou 6066 (obr. 50). Pro venkovské jizby, hospody à pod. zhotovujeme dřevěné zábradlí oboustraně malované 6290, 6291 a 6292 (obr. 51—53). Přední strana je světlá, zadní tmavá. Barva podle volby buď zelená, žlutá nebo hnědá.

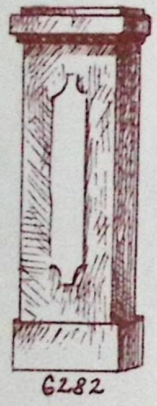

47

48

49

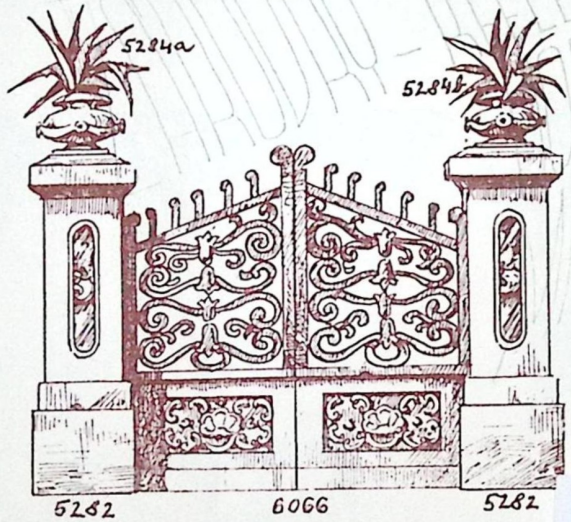

50

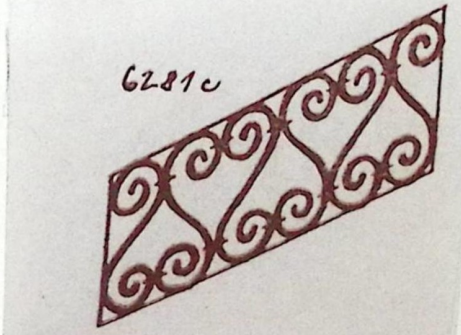

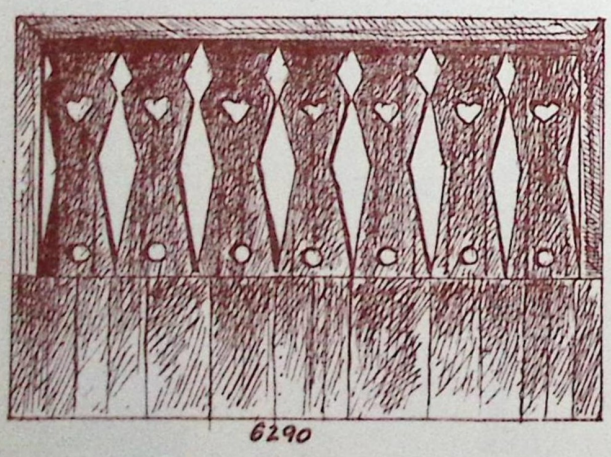

51

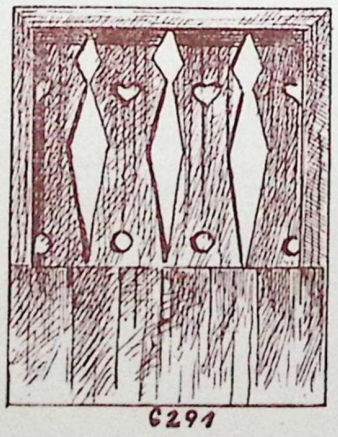

52

53

Také účelem rekvisit na obr. 45—53 je rozdělit a doplnit interierovou scénu. Šikmá balustráda 6281 (obr. 45) vykrývá vhodně praktikábl schodiště, rovnou balustrádou 6280 oddělujeme zpravidla výhled z interieru do volné přírody. (Srovnej obr. 157 a obr. 184). K zakončení balustrád hodí se dobře plastický balustrádní sloupek 6282 (obr. 47) s nadstavkem kašírovaného amorka 6283 (obr. 48) nebo kašírované vázy 6284 doplněné skutečnými palmami a otevírací brankou 6066 (obr. 50). Pro venkovské jizby, hospody a pod. zhotovujeme dřevěné zábradlí oboustraně malované 6290, 6291 a 6292 (obr. 51—53). Přední strana je světlá, zadní tmavá. Barva podle volby buď zelená, žlutá nebo hnědá.

47

48

49

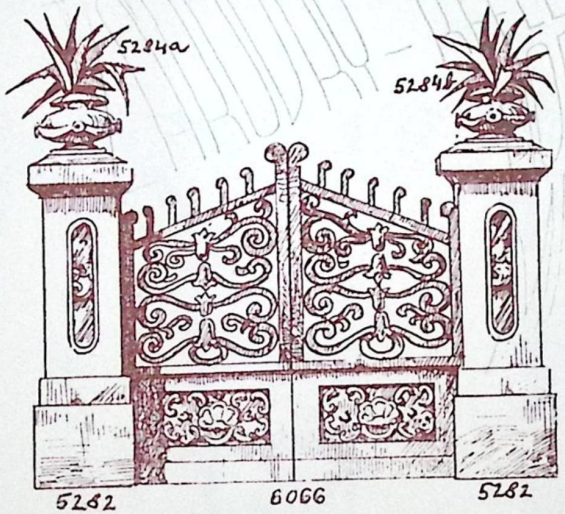

50

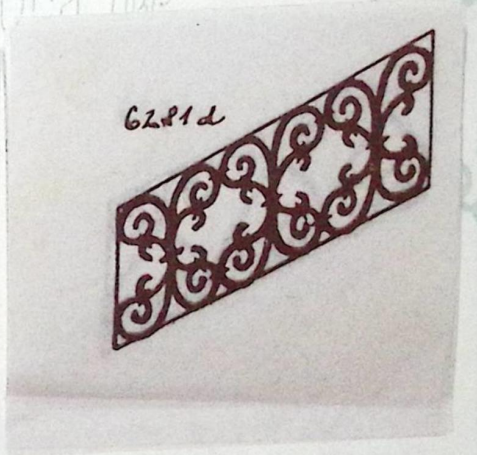

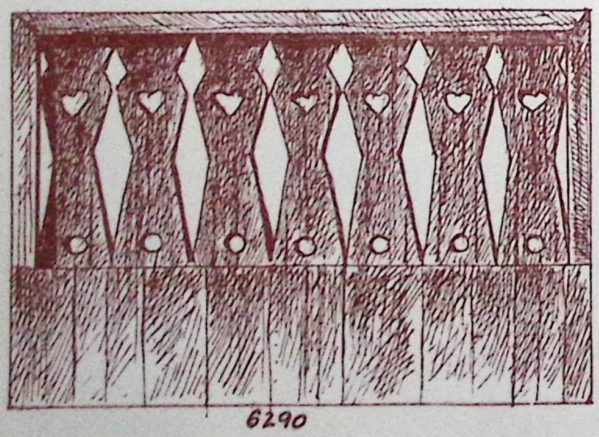

51

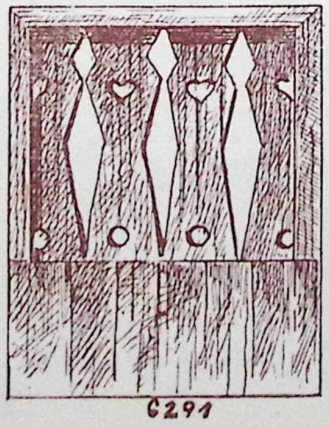

52

53

Také účelem rekvisit na obr. 45—53 je rozdělit a doplnit interierovou scénu. Šikmá balustráda 6281 (obr. 45) vykrývá vhodně praktikábl schodiště, rovnou balustrádou 6280 oddělujeme zpravidla výhled z interieru do volné přírody. (Srovnej obr. 157 a obr. 184). K zakončení balustrád hodí se dobře plastický balustrádní sloupek 6282 (obr. 47) s nadstavkem kašírovaného amorka 6283 (obr. 48) nebo kašírované vázy 6284 doplněné skutečnými palmami a otevírací brankou 6066 (obr. 50). Pro venkovské jizby, hospody à pod. zhotovujeme dřevěné zábradlí oboustraně malované 6290, 6291 a 6292 (obr. 51—53). Přední strana je světlá, zadní tmavá. Barva podle volby buď zelená, žlutá nebo hnědá.

47

48

49

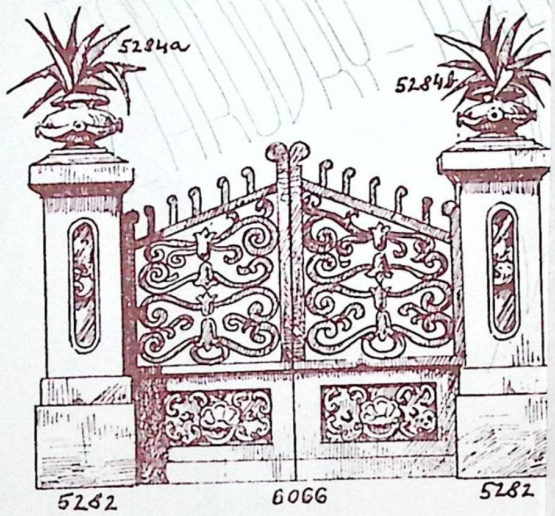

50

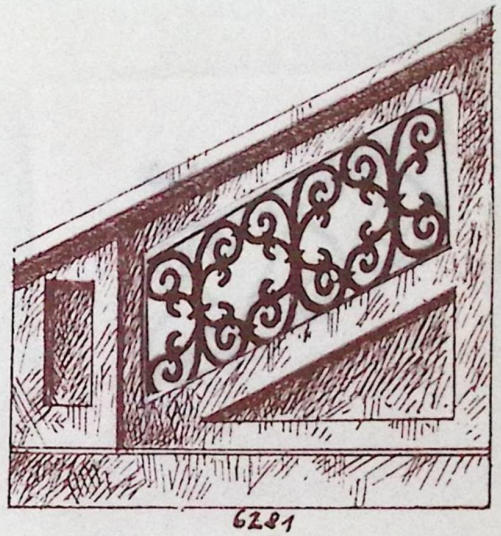

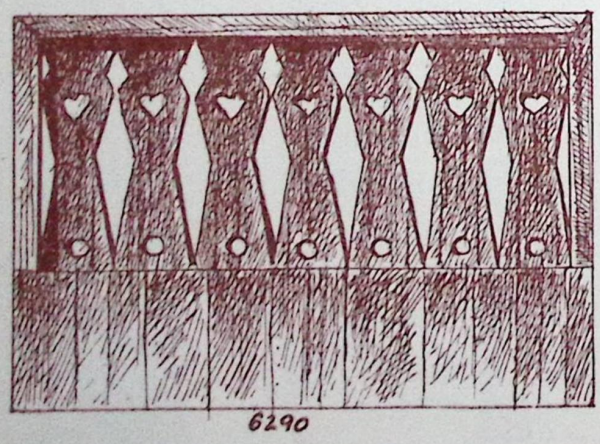

51

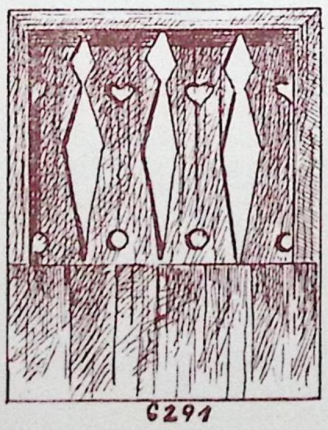

52

53

Strop.

Používání rovných stropů na ochotnických jevištích patří minulosti. K jejich odstranění z ochotnických i jiných stálých scén jim dopomohly přečetné nevýhody — především zbytečné prodlužování přestávek a okolnost, že zabraly pro sebe mnoho místa v provazišti a nesnadné osvětlování scény. U moderních inscenací je nahražuje tmavý horizont, náznak stropu, vhodný látkový závěs nebo sufita. Pro inscenaci dřevěných stropů zhotovujeme sufity deskové 6121 nebo trámové č. 6120 (obr. 54 a 56). Mnohem přirozeněji však působí zvláště u náznakových inscenací plastický trám č. 6122 (obr. 55) po př. ve spojení se sufitami 6121 a 6120 nebo sloupem 6111 (obr. 44).

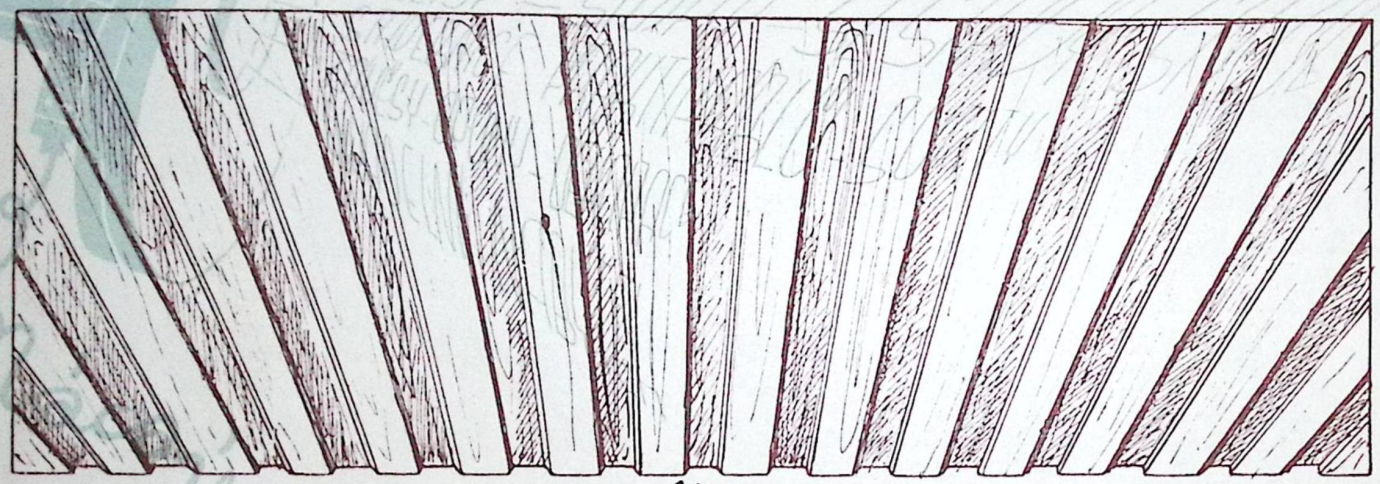

6121

Obr. 54

55

6122

56

6120

Jiné použití zakladních kulis a vložek.

Neutrálně malovaných zakladních kulis a vložek můžeme použíti všestranně zvláště u náznakových inscenací. Vodorovně umístěné nahrazují různé nízké zídky a výkryty při inscenacích exterierů i výhledu z interieru do plenéru. Pro tento účel k nim zhotovujeme vhodné nadstavky. Nadstavky stříšek 6205 a 6206 (obr. 57 a 58) změní pokojovou neutrálně malovanou kulisu v exterierovou zídku, mezi jejíž díly možno vložiti vrátka 6064 a 6065 (obr. 61, 62). Použitím uvedených stříšek na dveřních nebo okenních dílech základních kulis inscenujeme průčelí domu. Pro náznak hradeb dobře poslouží nadstavek 5800 (obr. 59) nebo 5801 *a*, *b* (obr. 60) dělitelný na dvě části.

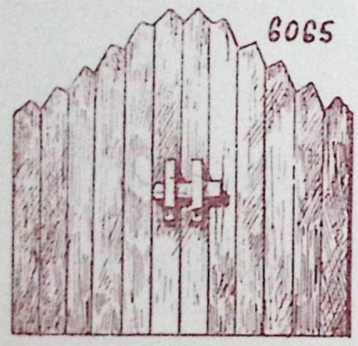

61

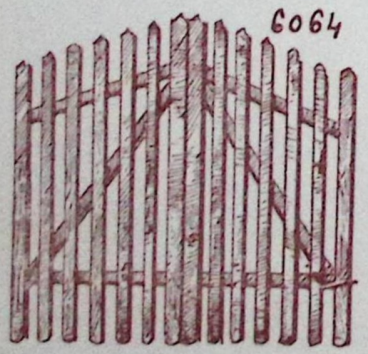

62

Obr. 57

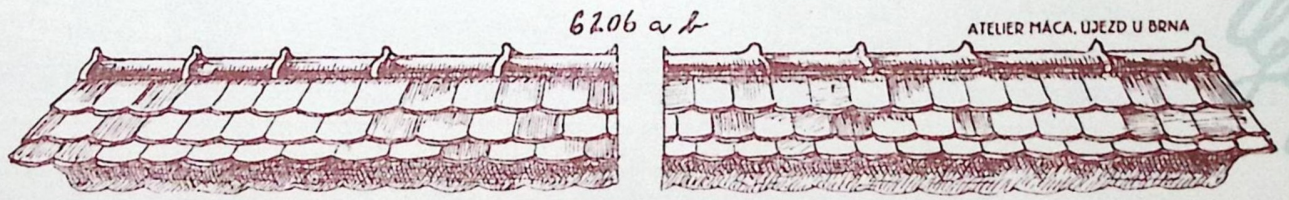

58

59

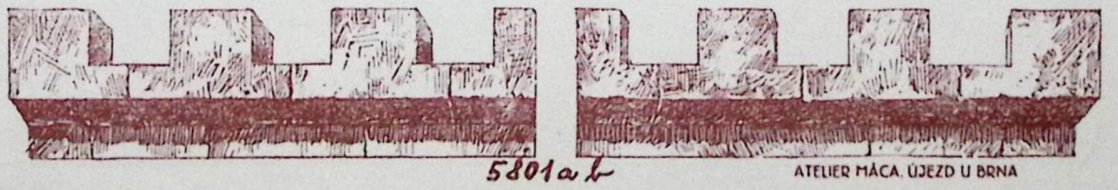

60

65

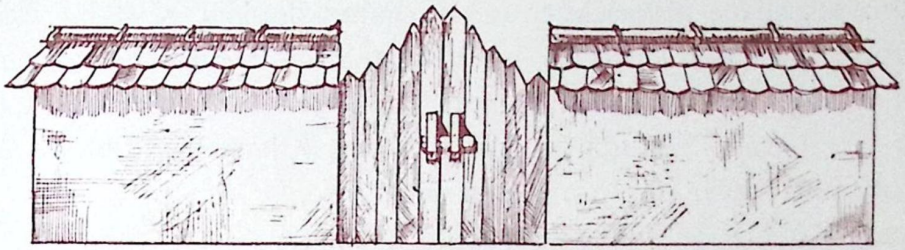

Obr. 63

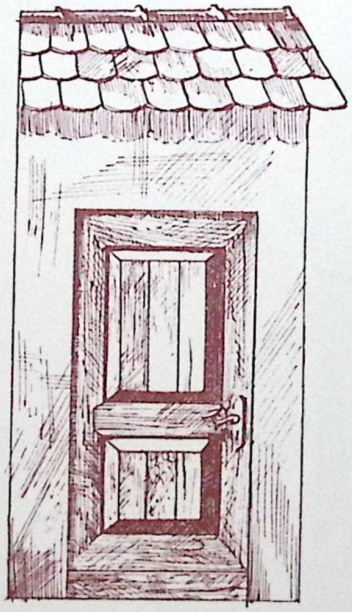

64

Na obr. 63 a 64 je znázorněno použití vložek a základních kulis s nadstavky stříšek k uvedeným inscenacím. Také arkýř č. 6005 (obr. 34) poskytuje s výměnnými stříškami a dveřmi mnoho možností snadných a rychle provedených základních změn scény (viz obr. 65).

Interierové kulisy s kamenným zdivem.

Pro inscenace historických her je nutno doplniti základní vložkové kulisy několika kulisami s kamenným zdivem. Mácovy ateliery vyrábějí několik základních typů takových kulis, které postačí pro každé jeviště. Základní kulisou je třídílný kamenný oblouk č. 5801 (obr. 66). Boční díly *a* a *b* jsou rámované, pevné, díl *c* je sufita, aby bylo možno oblouk libovolně rozšiřovat. Třídílný oblouk je velmi praktický. Umístí-li se uprostřed scény, provádí se změna scény pouze přestavbou nábytku před obloukem a náznakem nového prostředí za ním. Hodí se pro scény exteriérové a interiérové.

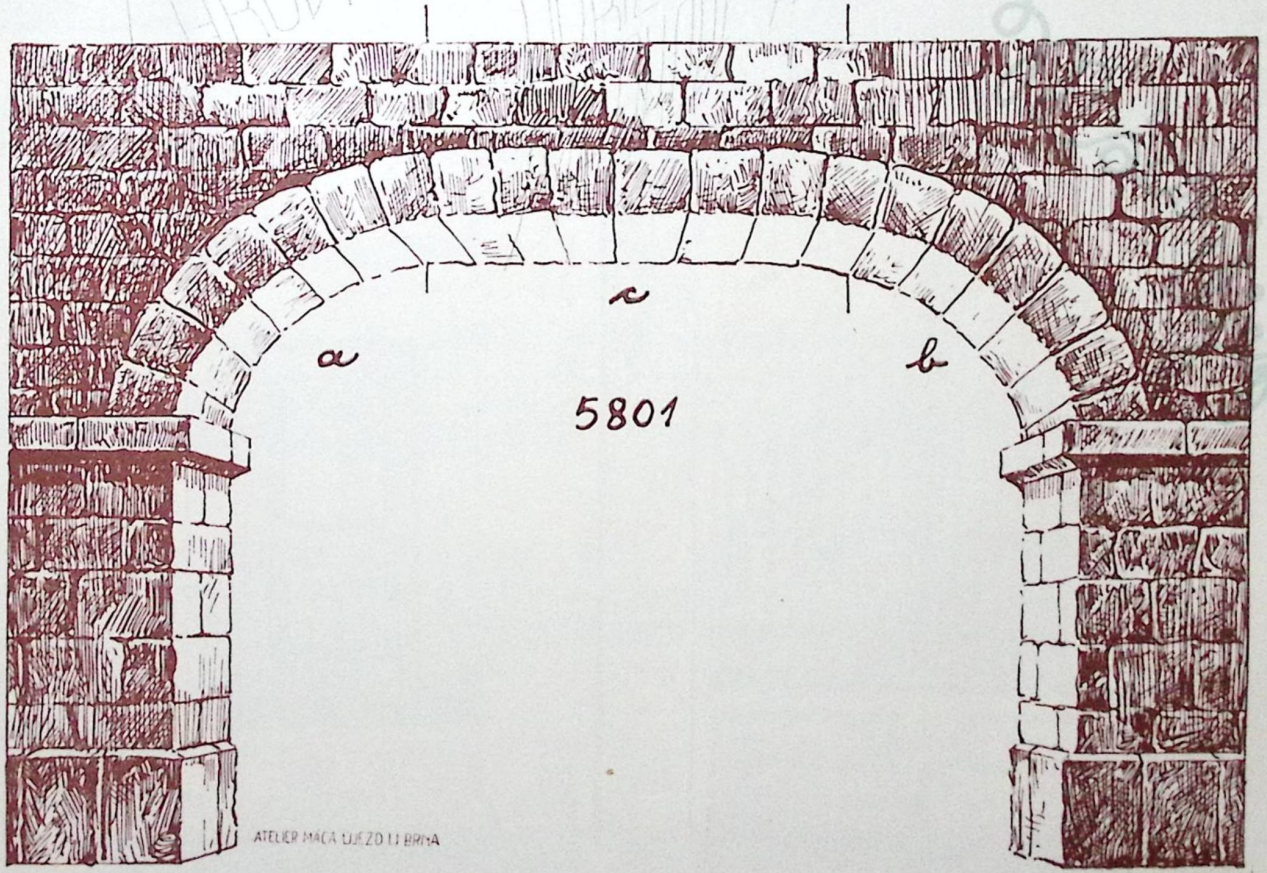

Obr. 66

Podobně je konstruován třídílný kamenný dvouoblouk č. 5802 (obr. 67). Všechny tři díly jsou rámované a uprostřed sklápěcí, aby byly snadno přenosné a dobře uskladnitelné. S použitím černého horizontu nebo malé náznakové stojky v pozadí nahradí třídílný oblouk jakoukoliv pracně sestavenou scénu. Jednotlivých dílů možno použíti také samostatně.

Pro náhodné nutné výkryty dodáváme boční vykrývací kamenné kulisy č. 5452 (obr. 68), jejichž velikost se řídí rozměry příslušného jeviště.

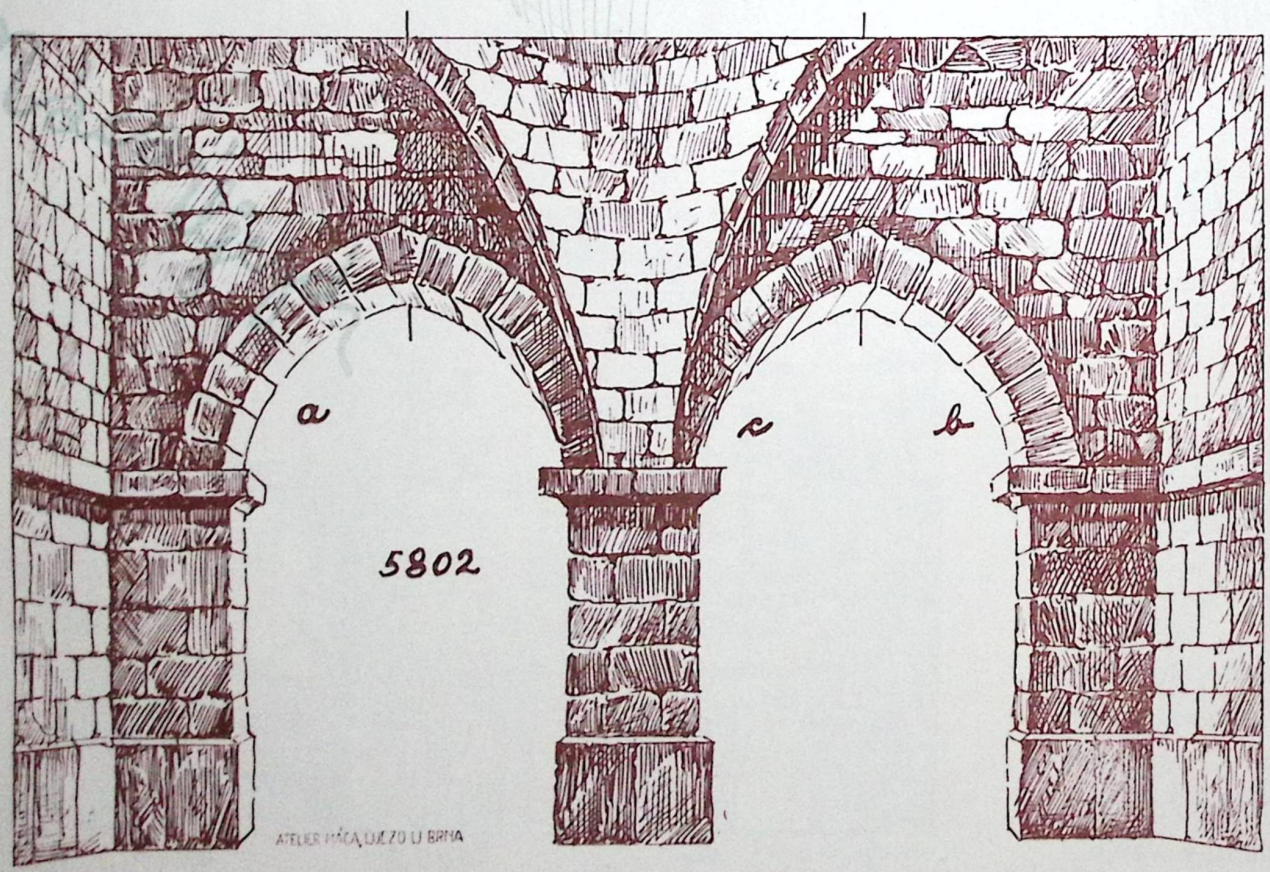

Obr. 67

68

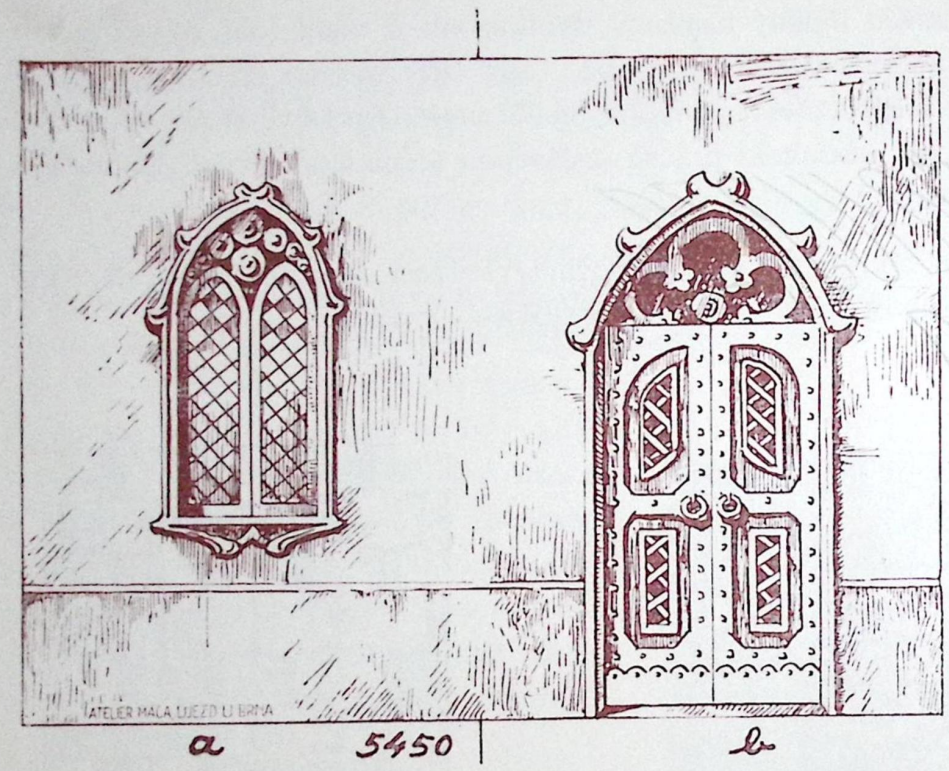

Obr. 70

Jako doplněk k třídílným obloukům zhotovujeme dvoudílné rámované zadní stěny. Stěna 5803 (obr. 69) je pozadí žaláře. Obou dílů je možno použíti samostatně nebo je přemístiti obráceně. Při náznakových insenacích stačí postavíti pololomeně v tmavém horizontu a vhodně osvětliti, aby vznikla v divákovi potřebná iluse.

Stejně je řešena dvoudílná kulisa č. 5450 hradního pozadí (obr. 70). Také rozměry těchto kulis se řídí rozměry jeviště. Obě dvoudílné kulisy velmi pěkně působí ve spojení s třídílnými oblouky č. 5801 a č. 5802.

69

Divadelní nábytek.

Kulisy dávají scéně jen vnější rámec, který je nutno doplniti u interierů nezbytnými rekvisitami a nábytkem. Obtíže ochotníků v tomto směru jsou obecně známé. Jenom poměrně málo ochotnických spolků má vlastní divadelní nábytek a je proto nutno vypůjčovat nábytek od soukromníků. Nábytek na jevišti, zvláště však v zákulisí, kde je málo místa, je vystaven snadné možnosti poškození a proto jej majitelé neradi půjčují. Obtíže jsou zvláště značné u stylových scén, kde je zapotřebí nábytku, který se dá jen těžko opatřit vypůjčením. Na venkově je to zpravidla nemožné. Ochotníci pak v nejvyšší nouzi jsou nuceni postaviti na př. do interieru z 15. století nábytek ze století 20., což působí groteskně. Z těchto důvodů je žádoucno, aby si ochotnické spolky doplnily svůj inventář také soupravou divadelního nábytku. Mácovy ateliery vyrábějí divadelní nábytek, který splňuje dokonale všechny jevištní požadavky. Mácův nábytek je snadno přenosný, lehký a rozkládací, aby jej bylo možno na malé prostoře uskladnit. Části nábytku jsou výměnné, takže z jednoho základního kusu nábytku se dá jednoduchou změnou udělat kus zcela od prvního odlišný. Na obr. 71—74 je nábytek pro selskou jizbu. Židle (obr. 71, 72) má společný spodní díl, opěradlo je výměnné. Stylově jim odpovídá lavice (obr. 73) s výměnným opěradlem a rozkládací stůl (obr. 74). Jednotlivé díly se spojují pomocí čepů s klíny. Při uskladnění zabere jenom velmi málo místa. Vesnická truhla (obr. 75) má pevný rám potažený plátnem, takže je snadno přenosná. Malba je uzpůsobena tak, že obrácením zadní strany dopředu působí dojmem úplně jiné truhly.

Obr. 75

71

72

155a

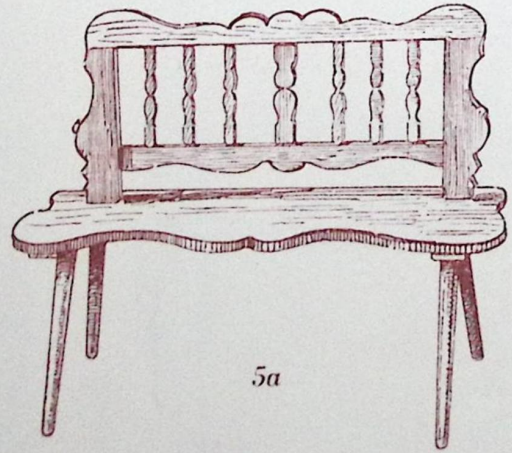

5a

73

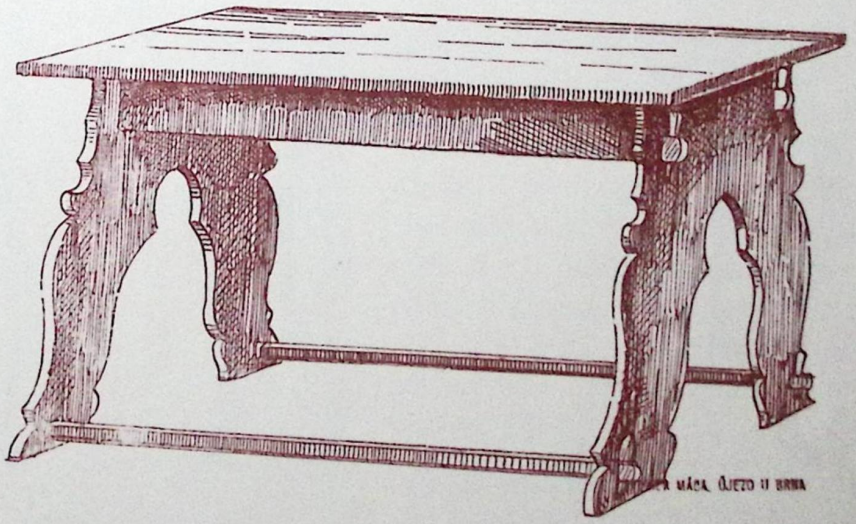

6

74

Jak již bylo řečeno, je možno jenom zcela vyjímečně získat pro ochotnické inscenace stylový nábytek. Doporučujeme proto větším ochotnickým spolkům rozšířit inventář jevištních rekvisit o náš barokový nábytek. Je opět řešen čistě s jevištně-technického stanoviska. Na přání zhotovujeme nábytek tak, že všechny čalouněné vložky jsou oddělávací a vyměnitelné.

11a 76

10 77

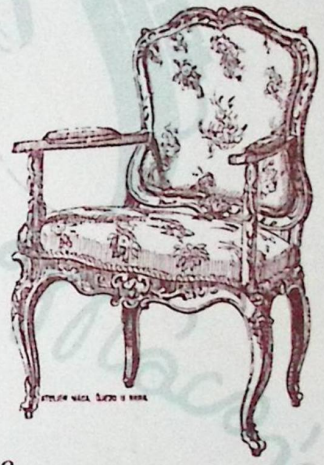

9 78

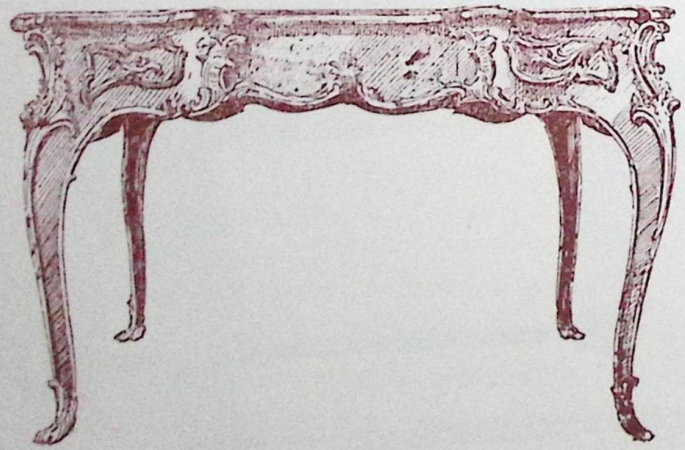

8 79

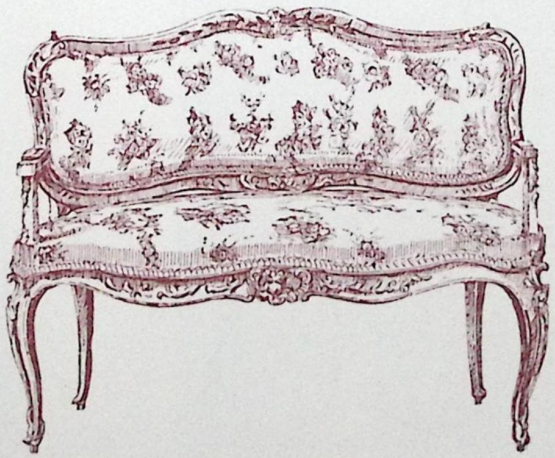

11 80

Stůl (obr. 79) je velmi prakticky řešen. Stolní deska je oddělávací. Boční stěny jsou rozříznuty a spojeny kloubovými závěsy, takže stůl se sklápí jako praktikábl a při uskladnění a přenášení zabere málo místa.

Šestkrát změnitelná divadelní skříň.

Mácova šestkrát změnitelná divadelní skříň je nutnou rekvisitou pro každý ochotnický soubor. Skládá se ze tří částí, spodku, středního dílu a vrchu skříně. Změn se dociluje otočením skříně o 180°, výměnou dveří nebo jejich výplní a nastavováním kašírovaných doplňků.

Na obr. 81 je přední strana, na obr. 82 zadní strana skříně. Obr. 83 zobrazuje zadní stranu skříně

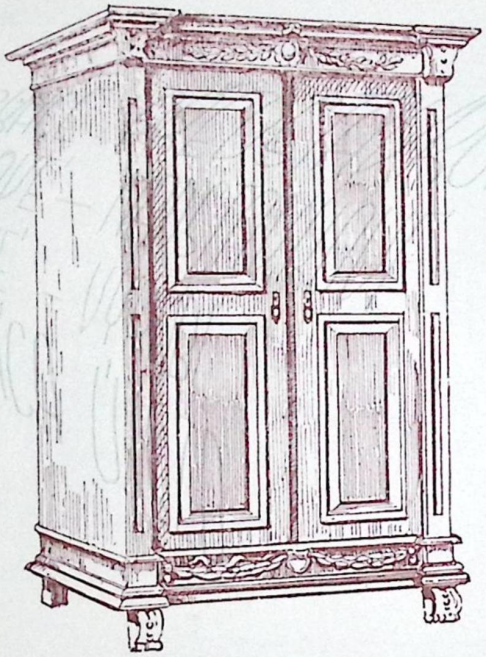

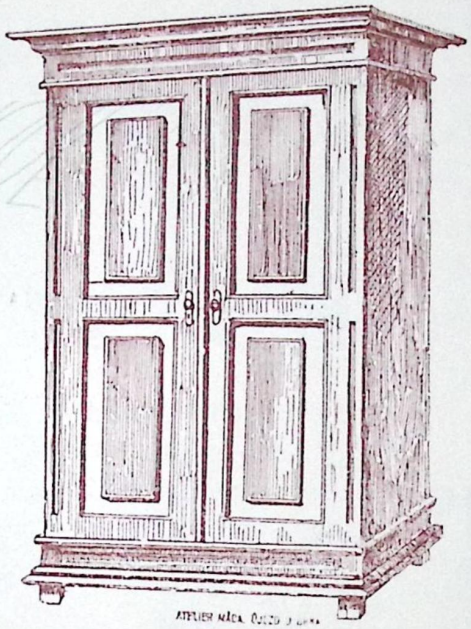

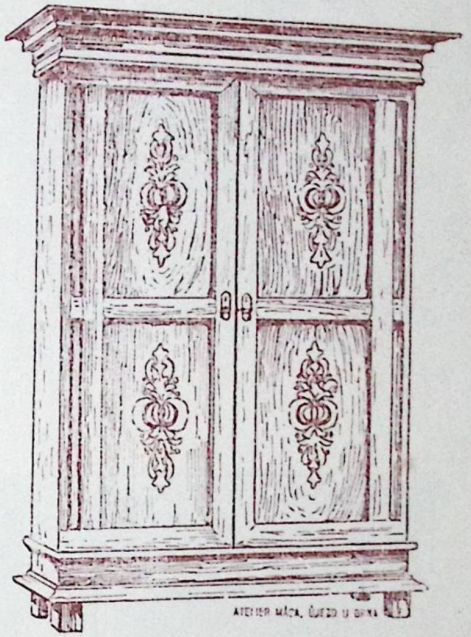

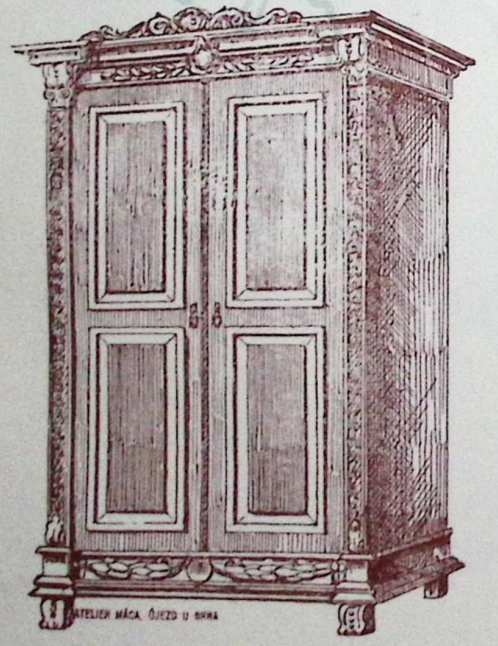

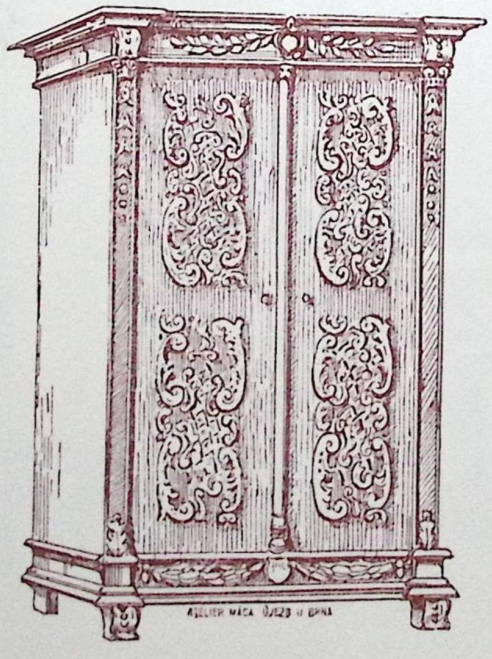

po výměně dveřních výplní. Obě tyto změny se hodí do selských pokojů. Obměnu skříně pro pokoje z konce minulého století docílíme připevněním kašírovaných nástavků na boční lišty a kašírovaného vršku na horní římsu. Dalšími výměnami nadstavků a dveřních vložek docílíme posledních dvou změn pro skříně barokové. Římsový kašírovaný nástavek z obr. 84 je u barokové skříně obr. 86 umístěn na její spodní části.

Vyobrazení nahoře zleva: 1-II obr. 81, 1-III obr. 82, 1-I obr. 83. Dole zleva: 1-VI obr. 84, 1-IV obr. 85 a 1-V obr. 86.

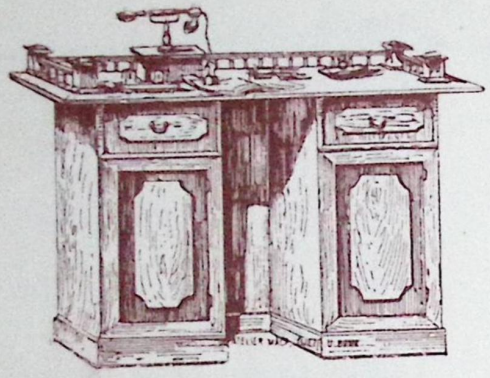

4-IV 89

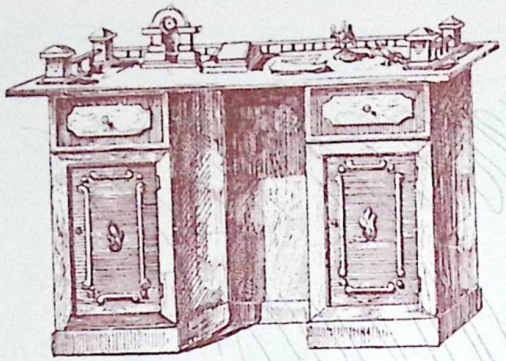

4-V 90

Velmi účelně je řešena stavebnice ze dvou nočních stolků a krbu. Základní části jsou dva noční stolky (obr. 87, 88) s vyměnitelnou dveřní vložkou. Těchto stolků možno použíti buď samostatně nebo jako základ pro stavbu psacího stolu a kredence. Psací stůl (obr. 89) má za základ dva noční stolky spojené vzadu neutrální vložkou, na nichž leží stolní deska. Mřížka na ní je oddělávací. Psací stůl (obr. 90) je složen stejně, má však obráceny dveřní vložky. Kredenc (obr. 91) má za základ psací stůl s vložkou mezi nočními stolky přemístěnou dopředu. Horní polovice kredence je krb (obr. 93, 94) jehož zadní stěna má příslušnou malbu. Mřížka nahoře je stejná jako u psacího stolu. Kredenc (obr. 92) má obrácené dveřní vložky a mřížku nahoře, nahraženou kašírovaným nastavkem. Krbu, který tvoří horní část kredence, je možno použíti buď v základní podobě (obr. 93) nebo s různými kašírovanými doplňky.

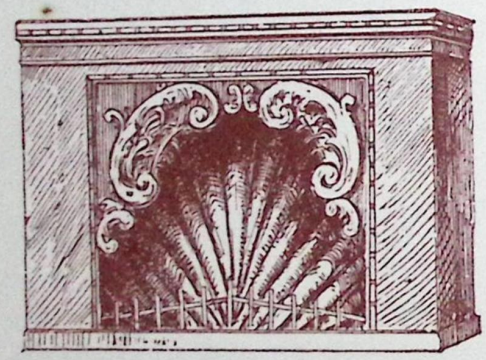

493 93

88 4-VII

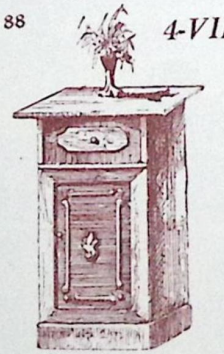

87 4-VI

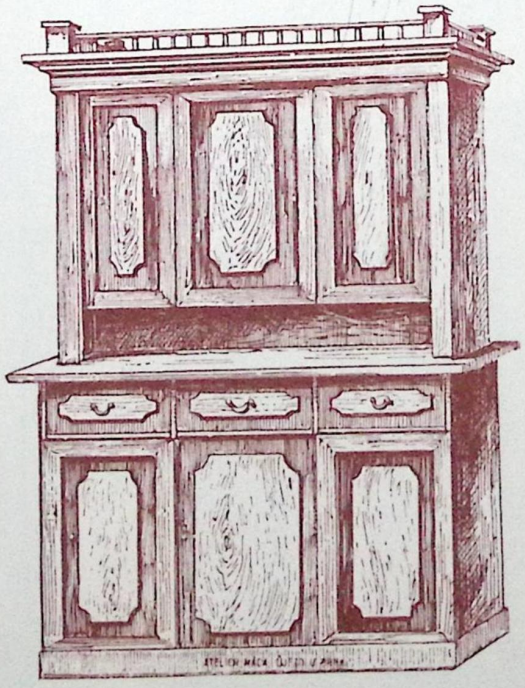

91 4-I

92 4-II

4-III 94

Kašírované rekvisity.

Účelem kašírovaných divadelních rekvisit je odstraniti obtíže při neustálém opatřování skutečných předmětů, pokrmů a pod. Má-li rekvisitář ve svém skladišti nejnutnější z nich, odpadne mu mnohá trpká chvilka, na př. při opatřování hroznů nebo ovoce v zimě. Na obr. 95—108 jsou zobrazeny kašírované imitace pokrmů, které vyrábíme.

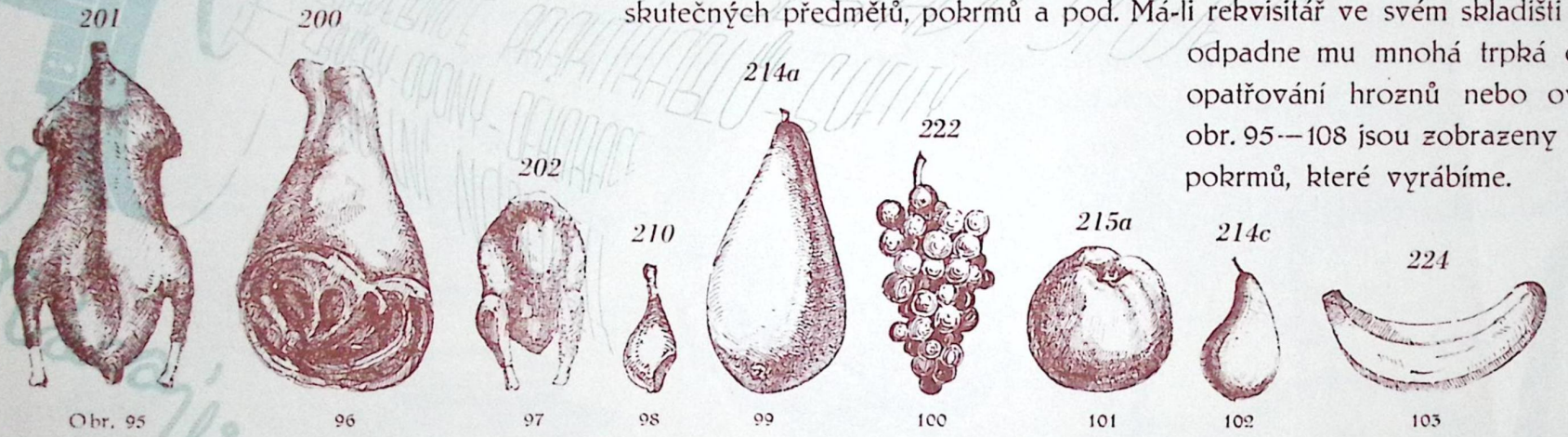

Obr. 95 96 97 98 99 100 101 102 103

Také rekvisity zobrazené na obr. 103—118 jsou vesměs kašírované, tedy lehké a nerozbitelné.

104 105 106 107 108

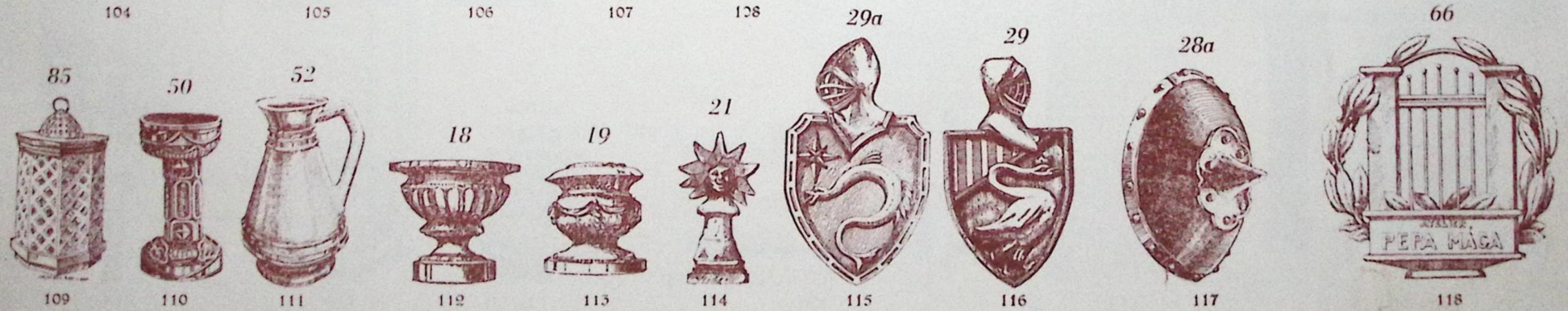

109 110 111 112 113 114 115 116 117 118

K doplnění našich kašírovaných rekvisit uvádíme ještě plastické hlavice sloupů, vhodných pro interiery a exteriery. Zvlášť působivě je řešena hlavice na obraze 120 s patkou (obr. 121). Nutnou součástí obývacích místností jsou kamna. Pro pokoje dodáváme buďto dvoudílné skládací krby 6495 *a*, *b*, (obr. 124) použitelné i bez horní části, nebo kachlová kamna (obr. 125) rovněž sklápěcí. Pro inscenaci venkovských kuchyní zhotovujeme skládací kachlové sporáky (obr. 126). Na přání provedeme je ze dvou dílů samostatně použitelných. Přední z nich je na zadní straně malován jako moderní stolový sporák. Pěknými doplňky selských jizeb jsou dřevěné poličky (obr. 123), obrazy 127—132 a kříž s kašírovaným Kristem (obr. 133).

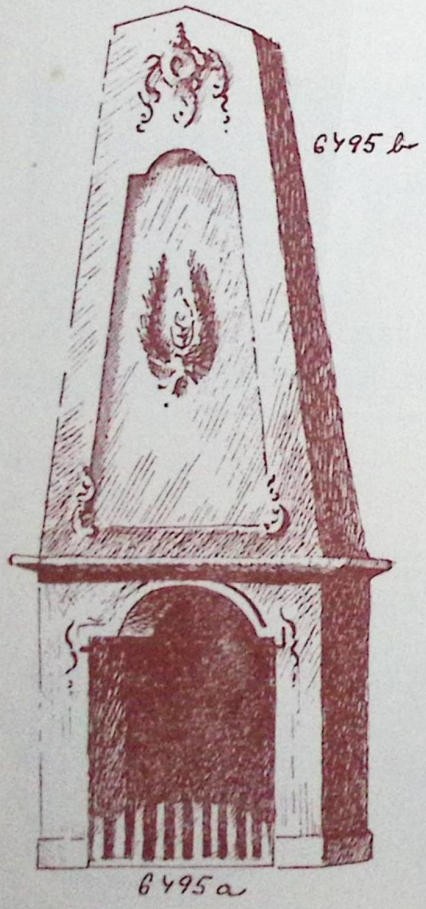

124

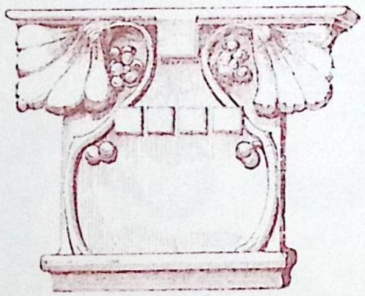
119

120

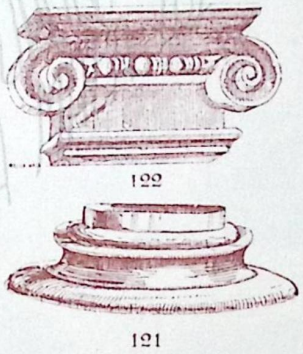
121

122

129

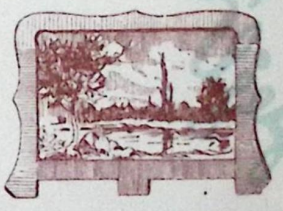
128

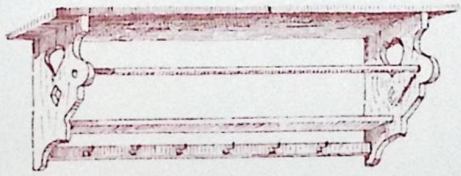
123

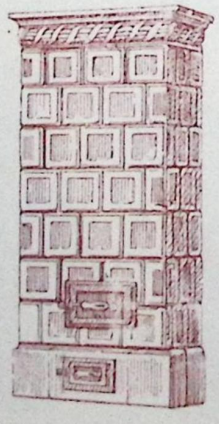
125

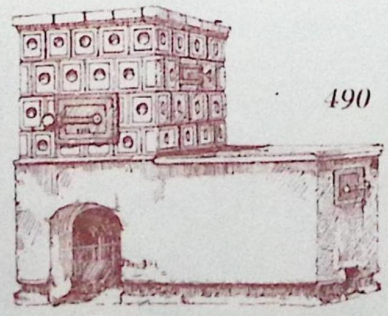
126

127

130

131

132

133

Nápovědní budky.

141

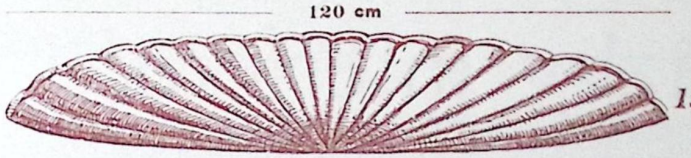

Obr. 134

Nápovědní budky kašírované čís. 154 se spolkovými znaky.

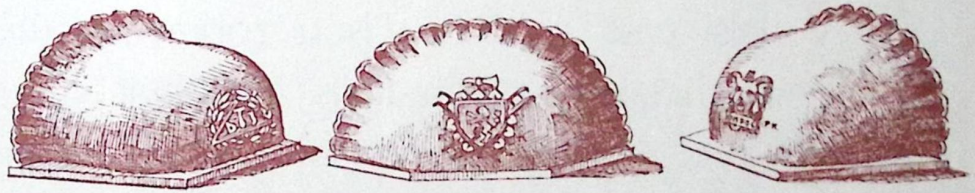

135 136 137

138 139 140

Nápovědní kryty se zhotovují kašírované s kovovou armaturou na dřevěné podložce a to buď pro jednu nebo dvě osoby. Kryt čís. 152 je pro dvě osoby, rozměry jsou udány na obrázku. Kryty č. 154 pro jednu osobu (obr. 135—140) jsou 40 *cm* vysoké, 80 *cm* široké a 48 *cm* hluboké. Pro jeviště bez propadliště, u kterých musí býti nápovědna představena před jeviště, zhotovujeme nápovědní budky č. 153 i se sedadlem (obr. 141).

Ukázky interierů.

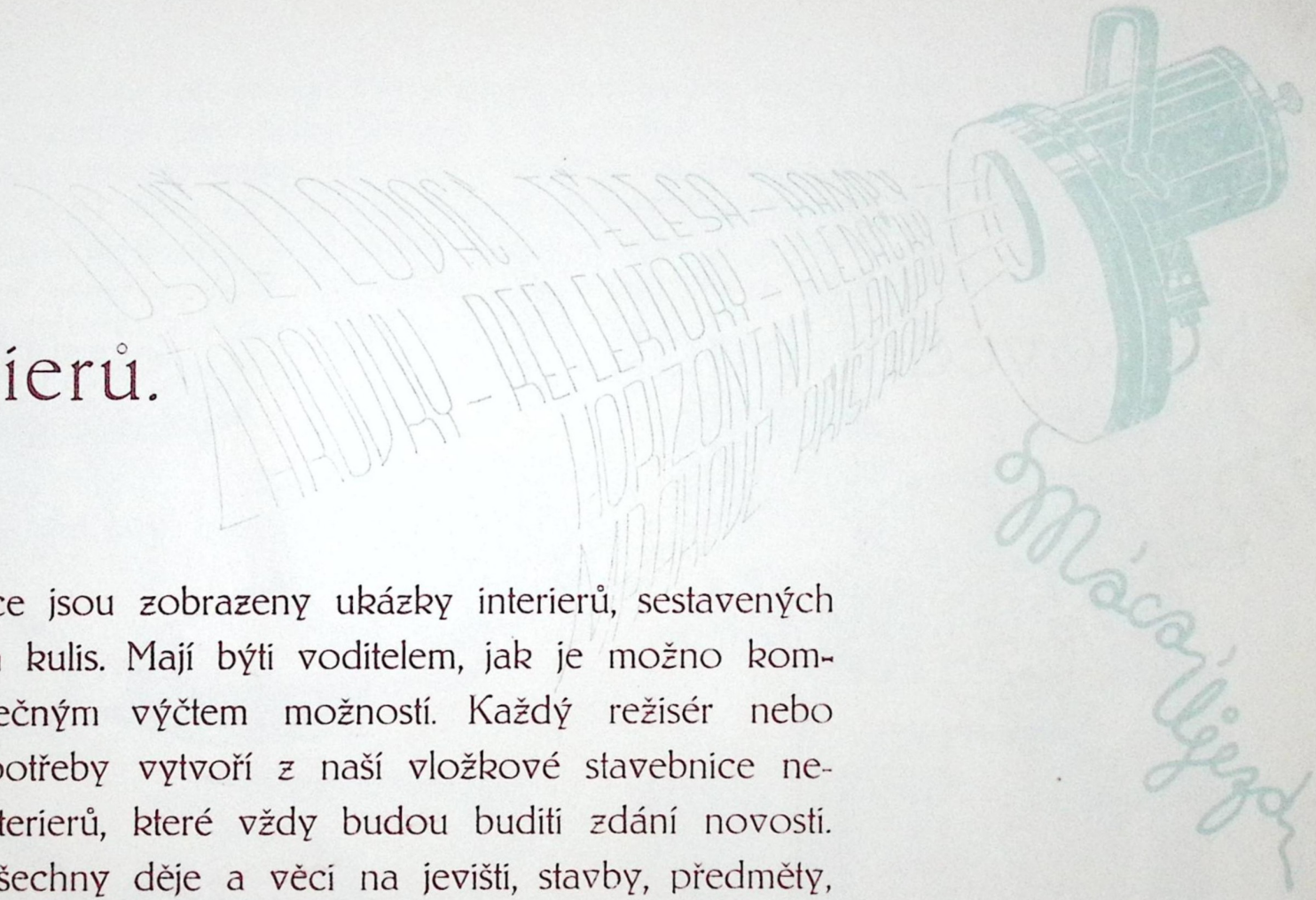

V další části publikace jsou zobrazeny ukázky interierů, sestavených z našich interierových kulis. Mají býti voditelem, jak je možno kombinovat, nikoliv konečným výčtem možností. Každý režisér nebo výtvarník si podle potřeby vytvoří z naší vložkové stavebnice neomezené množství interierů, které vždy budou budíti zdání novosti. Při tom ovšem se všechny děje a věci na jevišti, stavby, předměty, osvětlení i zvuková kulisa přizpůsobují vnitřnímu obsahu hry, čímž vzniká nová skutečnost, nezávislá a rozdílná od dění vnějšího světa.

Máca Újezd
DEKORACE – NÁZNAKOVÉ – KAŠÍROVANÉ
PŘEDSTAVOVÉ – NADSTAVOVÉ – VÝRAZ
PEPA MÁCA

Obývací kuchyně.

Na obrázku č. 142 je zobrazena selská jizba, u níž je použito vložkového pokoje č. 6000 s příslušnými vložkami č. 6010, 6020 neutrální malby. Sestavení kulis je značeno pod obrázkem.

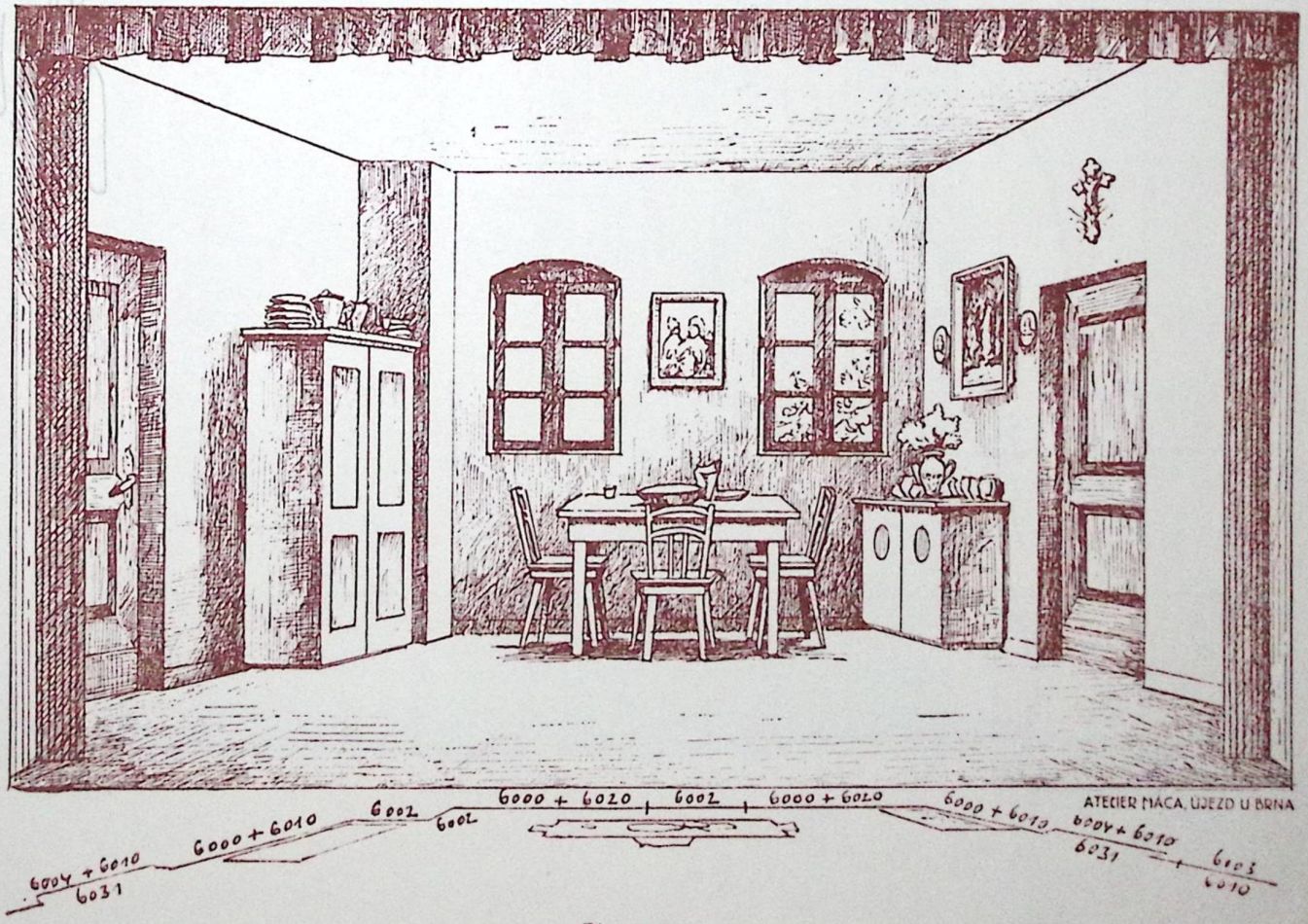

Obr. 142

Půdorys k vedlejšímu barevnému obrazu č. 143.

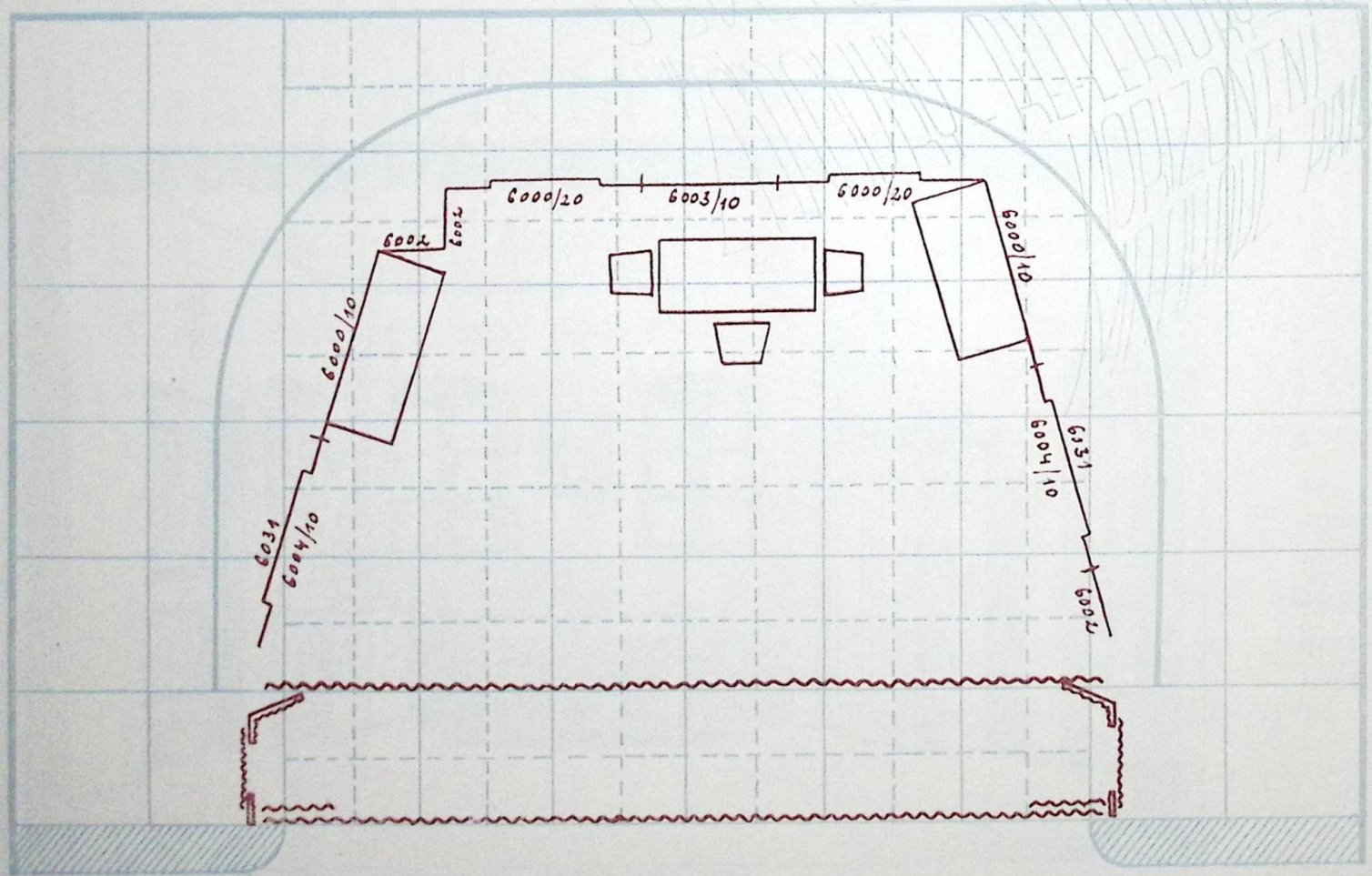

5 základních rámů pro vložky č. 6000
3 vložky stěnové 6010
2 vložky okenní 6020
2 základní rámy pro dveře 6004
2 vložky nadedveřní 6010
2 dveře jednokřídlové
3 zákl. kulisy čtvrtky 6020
2 obrazy
1 skříň
1 skříňka
1 stůl
3 židle
kříž, květinová váza
různé nádobí

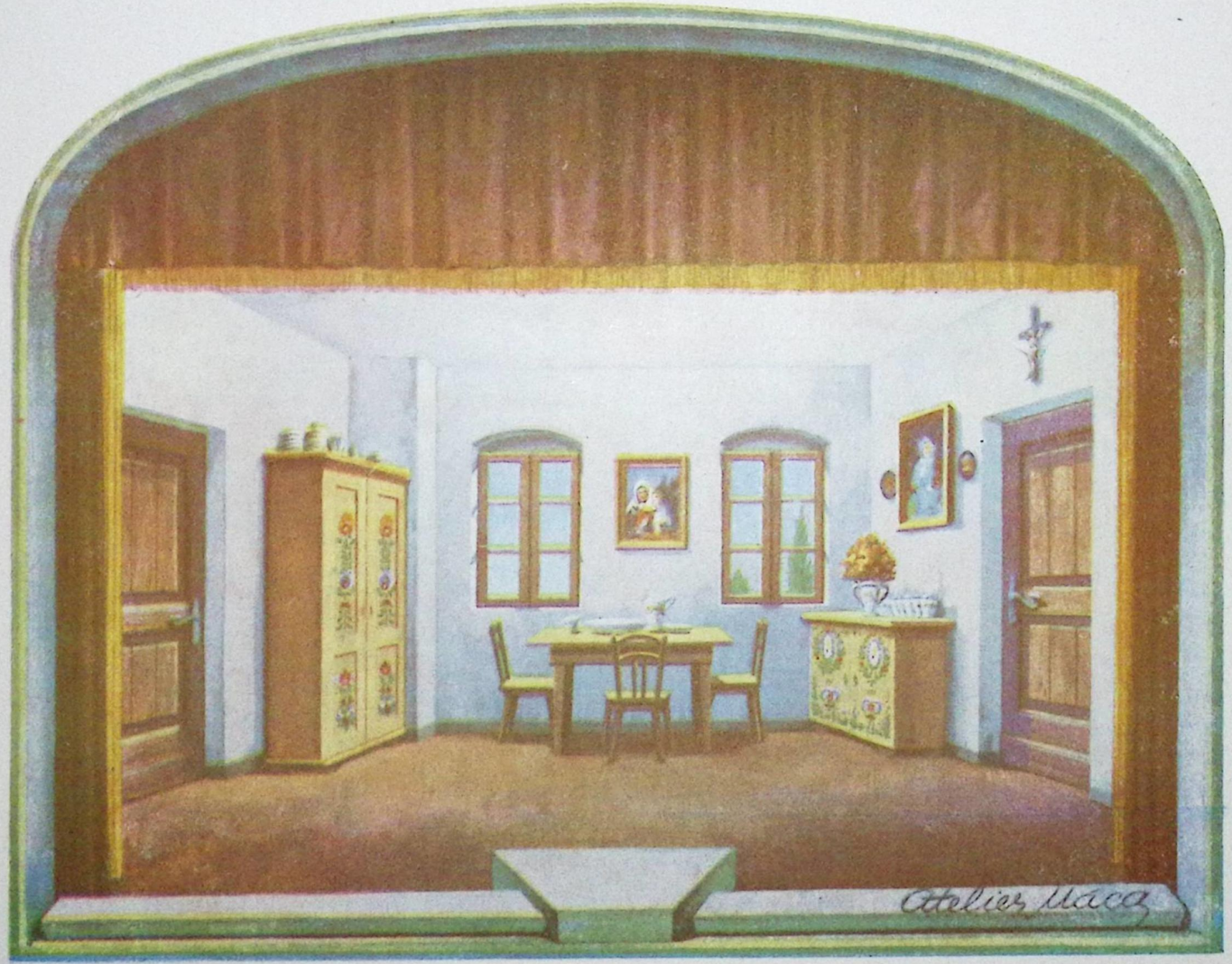
Atelier Maca

Obývací kuchyně.

Při inscenaci kuchyně na obraze 144 je použito vložkového pokoje 6000. Velmi pěkně působí na jevišti průhled do zadní místnosti, pro který je použito arkýře 6005. — Takové členění scény umožňuje zvláště působivé využití osvětlovacích těles. — Inscenaci nutno doplniti kuchyňským stolem a židlemi.

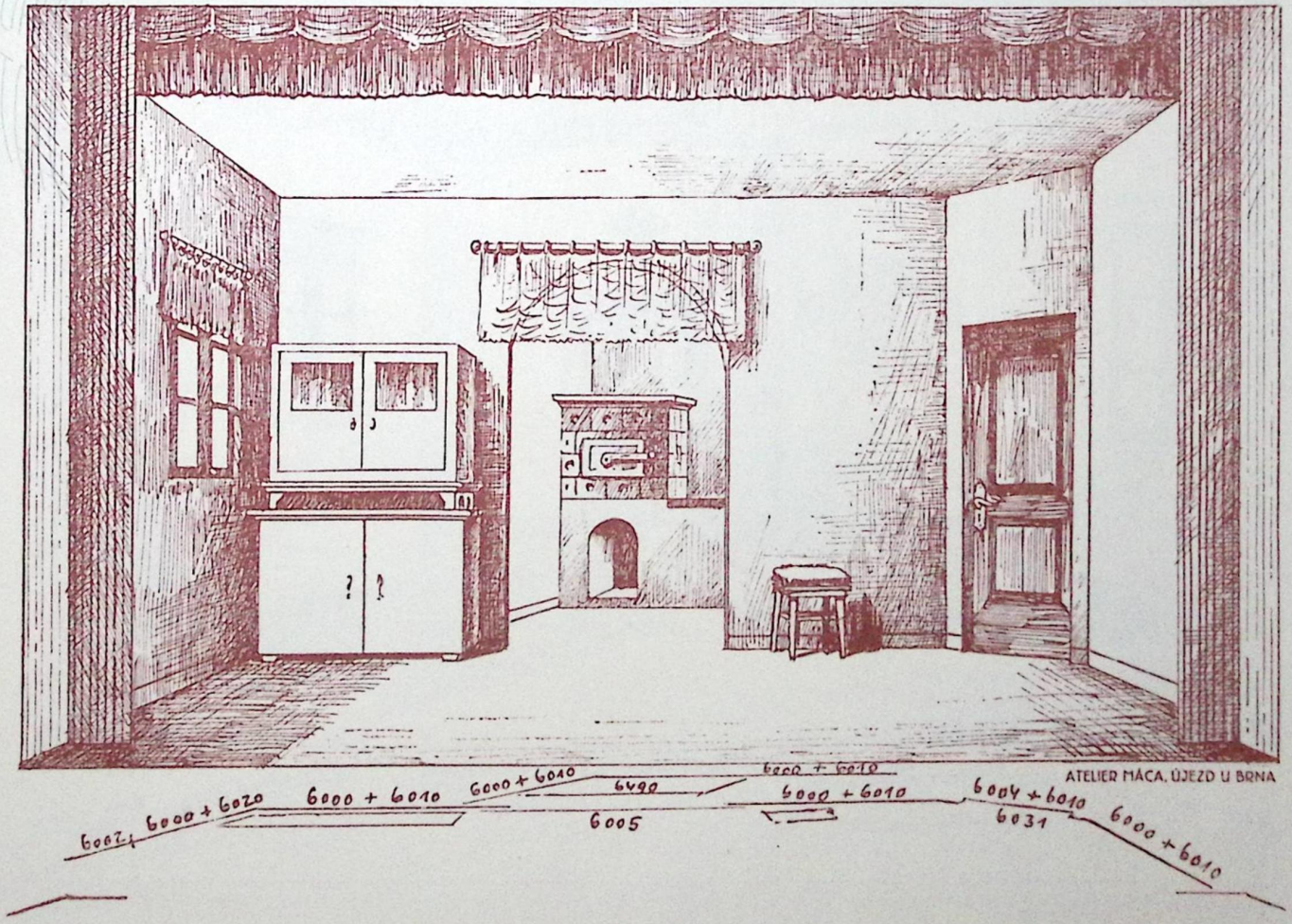

Obr. 144

Selská jizba.

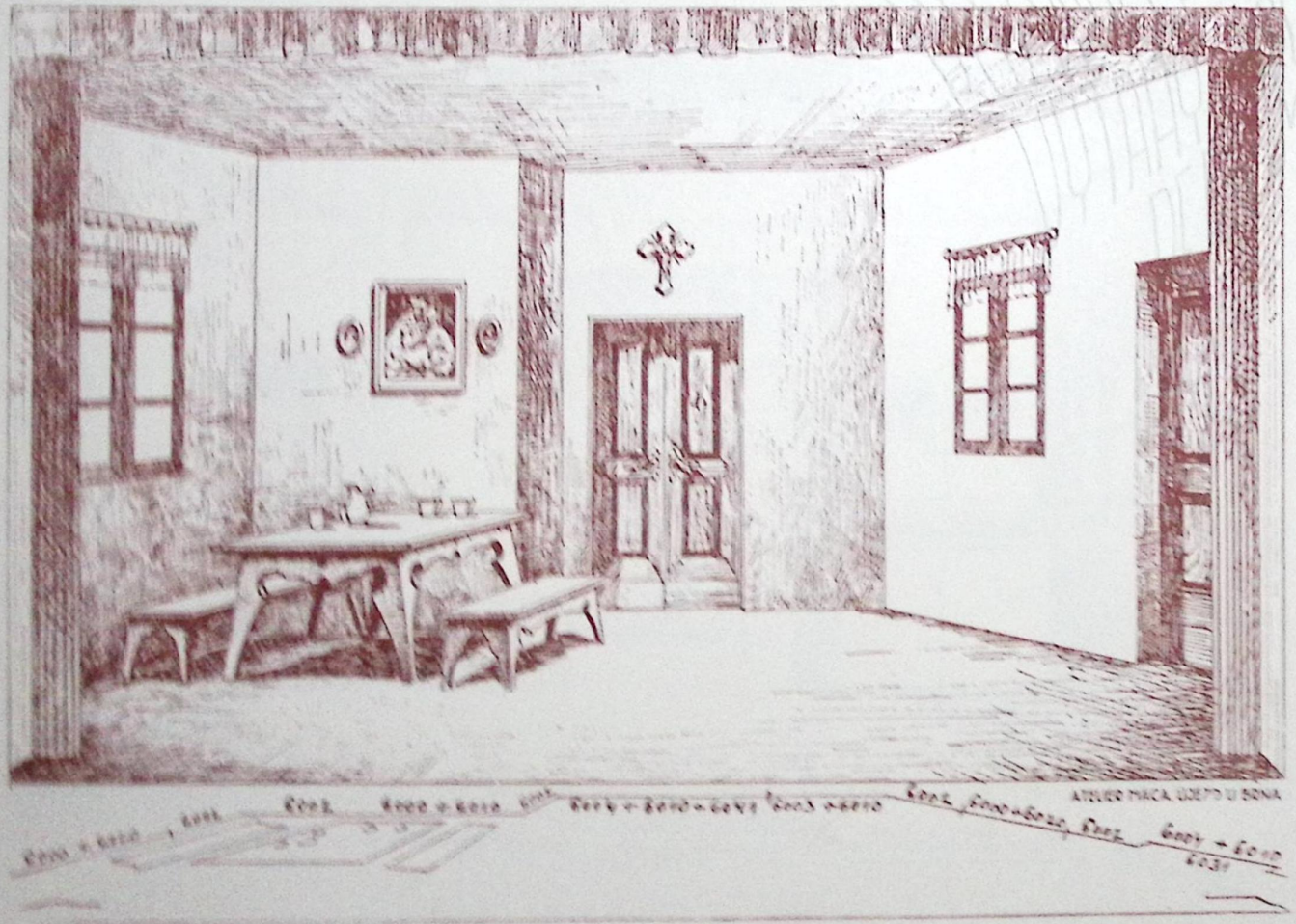

Obr. 145

Zpravidla požadují autoři, aby vzadu uprostřed byl hlavní vchod na scénu. Příklad takové scény je zobrazen na obr. 145. Použitím čtvrtinové kulisy č. 6002 vytvořeno je útulné zákoutí pro stůl s lavicemi. Také hlavní vchod s dvoudílnými dveřmi (rám č. 6010, dveře č. 6041) vynikne lépe ve stěně lomené čtvrtinovou kulisou než ve stěně rovné. Uspořádání základních kulis s neutrálními vložkami je vidno ze schematu.

Pokoj s výhledem na verandu.

Na interieru obr. 146 je ukázáno, jak pěkně působí scénický obraz, poruší-li se obvyklé uspořádání kulis na obdélníkovém půdoryse. Z pokoje je zdůrazněn pouze jeden roh se stolem, který tvoří asi ústřední místo scény. Arkýřem č. 6005 je umožněn výhled na vzdušnou verandu s lehkými okny č. 6025. Sestaveno ze základních interierových kulis s neutrálními vložkami.

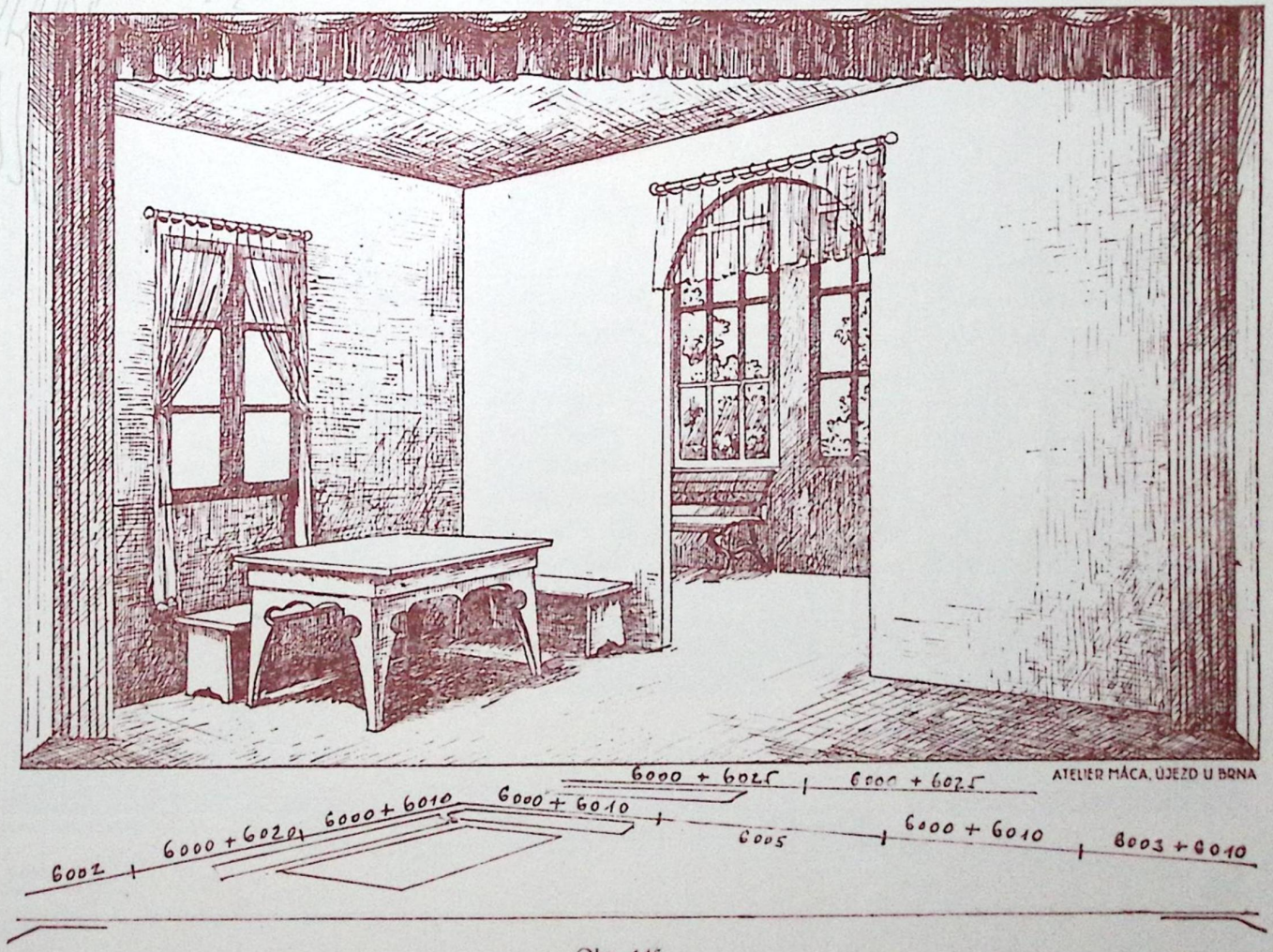

Obr. 146

Roubená jizba.

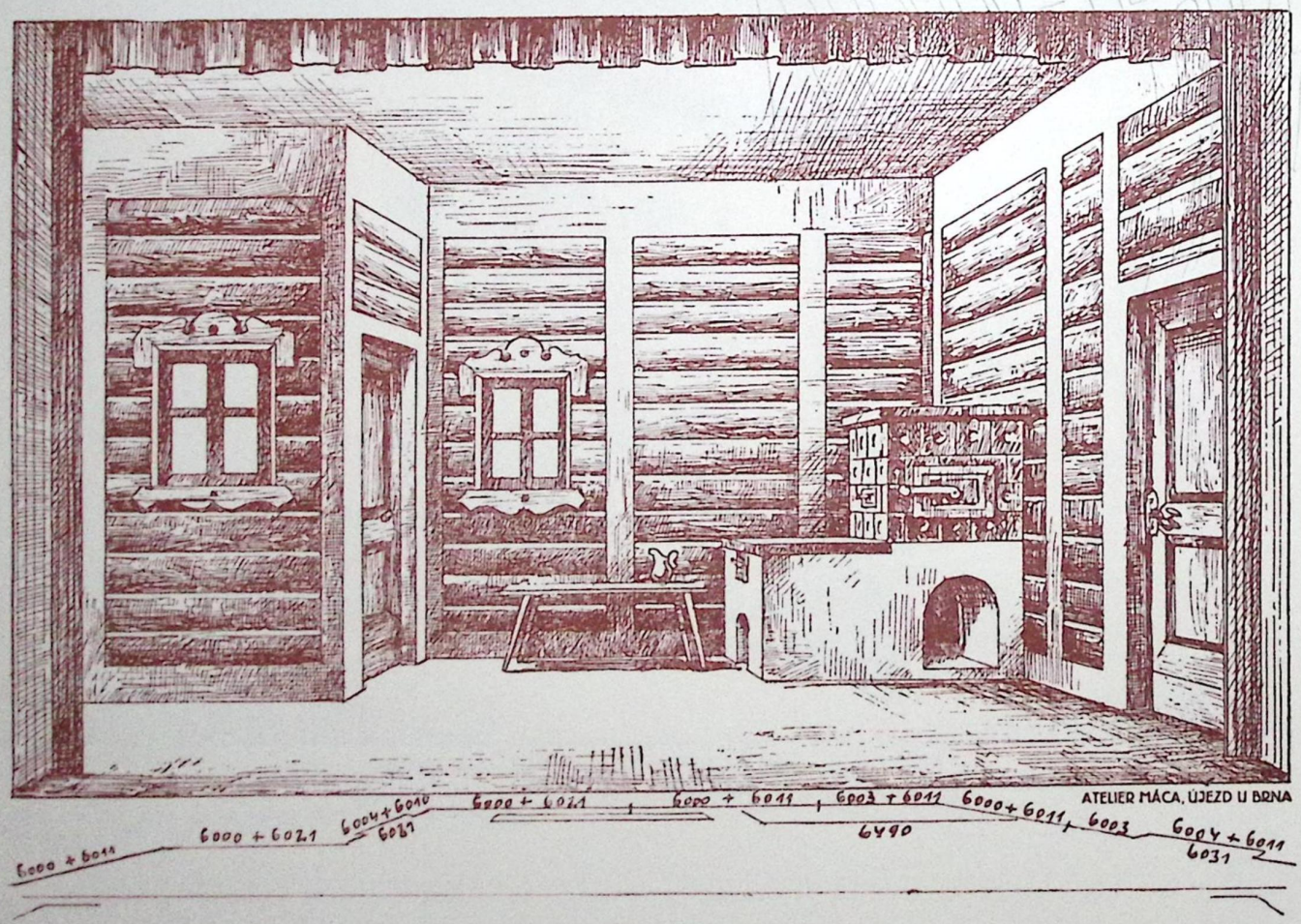

Obr. 147

Interier, představující roubenou chudou jizbu, pořídíme snadno obrácením neutrálních vložek č. 6010 na druhou stranu (č. 6011). Také zde lomením kulis je rozdělena scéna na menší části.

Mlýnice.

K inscenaci mlýnice (obr. 148) použito je též základních interierových kulis s vložkami č. 6011. Dvojnásobný průhled je umožněn použitím sloupů č. 6112 a arkýře č 6005. Působnost je ještě zvýšena použitím jednoduchých doplňků (zábradlí před transmisemi, schody vlevo), které si technický personál snadno sám zhotoví.

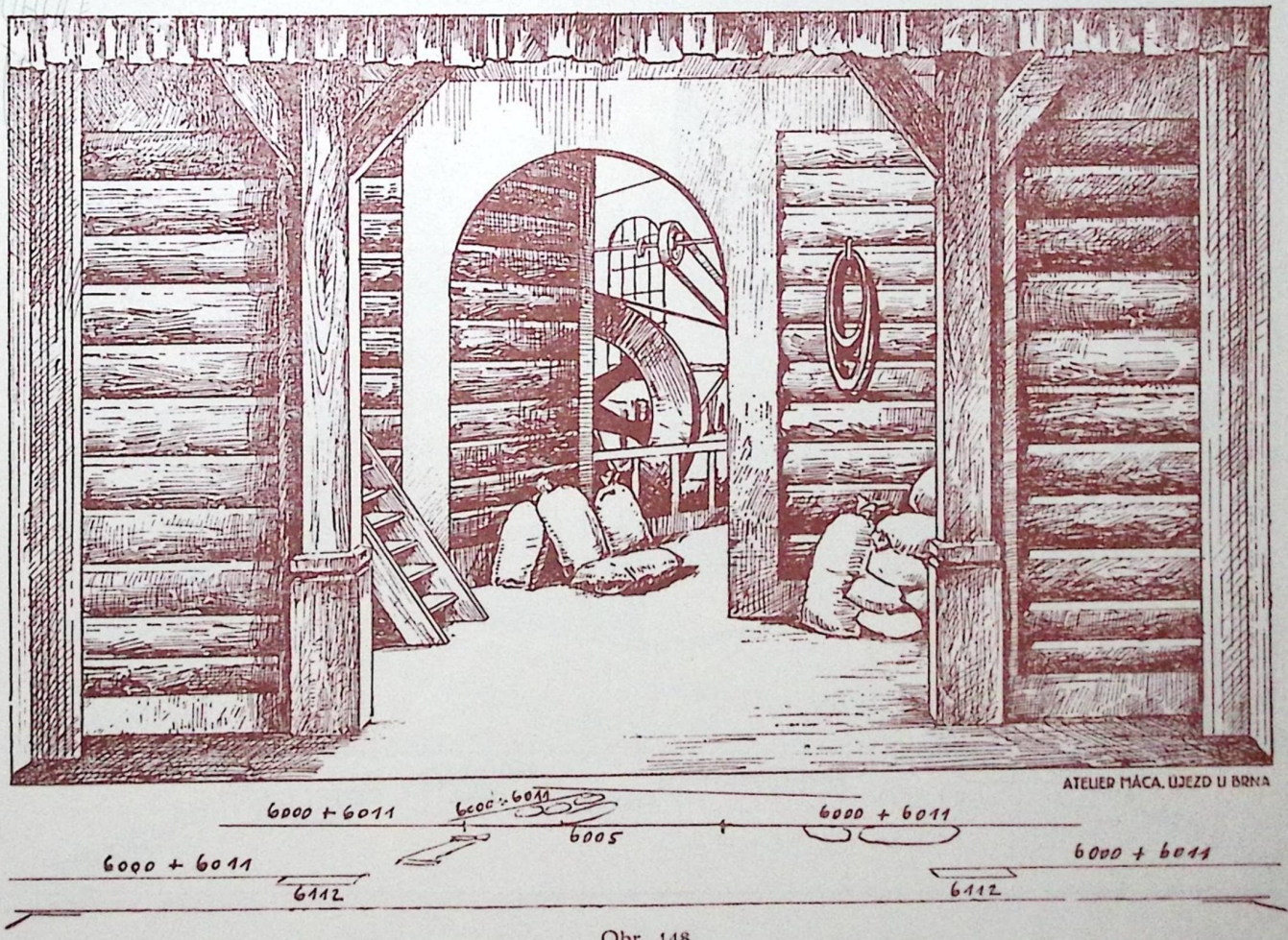

Obr. 148

Městský pokoj.

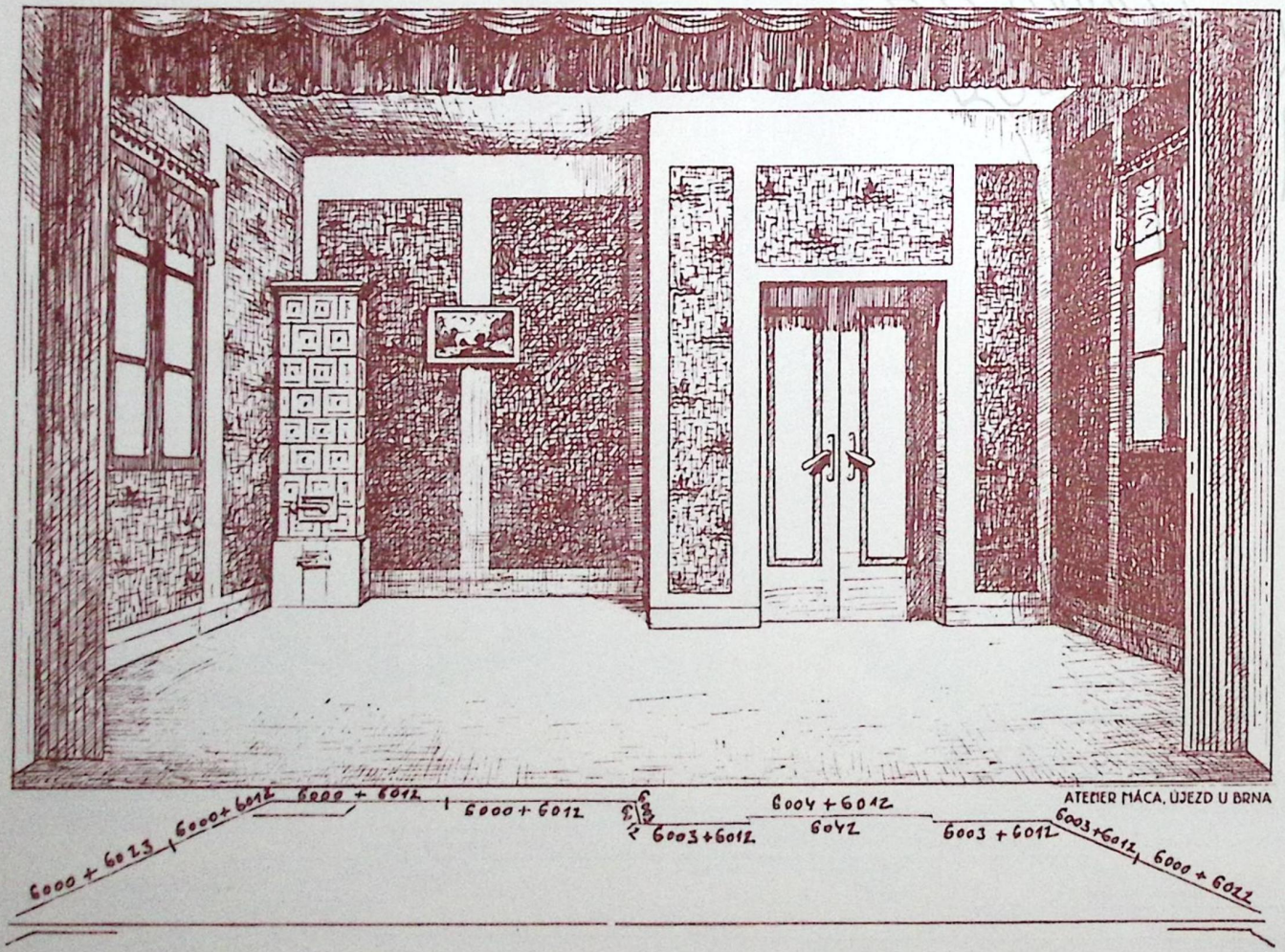

Obr. 149

Útulný pokoj měšťanské rodiny na obr. 149 má vchod posunut k pravé stěně a vysunut do popředí kulisou č. 6003. Tím vzniká útulné zákoutí kolem kamen a vhodné místo pro umístění besedujících herců kolem čajového stolku.

Moderní salon.

Pro inscenace moderních pokojů používá se základních neutrálních kulisových rámů s vložkami č. 6012 s dobovou malbou. Na obr. 150 je opět postaven pouze roh pokoje s hlavním vchodem č. 6040 v pozadí, moderním oknem č. 6025 a bočním vchodem č. 6032, který může být zakryt prosceniem. Nástupy se dějí za závěsem.

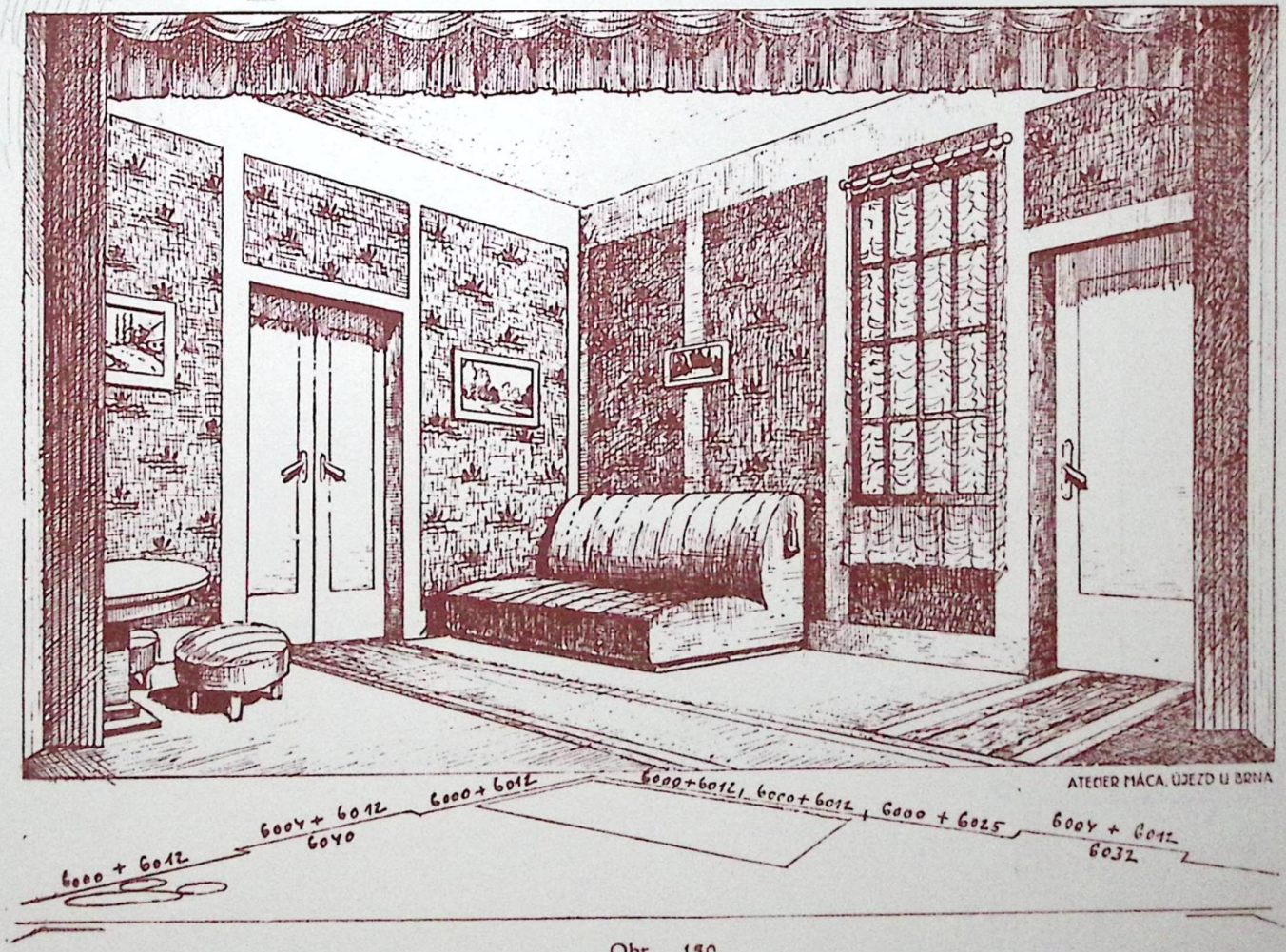

Obr. 150

Půdorys k vedlejšímu barevnému obrazu č. 151

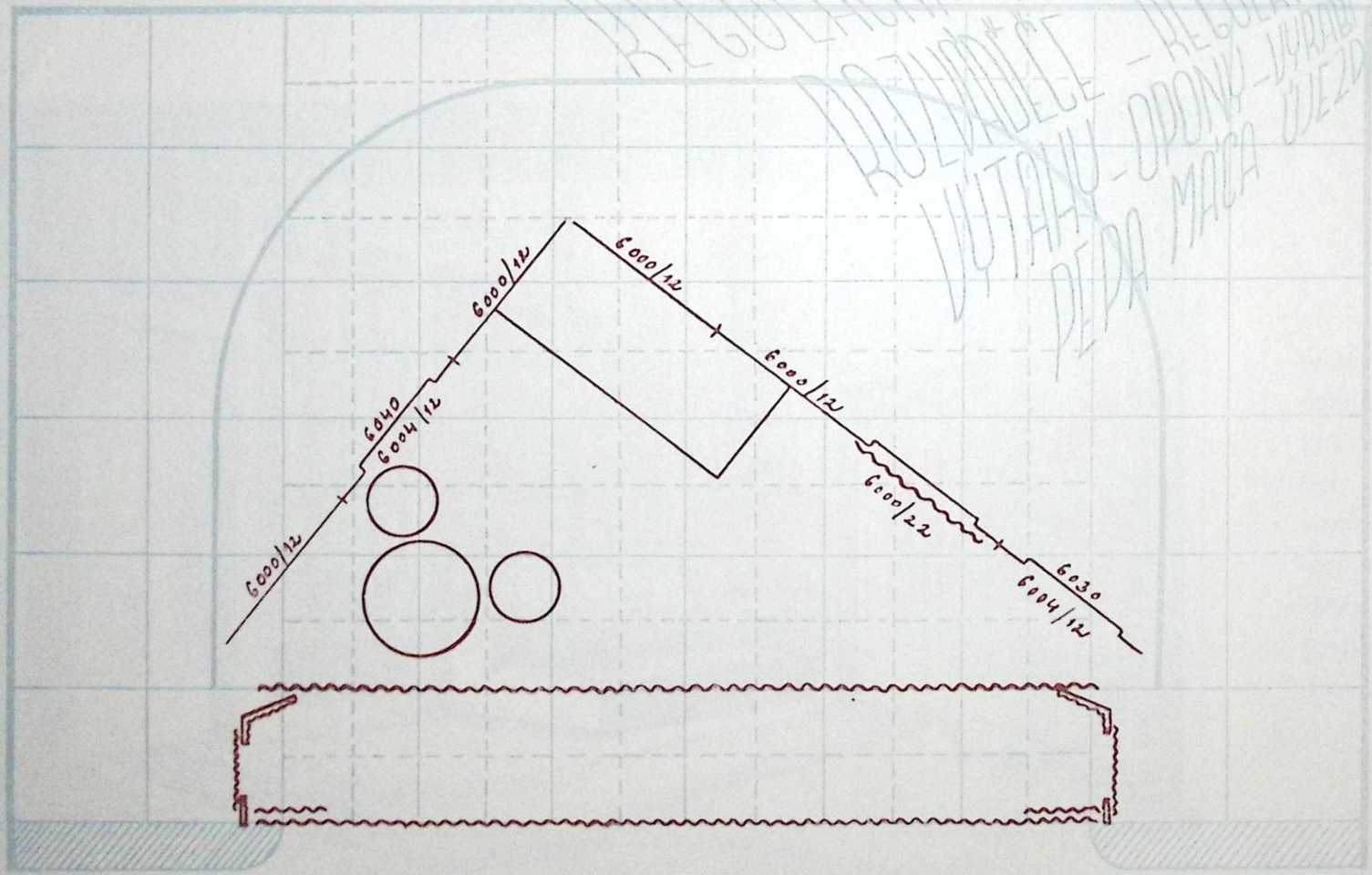

5 základních kulis pro vložku č. 6000
4 vložky stěnové č. 6012
1 vložka okenní č. 6025
2 základní rámy pro dveře č. 6004
2 vložky nadedveřní 6012
1 dveře jednokřídlové 6032
1 dveře dvoukřídlové 4040
2 obrazy
1 okenní závěs
1 pohovka
1 kulatý stůl
3 taburetky

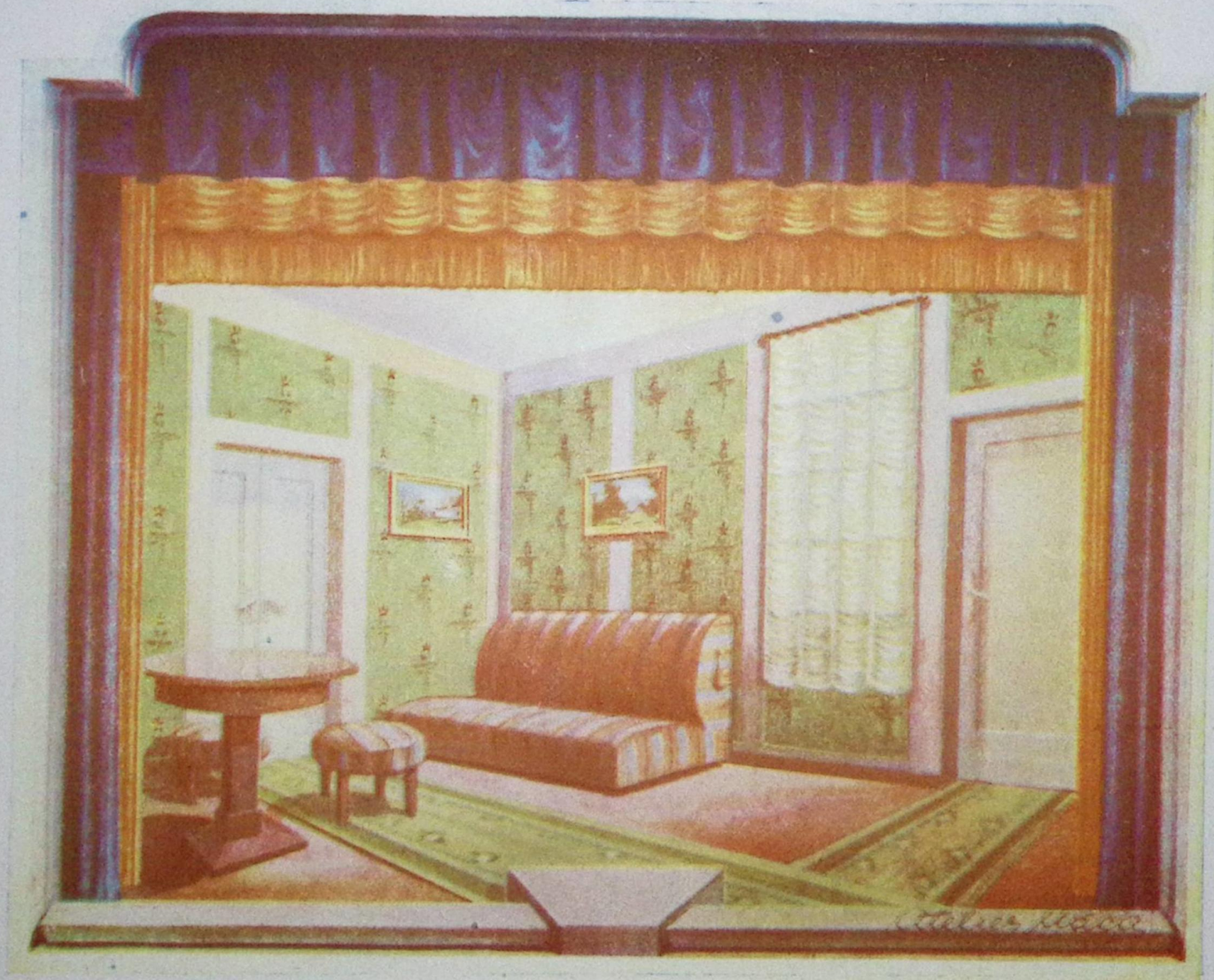

DEKORACE NÁZNAKOVÉ – KAŠÍROVANÉ PEPA MÁCA
PŘEDSTAVKOVÉ – NADSTAVKOVÉ – VIDOVÉ
Máca

Městský pokoj s výhledem na schodiště.

Inscenace měšťanského pokoje na obr. 152 řeší otázku průhledu z místnosti do předsíně, jak to některé hry vyžadují (F. X. Svoboda: Poslední muž). Dveřní díl je nahražen úzkými kulisami se sloupky č. 6100 a závěsem.

Schodiště (výkryt praktikáblu) je naznačeno balustrádou č. 5281 se sloupkem č. 5822 a kašírovanou vázou č. 5274 s rostlou palmou.

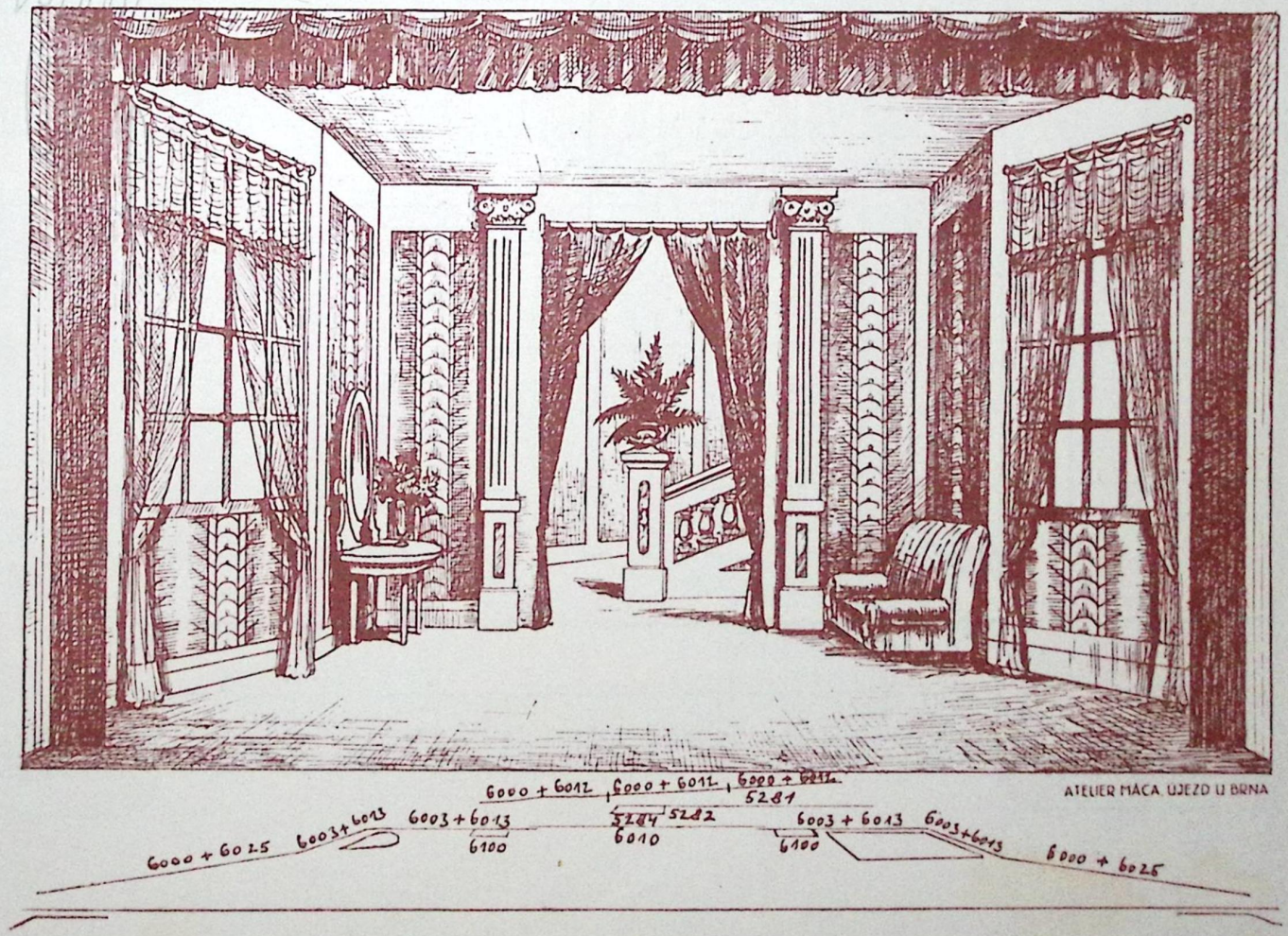

Obr. 152

Půdorys k vedlejšímu barevnému obrazu č. 153.

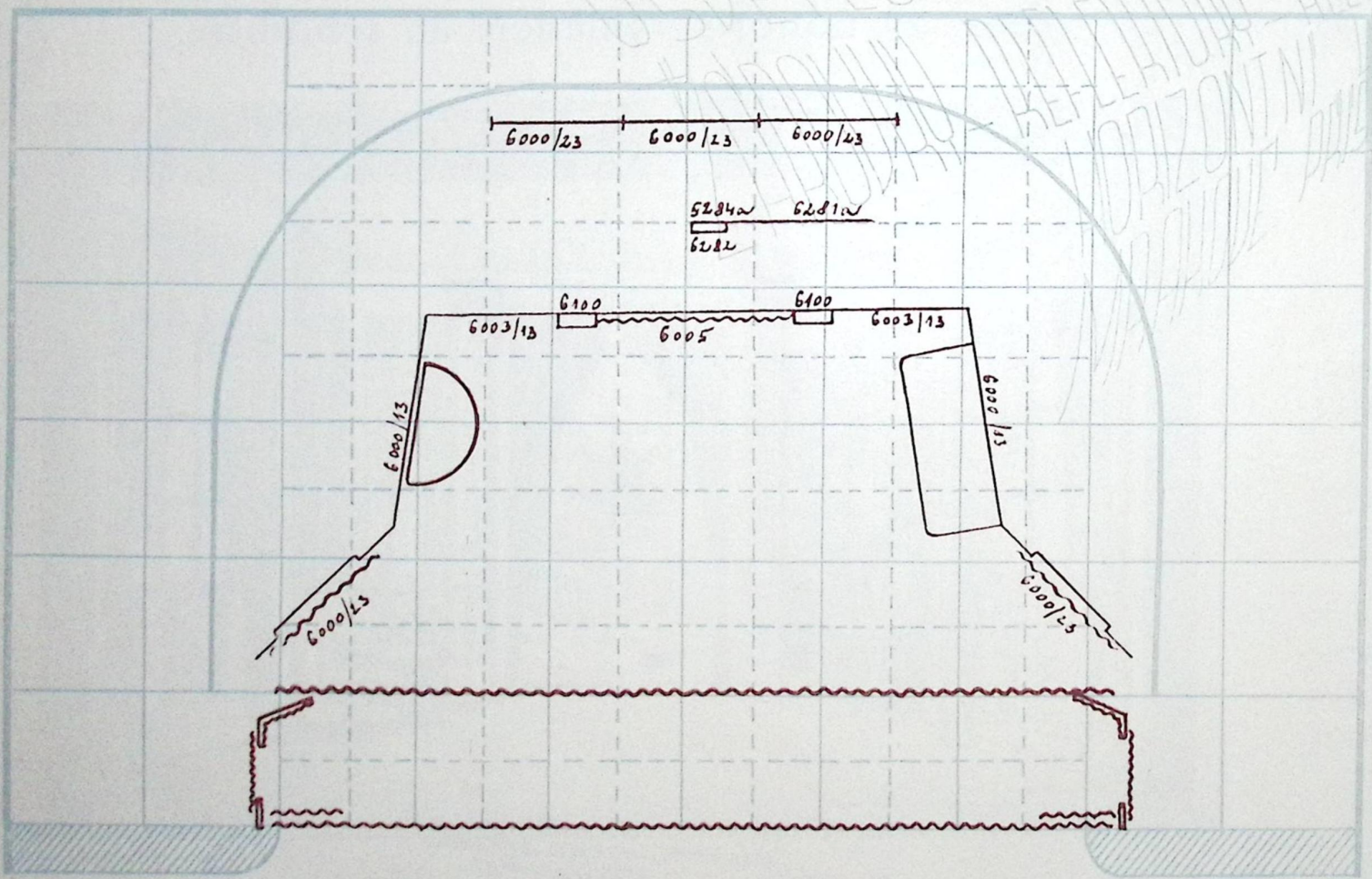

9 základních rámů pro vložky č. 6000
4 vložky stěnové č. 6013
3 vložky stěnové č. 6012
2 vložky okenní č. 6025
1 arkýř č. 6010
1 balustráda šikmá č. 5281
1 balustrádní sloupek č. 5282
1 balustrádní váza č. 5284
2 závěsy okenní
1 závěs dveřní
1 pohovka
1 toaletní stolek
1 květinová váza

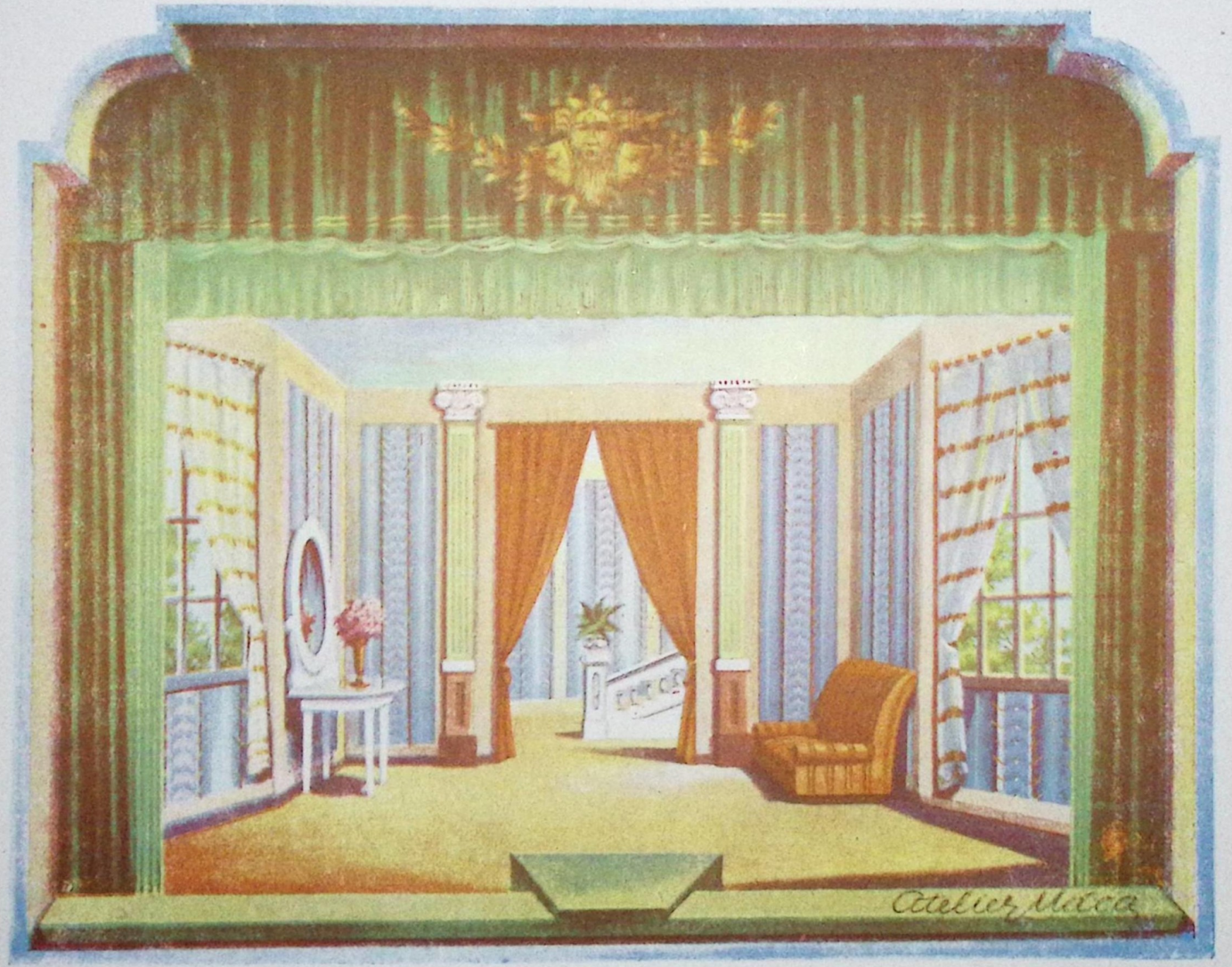

Hala.

Podobně jako na obr. 152 je řešena hala na obr. 154. Praktikábly schodiště na obou stranách jsou vykryty balustrádami č. 5281, jejichž výplň lze vyměniti podle stylu interieru. Průchod do předpokoje v pozadí je vhodně omezen sloupky č. 6100 a tmavým závěsem. Ostatní uspořádání kulis je znázorněno na schematu.

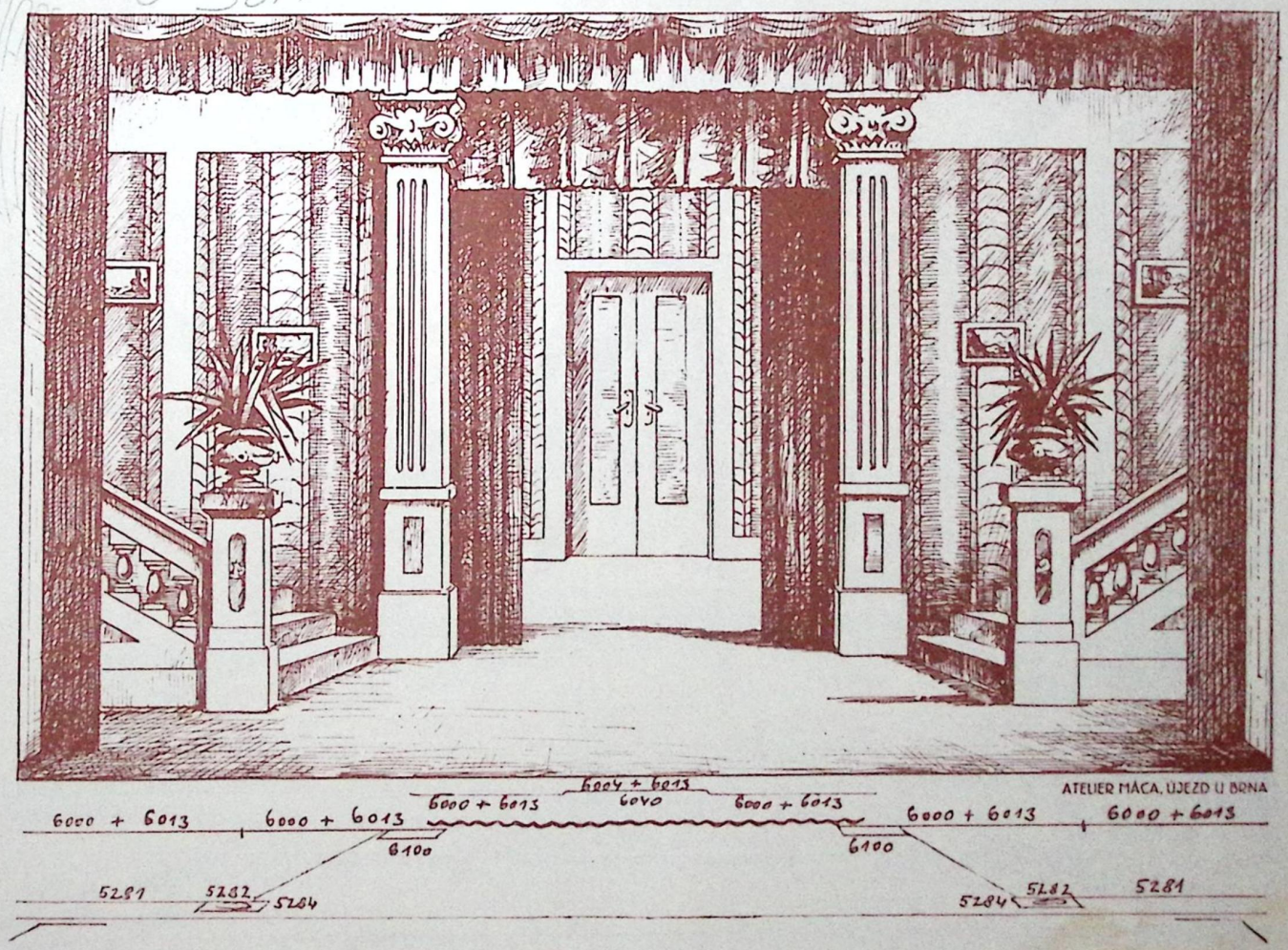

Obr. 154

Hala s použitím schodů a praktikáblů.

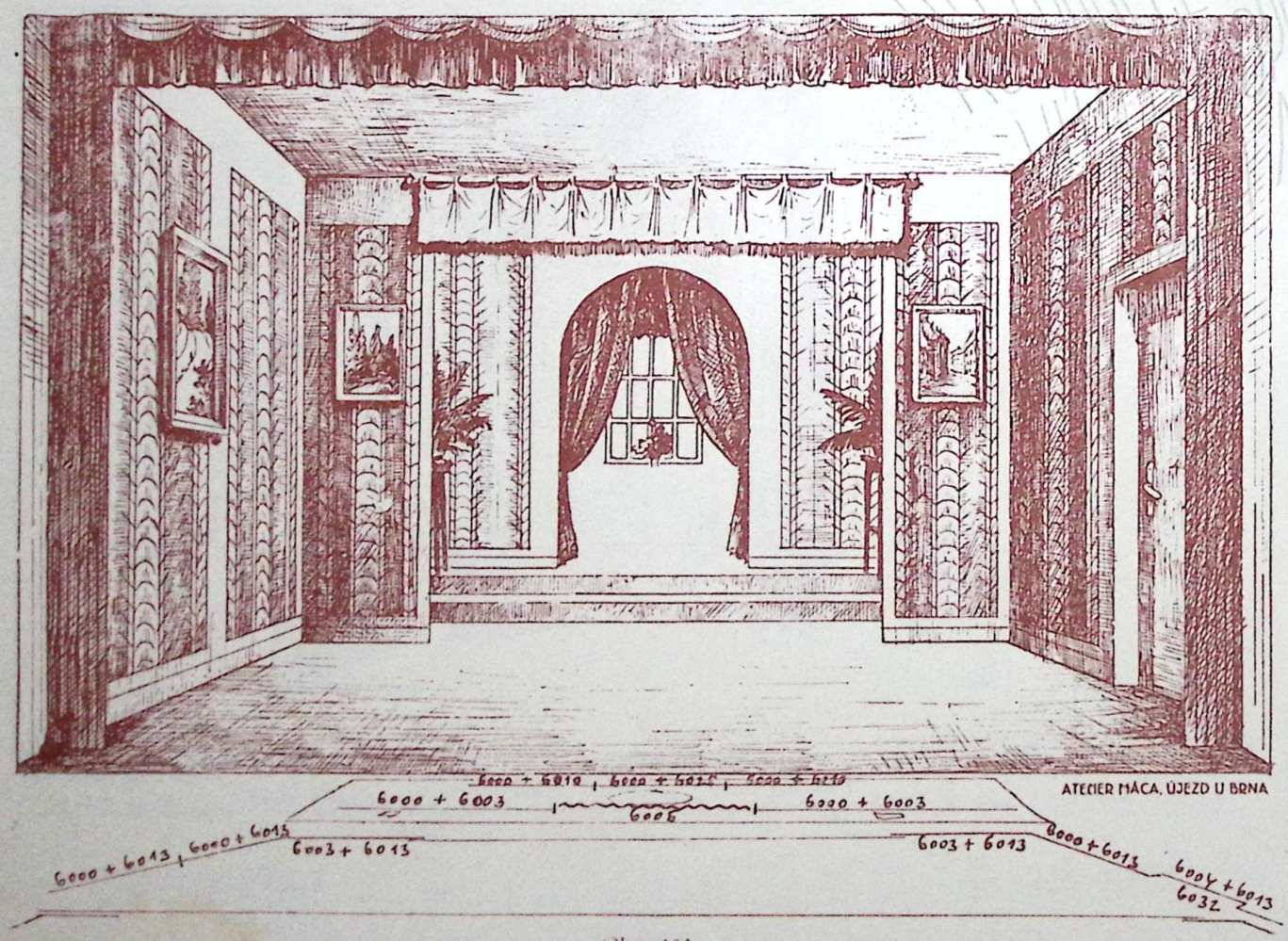

Obr. 155

· Interierová inscenace na obr. 155 je vhodná pro scény s komparsem (hostiny, domácí slavnost), který může režisér rozestavíti na stupních v průhledu, jehož střed tvoří arkýř č. 6005.

Baroková předsíň.

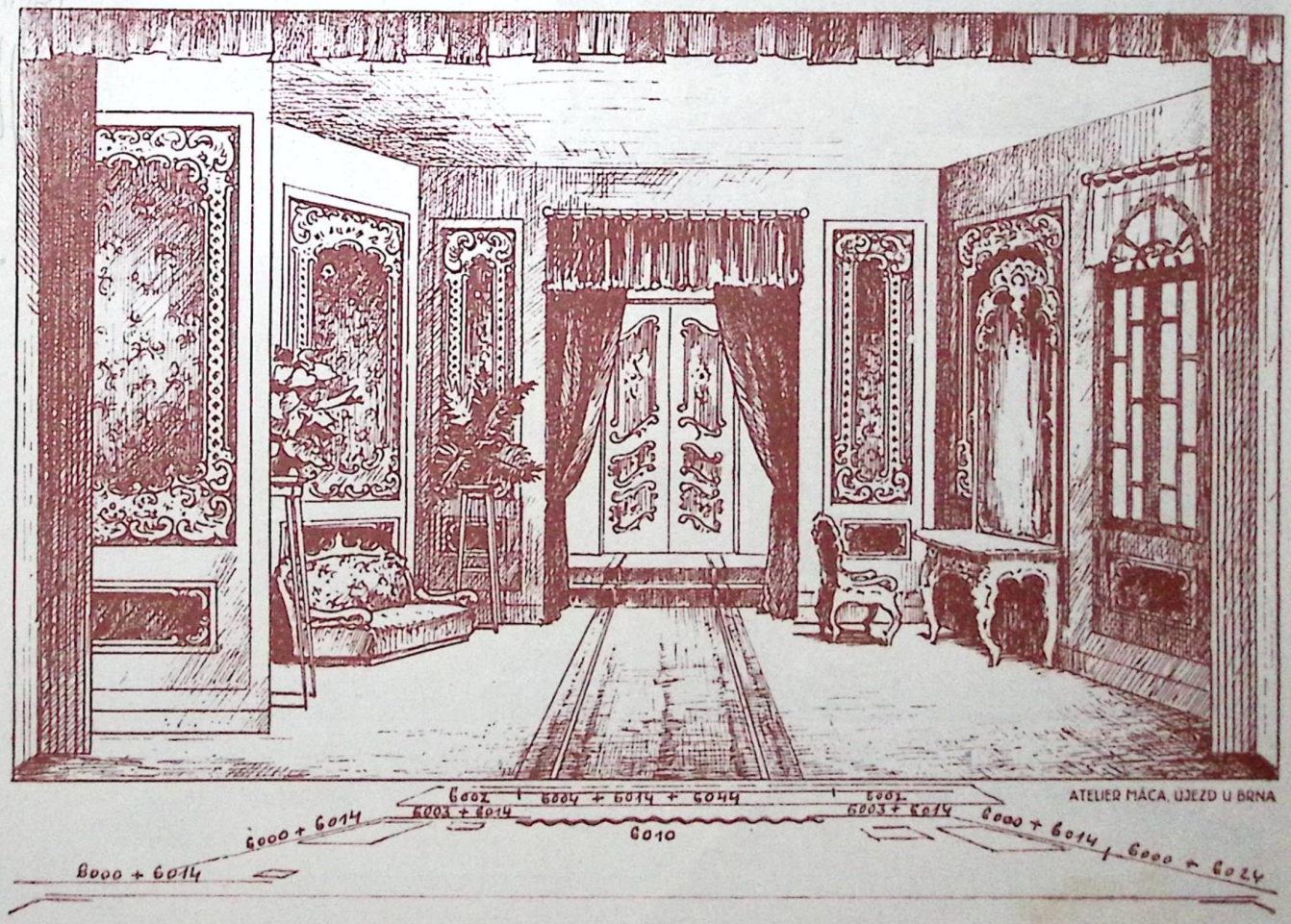

Obr. 156

Podobně je řešena baroková předsíň na obr. 156 s průhledem. Použito je základních kulisových rámů č. 6000 s vložkami 6014 a okny č. 6024. Nábytek z našich ateliérů.

Baroková hala s výhledem do zahrady.

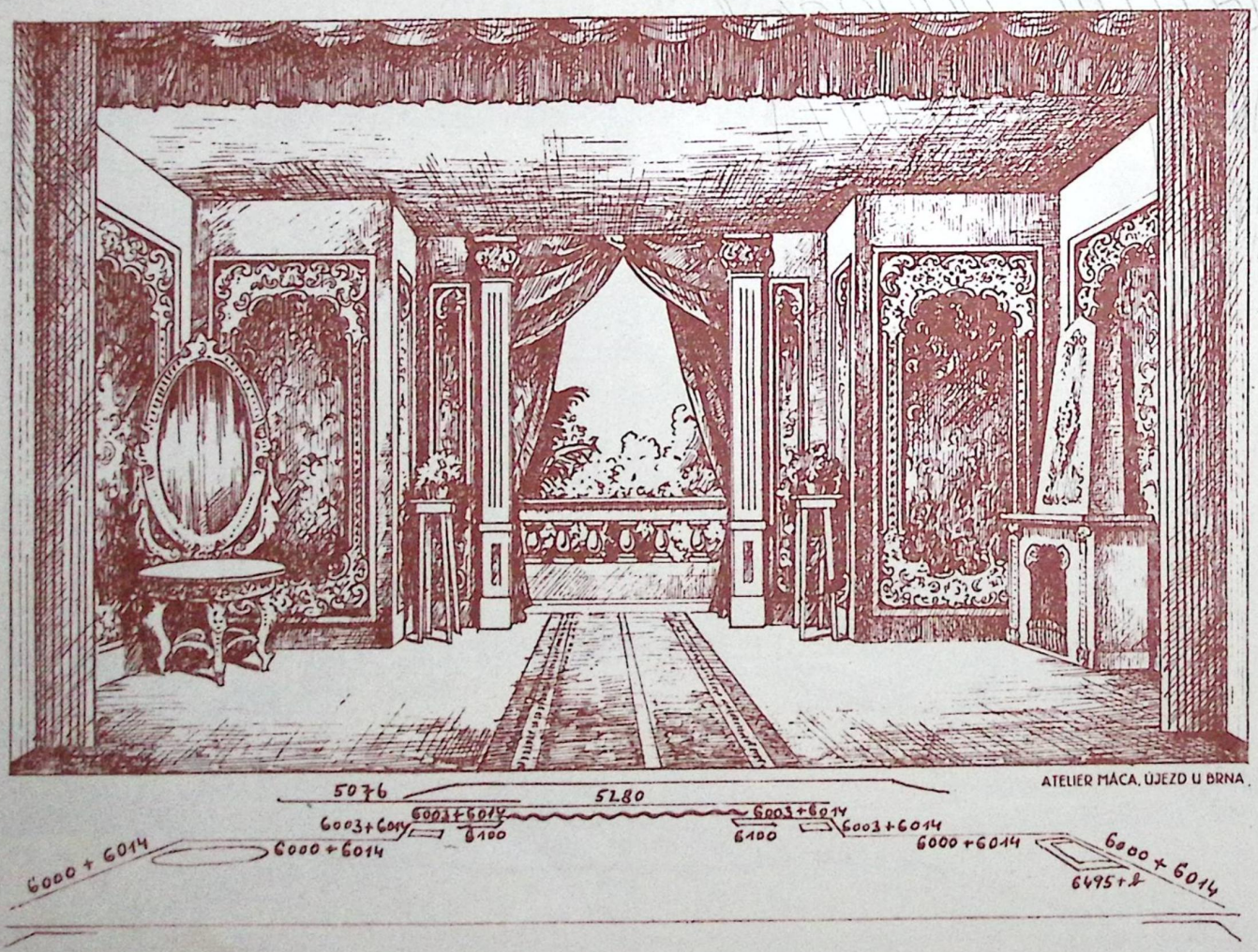

Obr. 157

Baroková hala na obr. 157 má výhled do parku, oddělený balustrádou č. 5280. Základní kulisové rámy mají barokové vložky č. 6014. Výhled je ohraničen barokovými sloupky č. 6100. Vpravo stojí dvoudílný krb č. 9495 *a* + *b*.

DEKORACE – PŘEDSTAVKOVÉ
MAŽNÁHOVÉ – NADSTAVKOVÉ
KAŠÍROVANÉ – VÝROBY
PEPA MÁCA

Barokový salon.

Neutrální rámy základních kulis nijak neruší ani při stylových inscenacích. Barokový salon na obr. 158 používá barokových vložek s okny č. 6024.

Vložky jsou oživeny podobiznami předků v těžkých dobových rámech. Velmi pěkně doplňuje interiér Mácův barokový nábytek. Spoje mezi jednotlivými kulisami jsou kryty barokovými sloupky č. 6102.

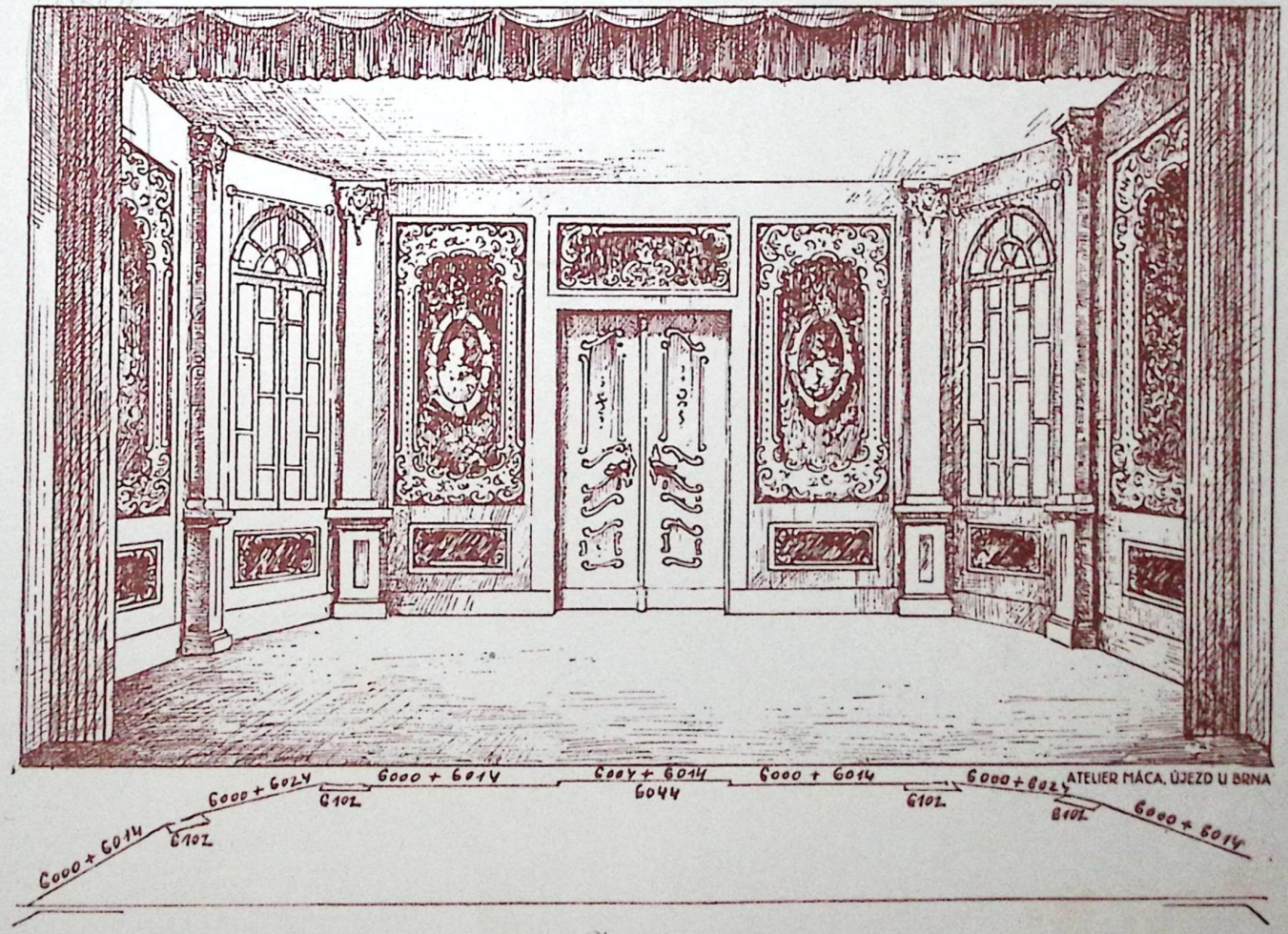

Obr. 158

Půdorys k vedlejšímu barevnému obrazu č. 159

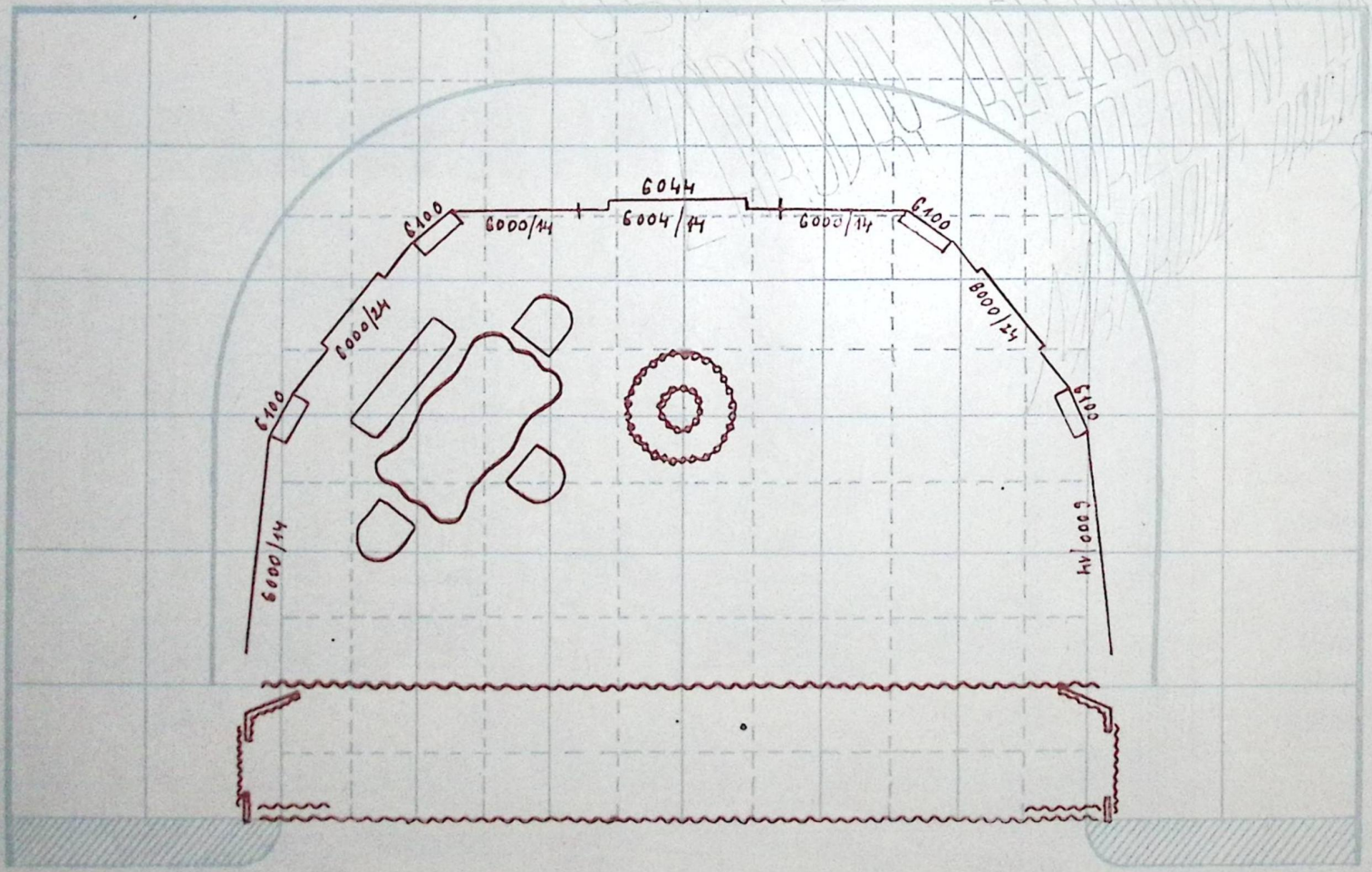

1 základní rám pro dveře č. 6004
6 základních rámů pro vložky č. 6000
4 vložky stěnové č. 6014
2 vložky okenní č. 6024
1 vložka nadedveřní č. 6014
1 dveře dvoukřídlové č. 6044
4 sloupy č. 6100
2 obrazy
1 lustr svíčkový
1 stůl
1 barokova lavice
3 křesla

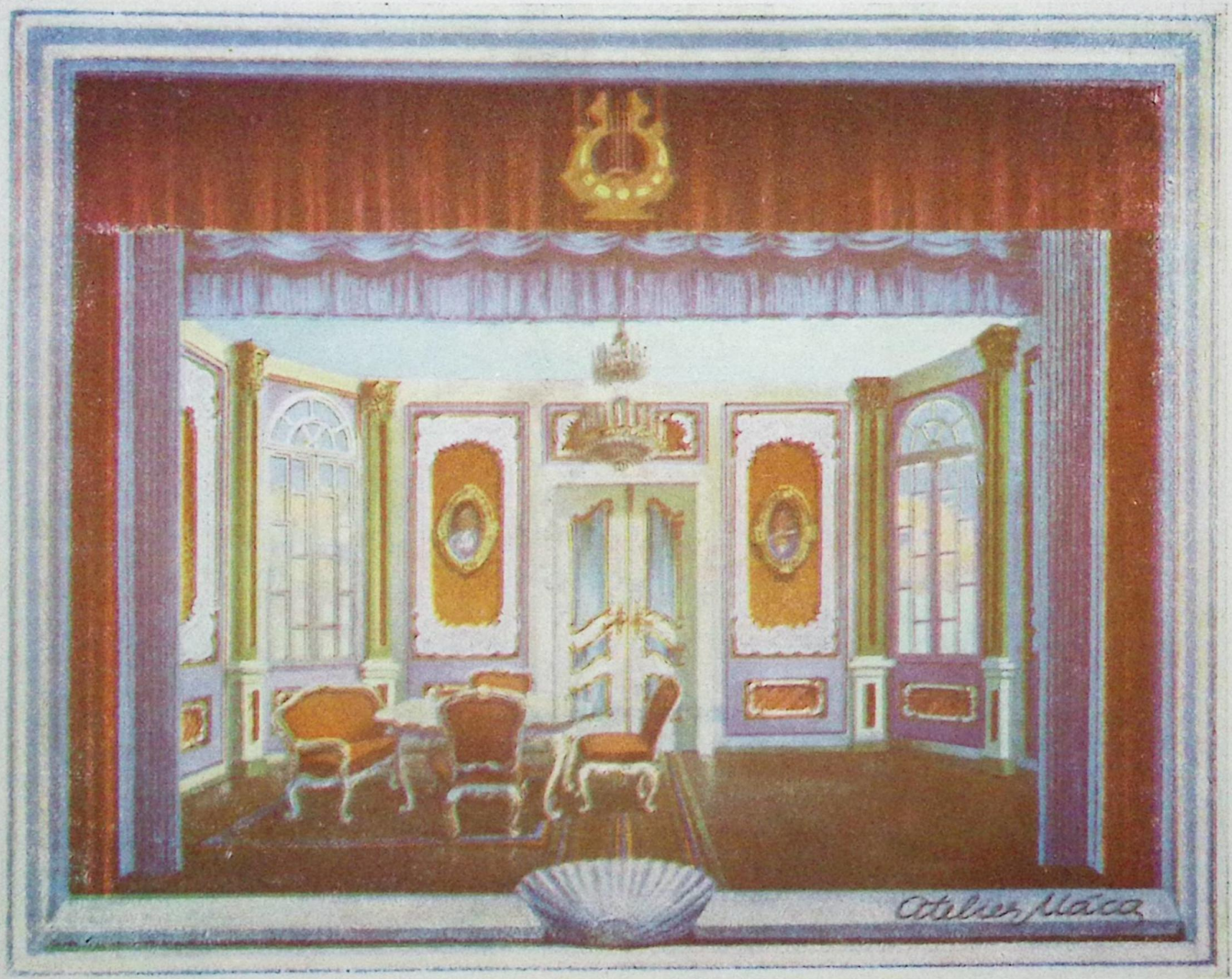

Zámecká hala.

Zámecká barokova hala na obr. 160 je stylovými sloupy č. 6103 a draperií rozdělena na dvě části se širokým průhledem. Inscenace je vhodná pro zámecké komparsové scény, po př. balet. V první části jsou do základního kulisového rámu č 6000 vsazeny barokové vložky č. 6014, v zadní části empirové vložky č. 6015.

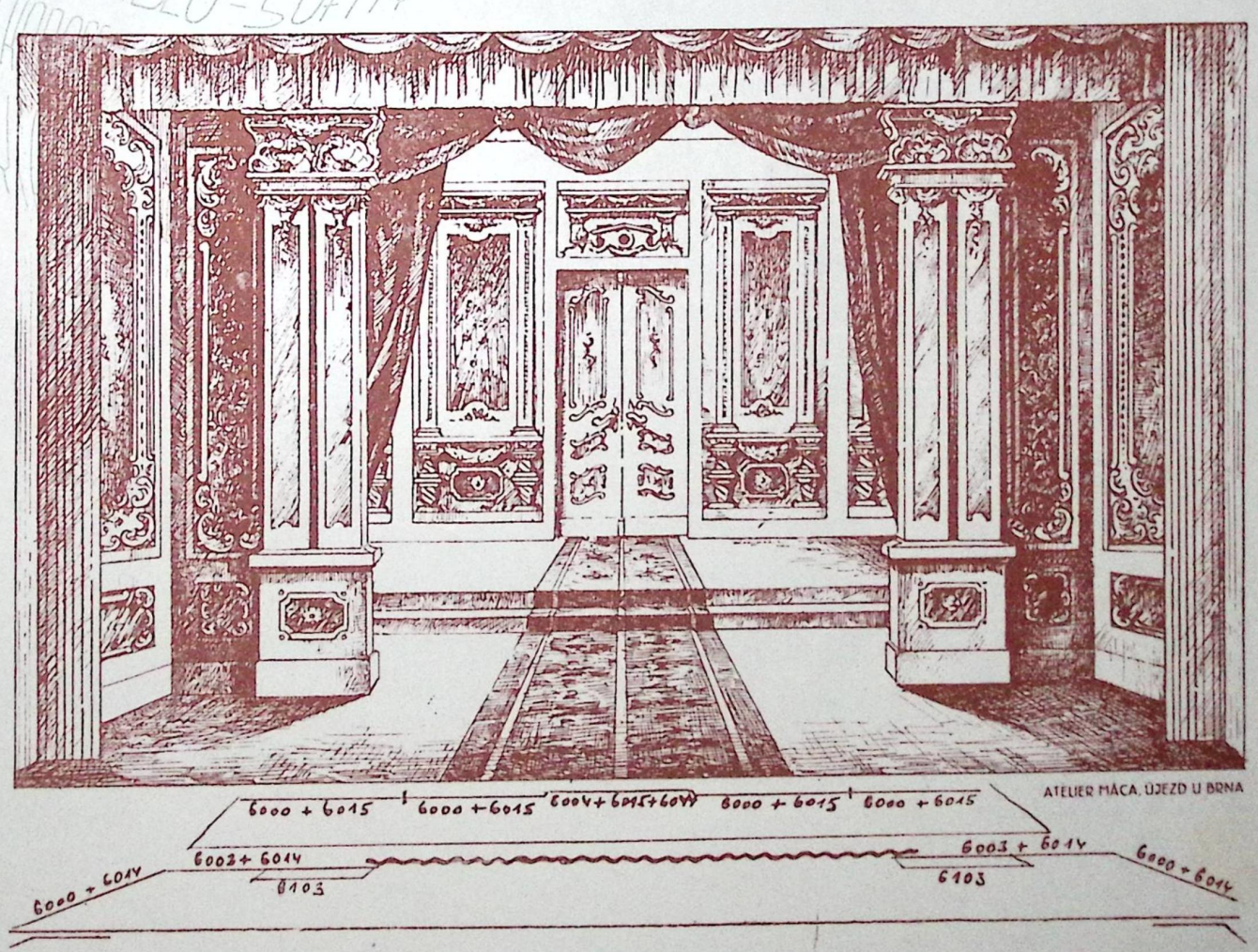

Obr. 160

Půdorys k vedlejšímu barevnému obrazu č. 161

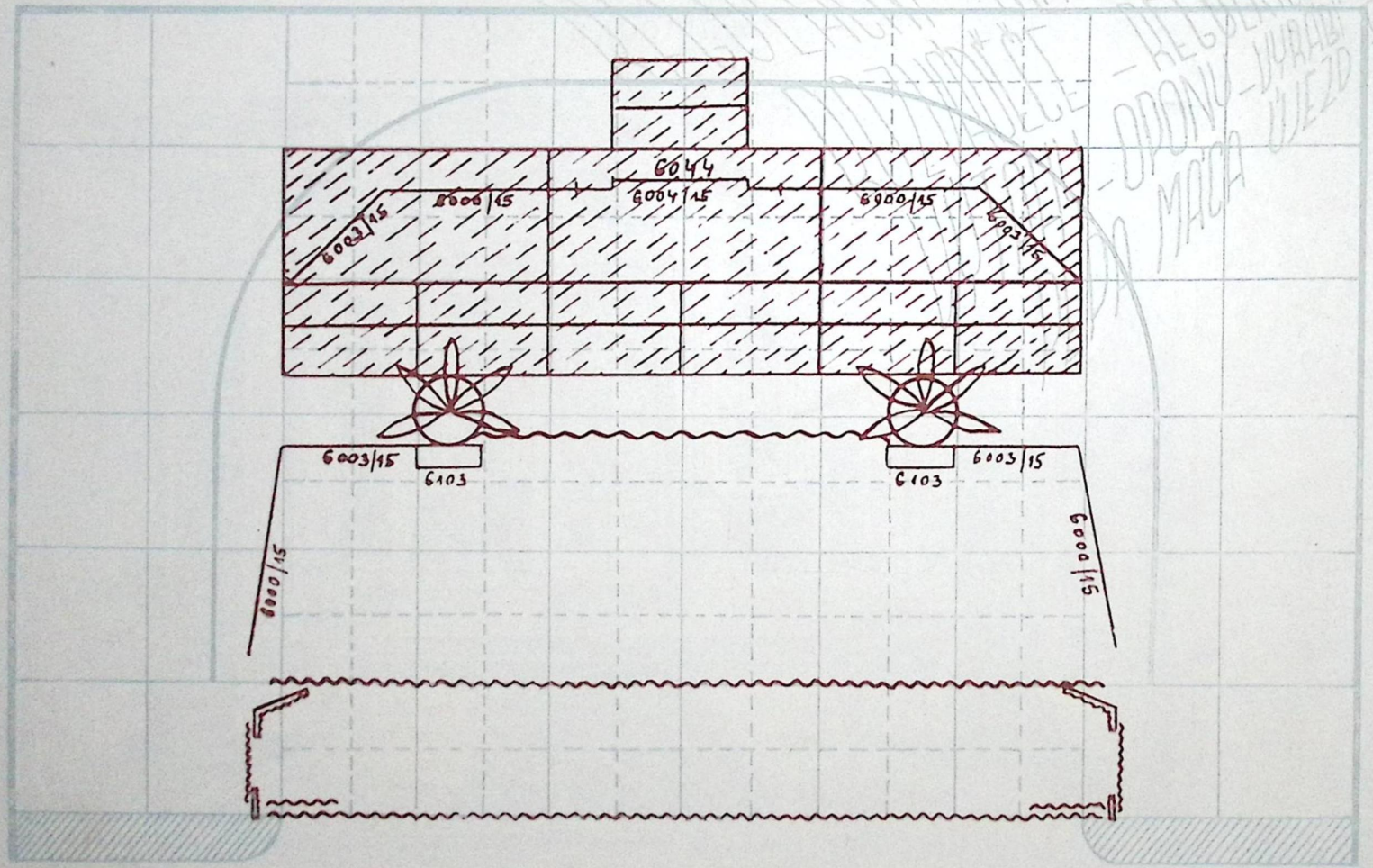

1 základní rám pro dveře č. 6004
4 základní rámy pro vložky č. 6000
4 základní rámy pro vložky č. 6003
4 vložky stěnové č. 6015
4 vložky stěnové č. 6014
1 vložka nadedveřní č. 6015
1 dveře dvoukřídlové č. 6044
2 sloupy č. 6103
1 závěs
2 palmové keře
3 praktikáble 200x100
7 praktikáblových schodů

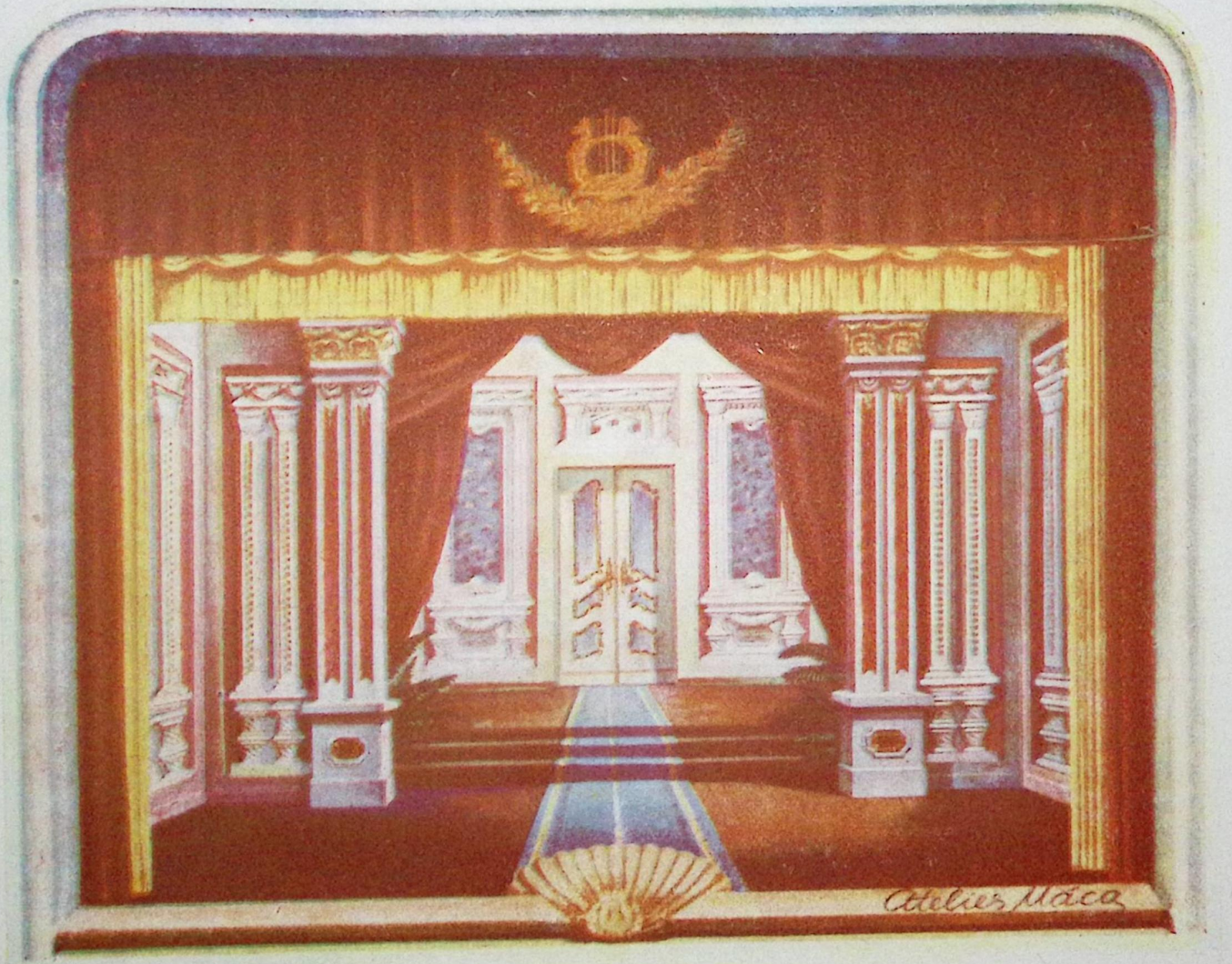
Atelier Maca

Máca Újezd
DEKORACE PŘESTAVKOVÉ
NÁZNAKOVÉ – NÁBYTKOVÉ
KAŠÍROVANÉ – VÝROBA
PEPA MÁCA

Renesanční salon.

Nejobvyklejší forma interierového pokoje o obdélníkovém půdorysu. Použito je základních rámů č. 6000 s vložkami č. 6015.

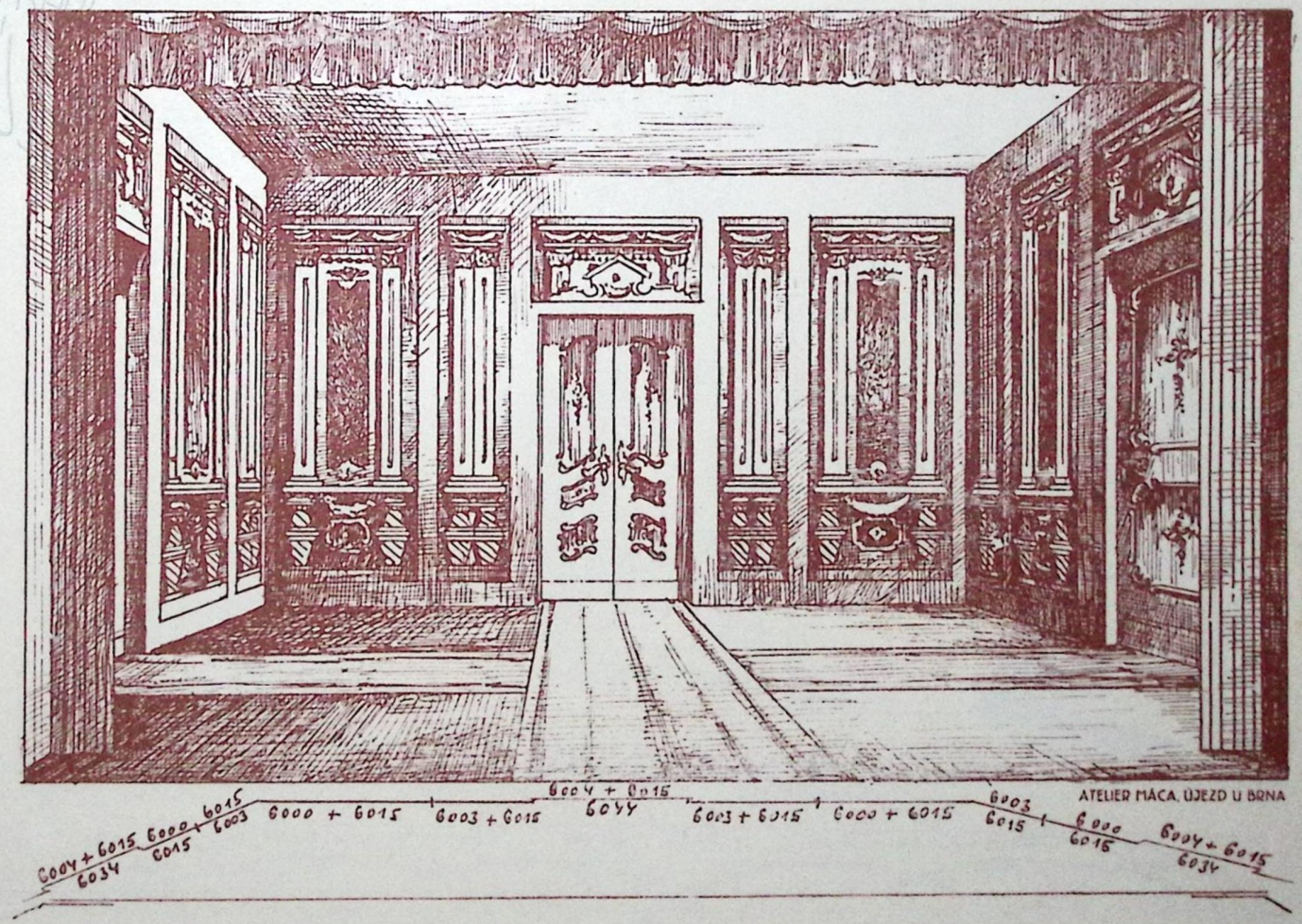

Obr. 162

Vchod do zámecké kaple.

Obr. 163

Vchod do zámecké kaple je sestaven ze základních kulisových rámů č. 6000 s vložkami č. 6010 a okny č. 6024. Střední vchod je arkýř č. 6005 s vložkou č. 6045. Průhled k oltáři ohraničují plastické sloupy č. 6101. Základní rámec celé scény je vytvořen z balustrád č. 5280, krytících stromové stojky č. 5105, 5076 a papírových girland.

Sloupová síň.

Zámecká předsíň (obr. 164) je rovněž sestavena ze základních interierových kulisových rámů č. 6000 s empirovými vložkami č. 6015 v přední části scény. Scéna je rozdělena sloupy č. 6103 a 6102, které jsou spojeny sufitou v oblouk.

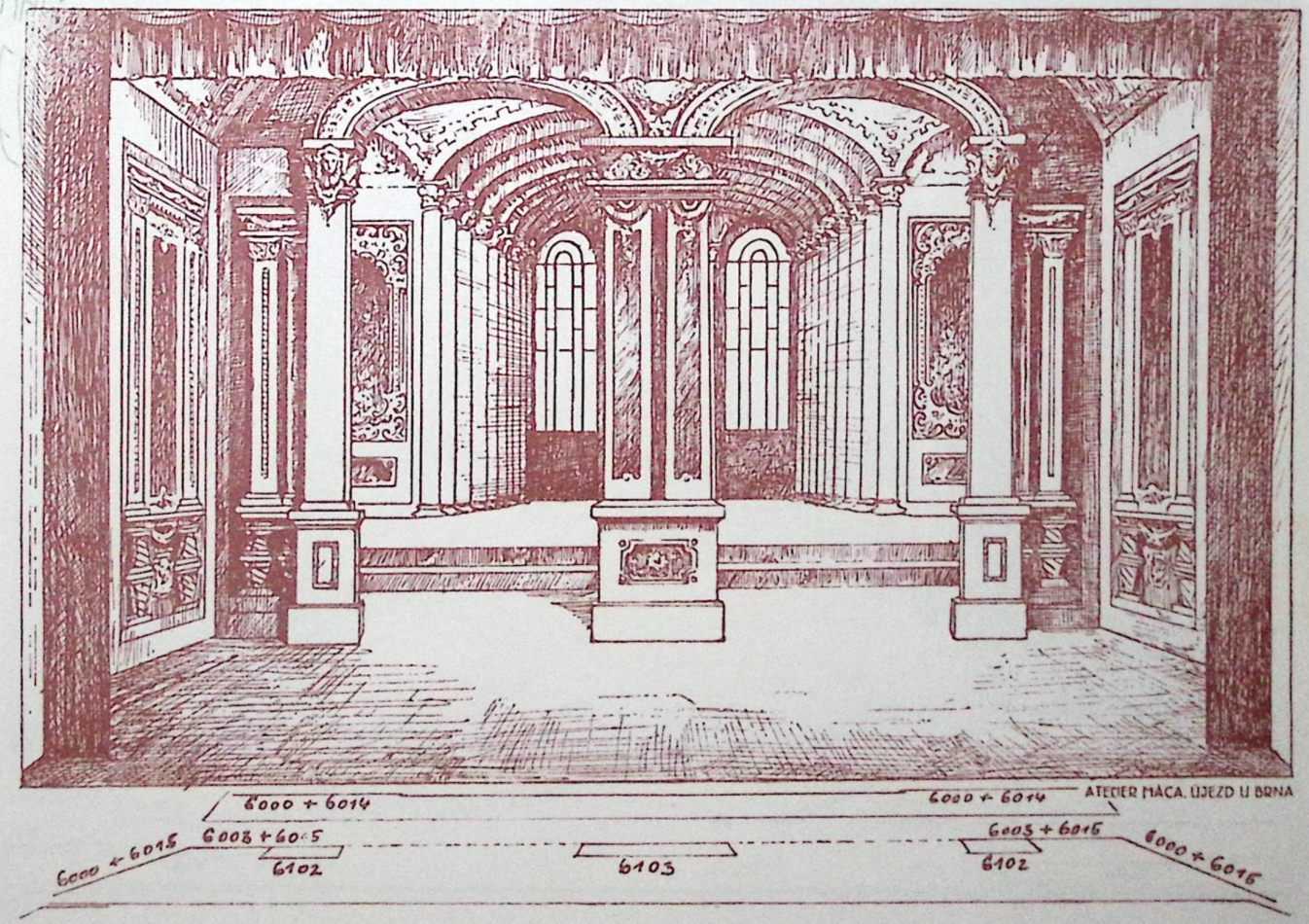

Obr. 164

Veranda.

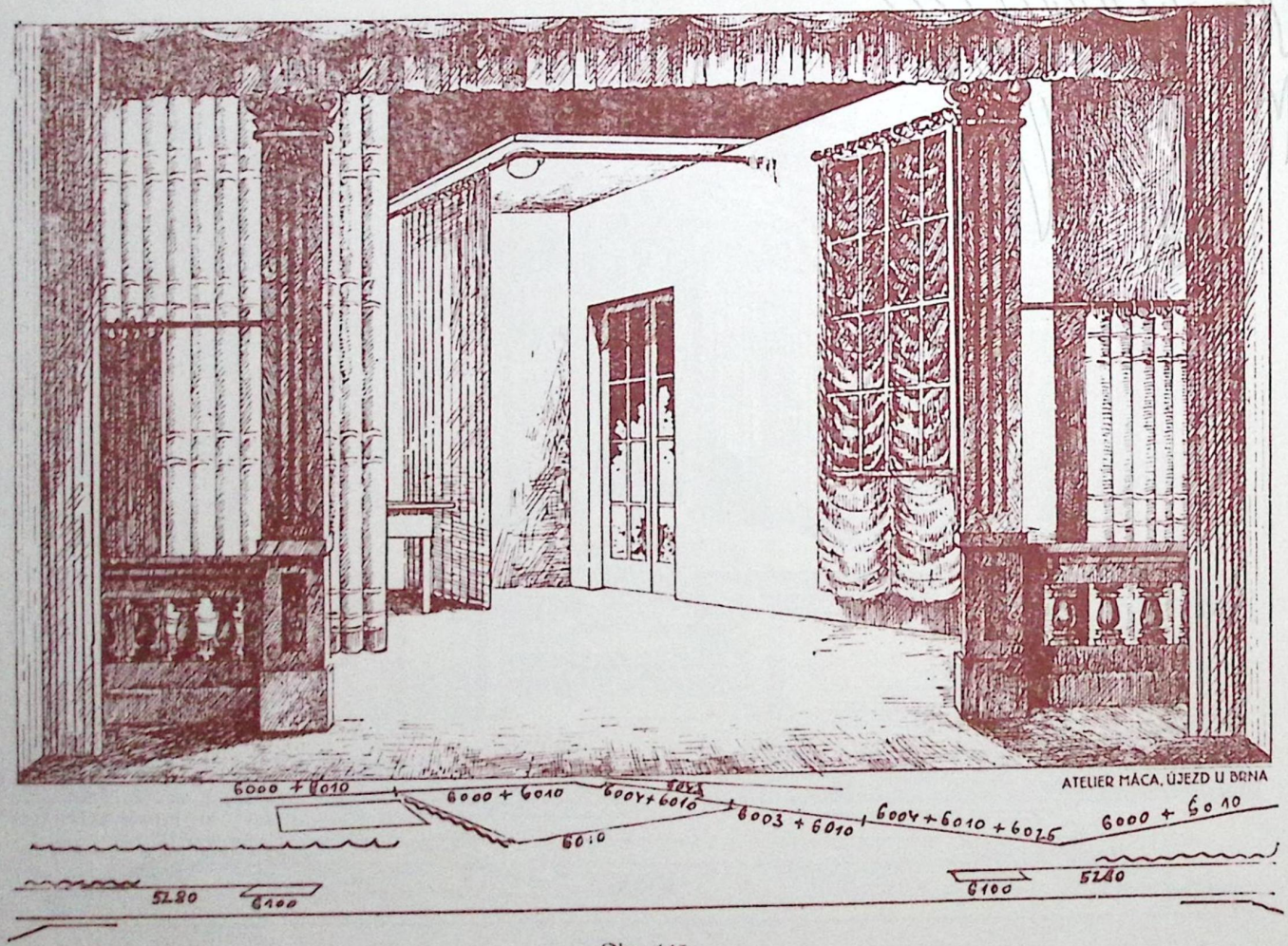

Obr. 145

Veranda s výhledem a vchodem do zahrady (zimní zahrady) je sestavena v pozadí ze základních kulisových rámů s vložkami č. 6010 a dveřmi č. 6042. V popředí je použito balustrád č. 5280 se sloupy č. 6100. Scéna je účelně doplněna závěsy.

Veranda v náznaku.

Inscenace verandy v náznakovém provedení v tmavém horizontu. Střední vchod je arkýř č. 6005 s dveřmi č. 6046. Zábradlí vlevo je základní kulisový rám č. 6000 s okenní vložkou č. 6029. Na pravé straně jsou postaveny plastické sloupy č. 6101.

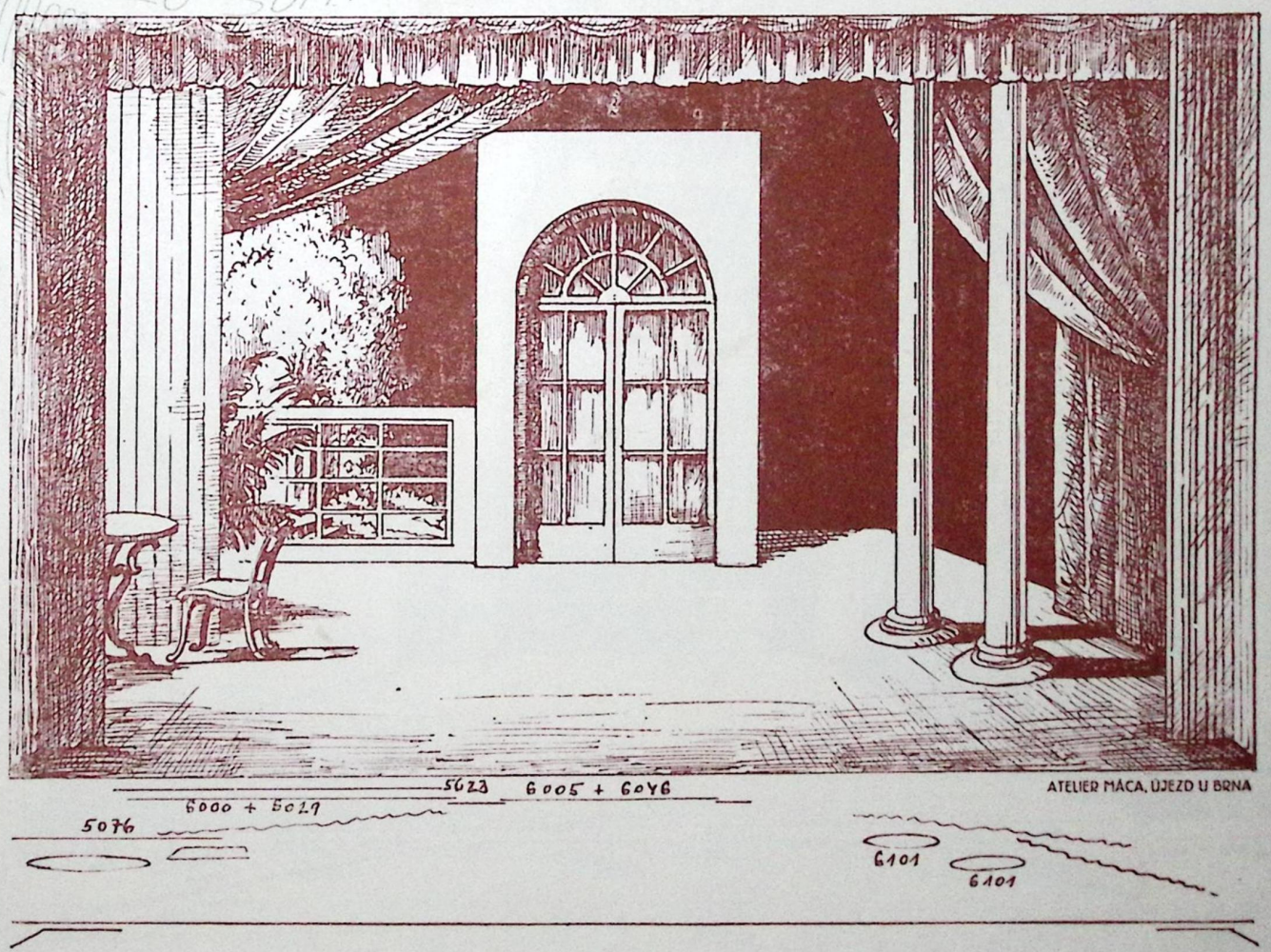

Obr. 166

Vchod do hradu.

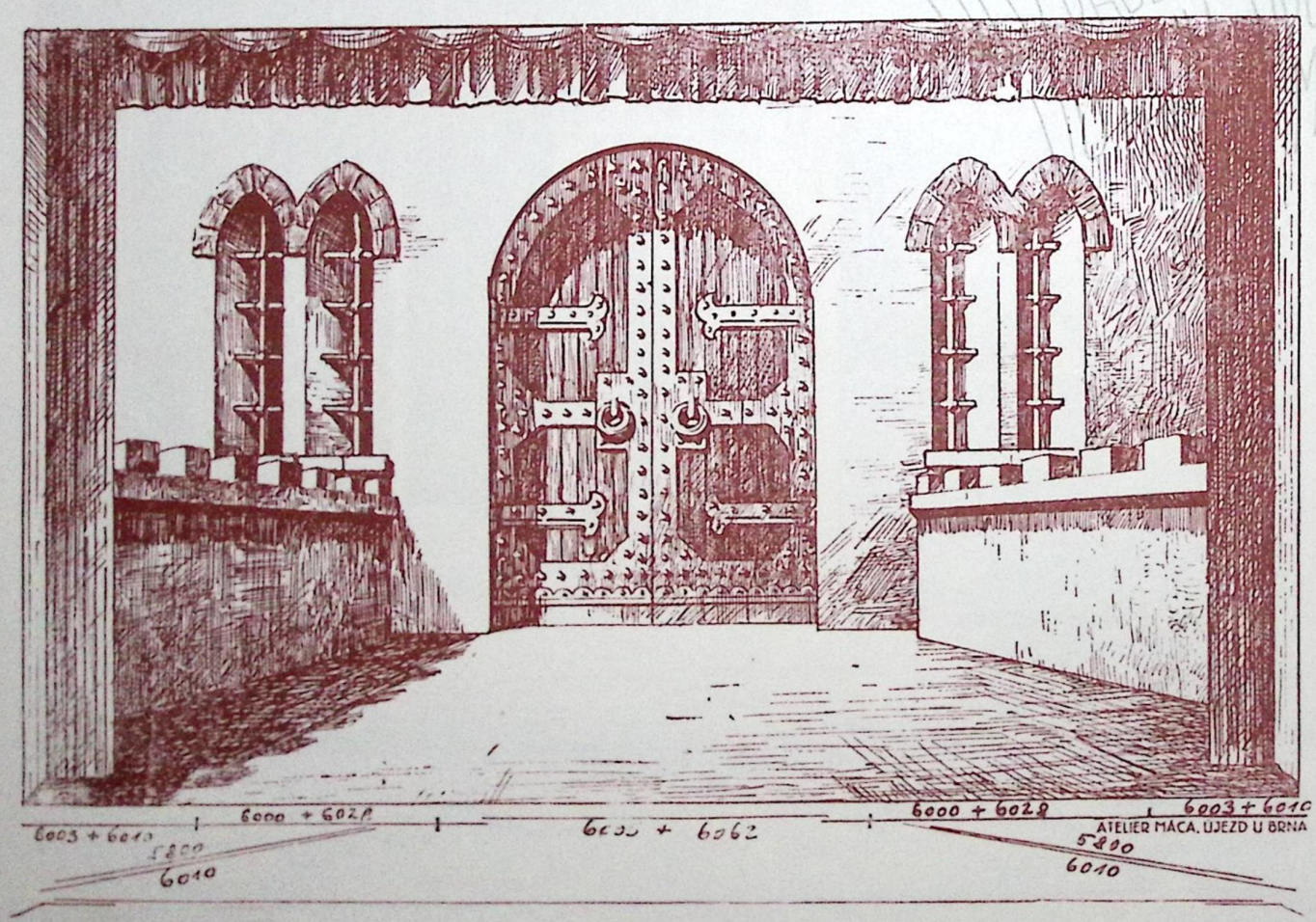

Obr. 167

Vchod do hradu (obr. 167) je sestaven ze základních kulisových rámů č. 6000 s vložkami č. 6028. Hradní bránu tvoří arkýř č. 6005 s křídly vrat č. 6062. Zídky v popředí jsou neutrální vložky č. 6010 s nadstavky č. 5800.

Příklady inscenací z kulis s kamenným zdivem.

Základem inscenace hradní prostory s výhledem jsou dva oblouky. Je to třídílný oblouk č. 5802 v popředí a rovněž třídílný dvojitý oblouk č. 5804 v pozadí scény. Pro výkryt boků je použito kulis č. 5452. Průhledem třídílného dvojitého oblouku je vidět cimbuří č. 5800 a za ním exterierovou stojku pozadí č. 5999c s nadstavkem hradu č. 5017

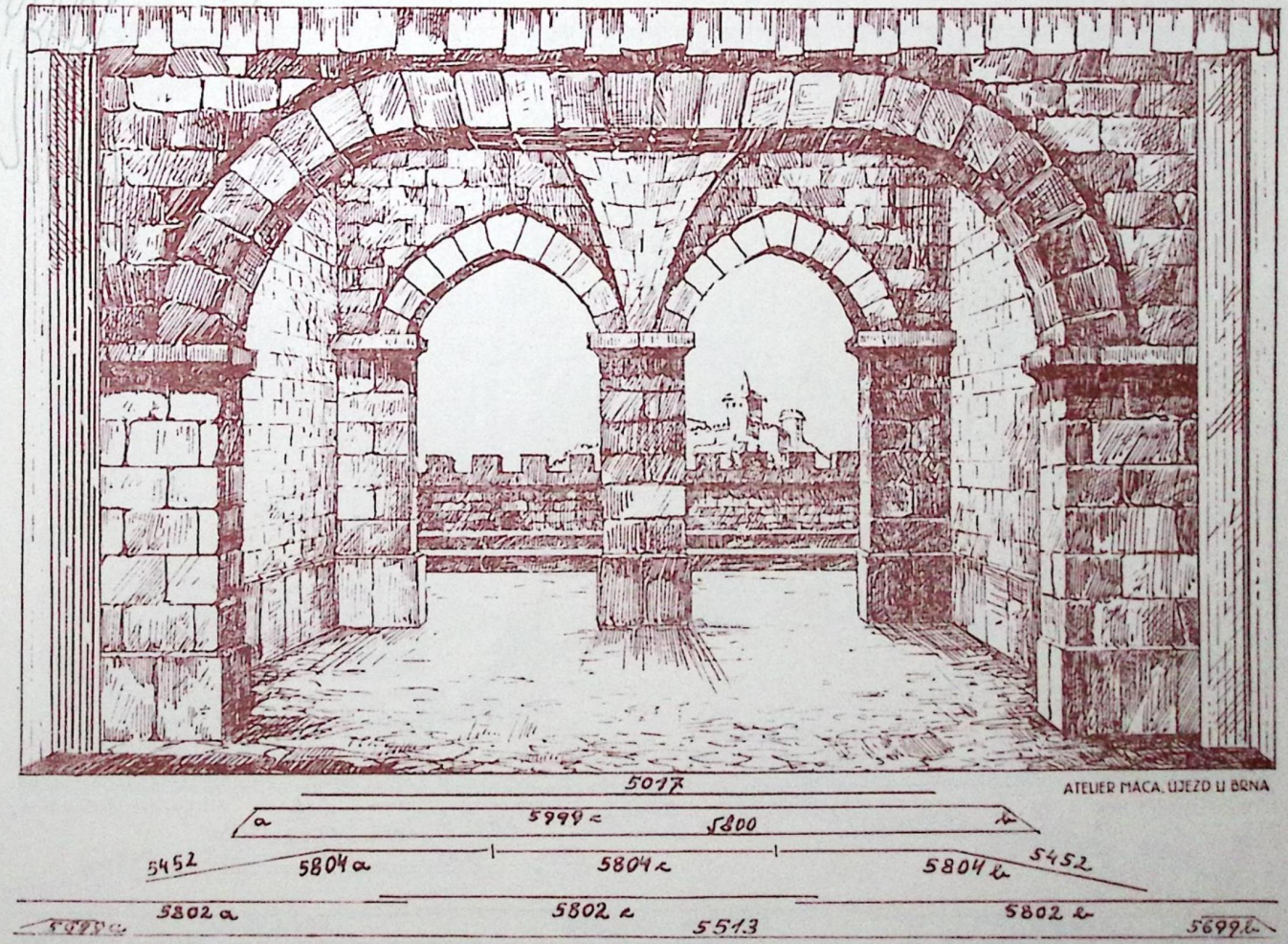

Obr. 168

Kamenné loubí.

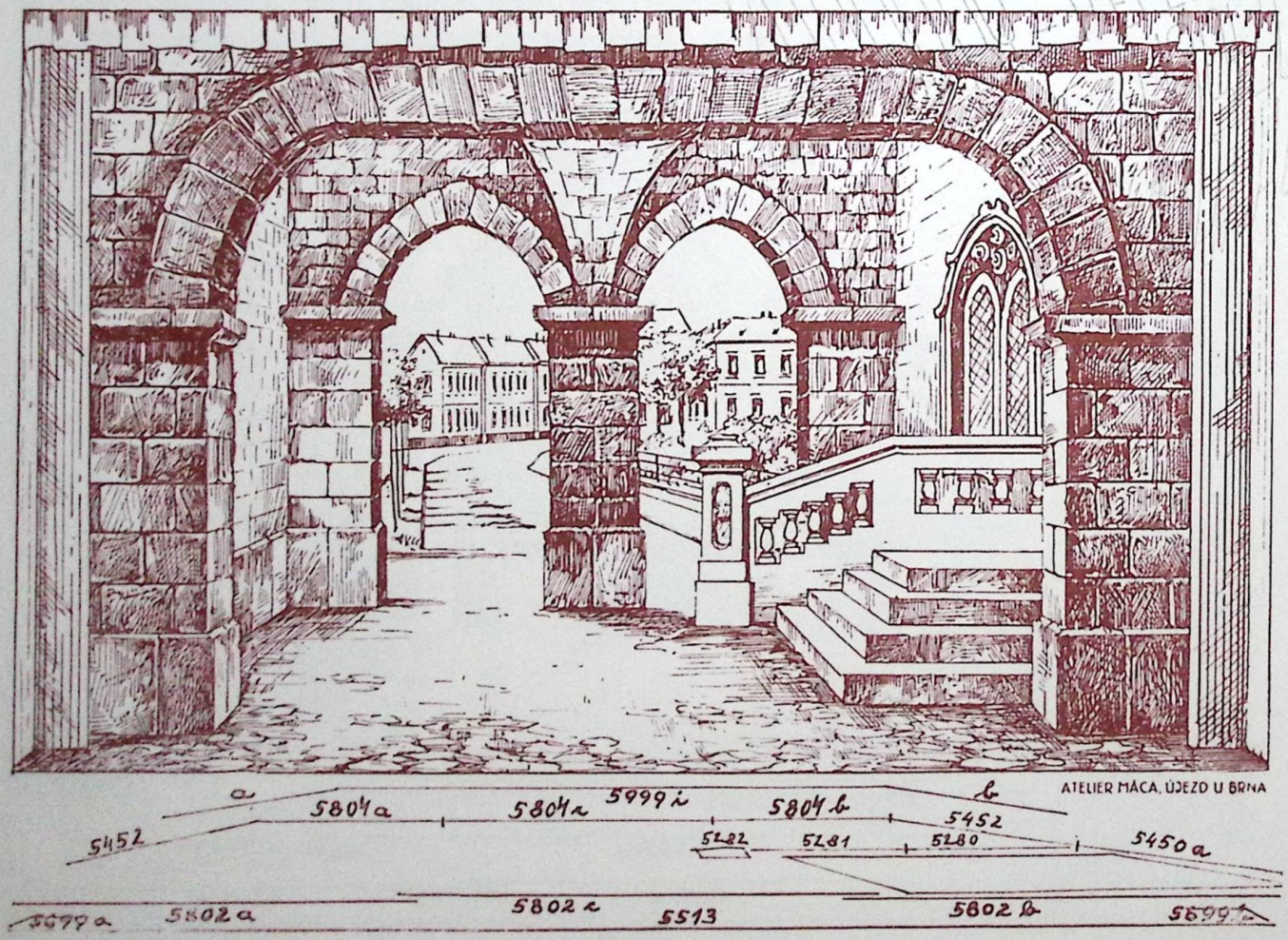

Obr. 169

Obměnou pozadí této základní sestavy vytvoříme ku př. podloubí starobylého města s výhledem do ulice. Vchod do domu je vyvýšen a zdůrazněn praktikáblem se zábradlím (č. 5280, 5281 a sloupek č. 5282). Na pravém boku je část dvoudílné stěny č. 5450a, v pozadí městská stojka č. 5999 i s bočními díly *a*, *b* (viz I. díl Mácovy příručky).

Sklepení.

Další možnosti kombinace dostaneme výkrytem průhledů trojdílného dvojitého oblouku v pozadí. Inscenace na obr. 170 představuje hradební síň, strážnici nebo sklepení. Základní rámec tvoří třídílný oblouk č. 5802 (*a, b, c*). Pozadí je sestaveno z třídílného kamenného dvojitého oblouku č. 5804, za kterým jsou postaveny díly dvoudílné stěny č. 5803.

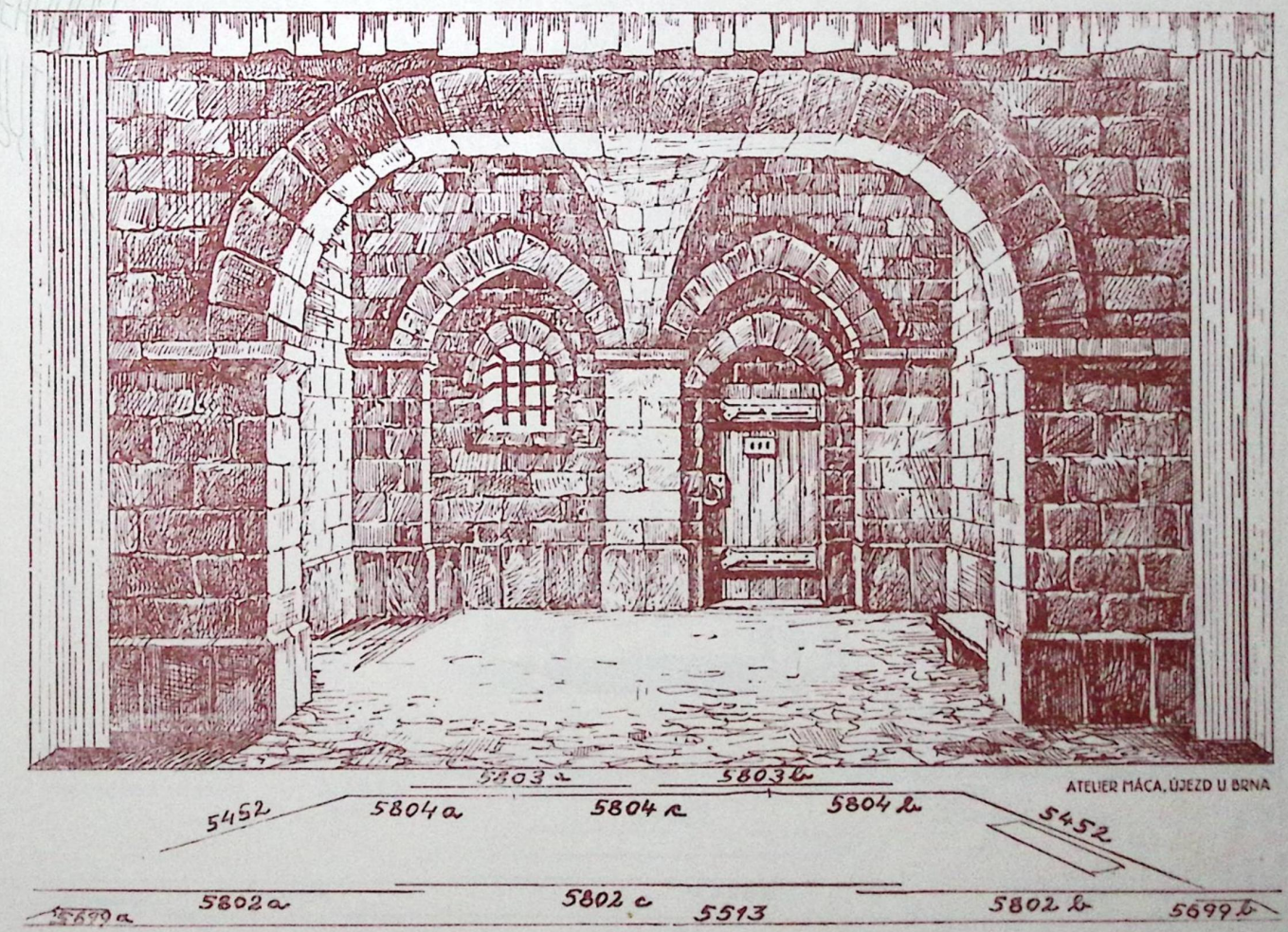

Obr. 170

Rytířská síň.

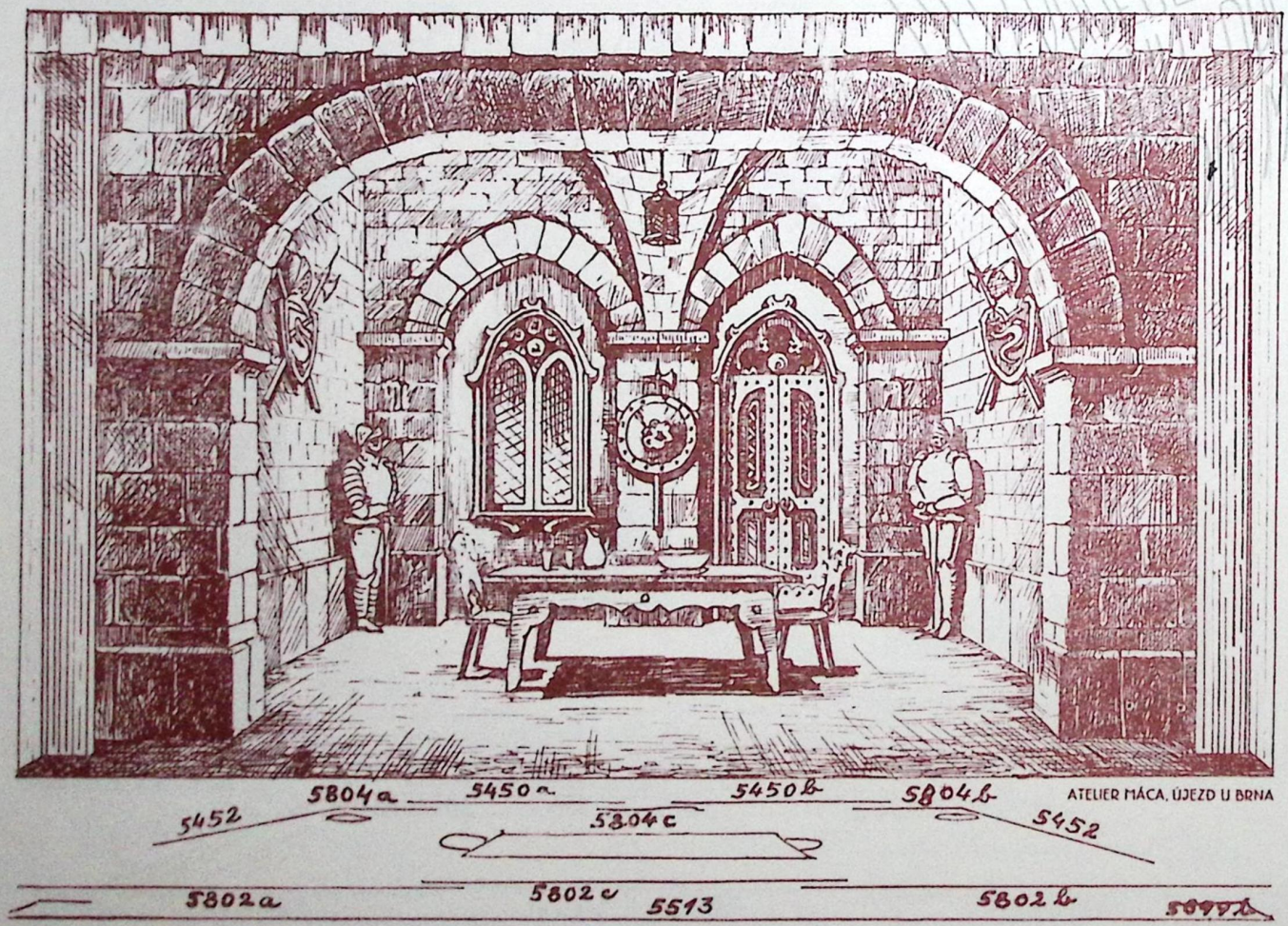

Obr. 171

Rytířská světnice (obr. 171) je sestavena stejně jako na předešlém obr. 170. Otvory trojdílného oblouku v pozadí jsou vykryty díly dvojdílné stěny č. 5450.

DEKORACE – NÁZNAKOVÉ – KAŠÍROVANÉ
PŘESTAVKOVÉ – NADSTAVKOVÉ – VOROVÉ
PEPA MÁCA
Mácajíma

Žalář.

Také žalář (obr. 172) má základní rámec, vytvořený z třídílného oblouku č. 5801 v popředí a třídílného oblouku č. 5802 v pozadí. Díly dvoudílné stěny č. 5803, které byly u předcházející inscenace umístěny vzadu, jsou zde na bocích a místo nich jsou vzadu kamenné výkryty č. 5452.

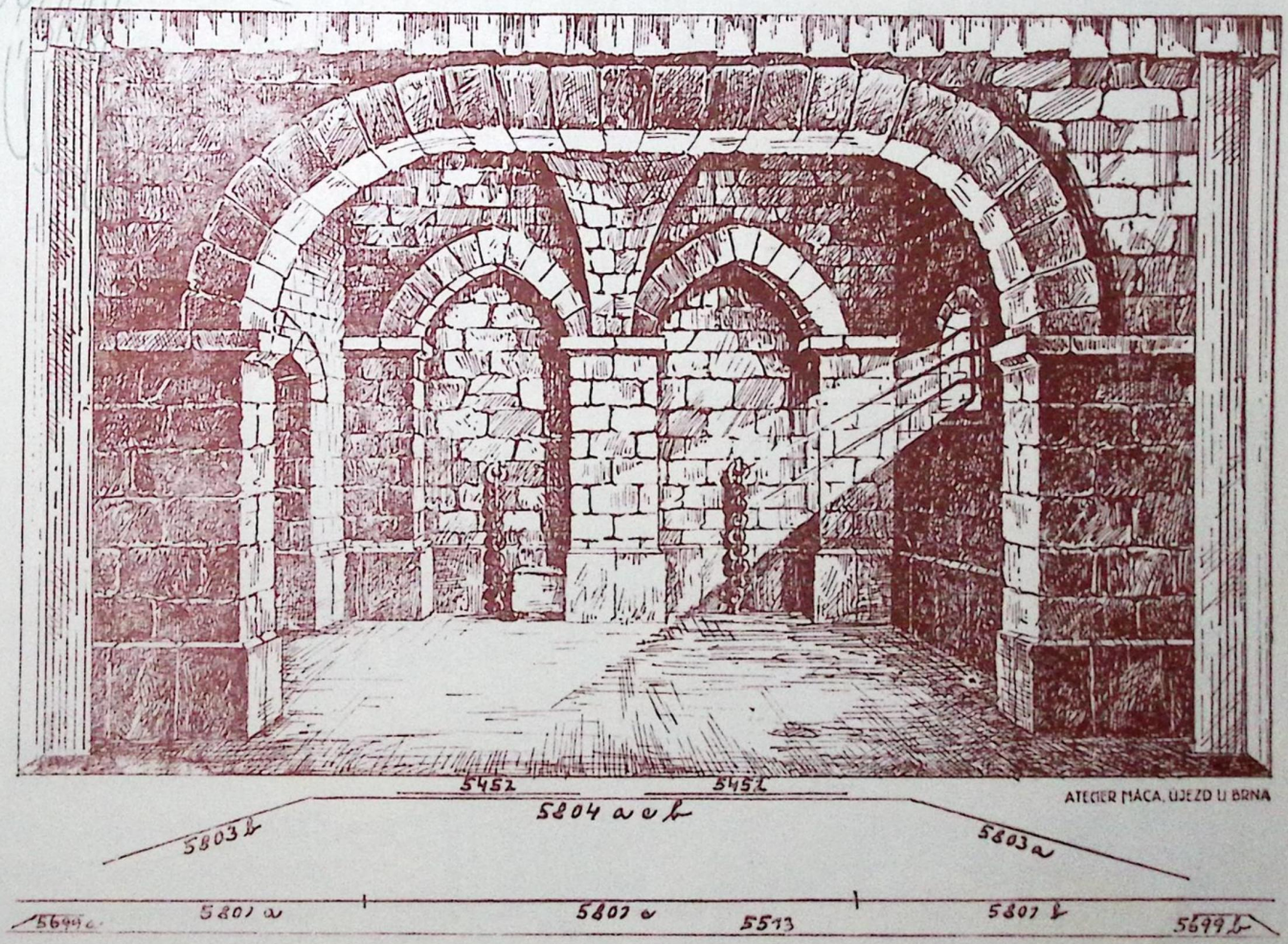

Obr. 172

Žalář.

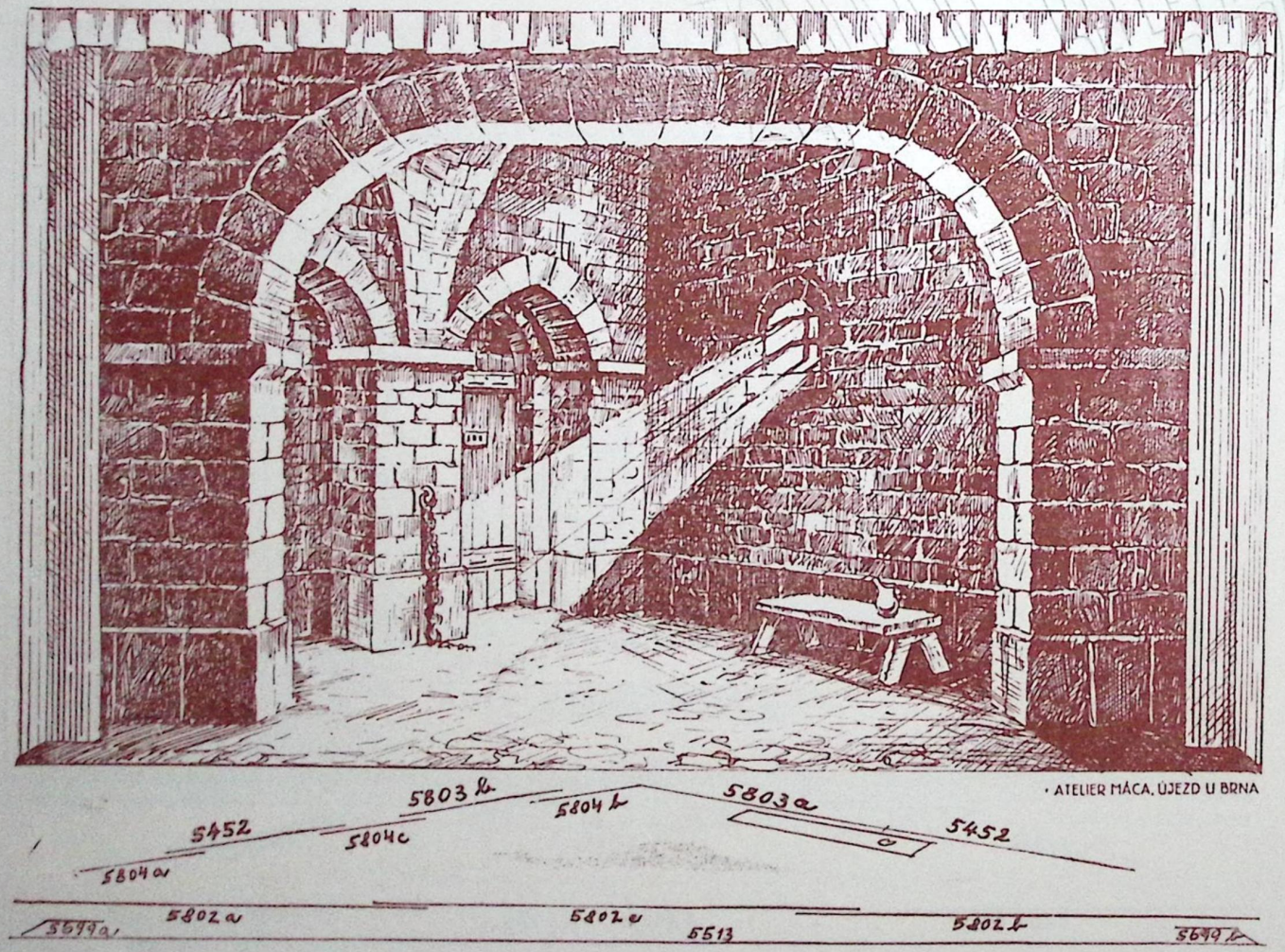

Obr. 173

Zadní část žaláře je na obr. 173 postavena neprůčelně. V levém pozadí je opět trojdílný dvojitý oblouk, jehož jeden otvor je vykryt dveřní polovicí kulisy č. 5803 a druhý kamenným výkrytem č. 5452. V pravém pozadí je druhá okenní část kulisy č. 5803, spojená s kamennou vykrytou kulisou č. 5452.

Ukázky realistického a náznakového scénování.

Z několika následujících ukázek řešení scén realisticky i náznakově je dobře viditelný rozdíl mezi oběma způsoby scénování, ale též jasně vysvítá, že pro oba druhy scénování je možno použíti našeho vložkového pokoje. Na obrazech č. 174—179 jsou návrhy scén pro veselohru Viléma Wernera: Zuzana hraje vabank.

Autorův předpis scény pro I. jednání: Malířský atelier v nejvyšším poschodí činžáku. Atelier je také současně obytným pokojem. Přes celou zadní stěnu velké okno. Vchod zprava z předsíně, zleva z další místnosti bytu.

Vzadu u okna stojí malířská štafle, na ní rozpracovaný obraz. Je obrácen malbou k oknu a rubem k publiku. V popředí vlevo otoman, v jeho hlavách stolek, vedle křesílko. Vpravo pianino, vedle něj stojan s čínskou vázou. Ostatní zařízení obvyklé: polička s několika knihami atd. Na zdi několik obrazů v barvě střízlivě moderní. Nábytek není moderní a nese stopy užívání. Na jevišti je kdesi na stolku nebo na stojanu telefon.

V realistickém řešení je stěsnané prostředí obývaného atelieru vytvořeno ze základních pokojových kulis s pokojovými vložkami a zvlášť zhotoveným velikým oknem se stylovým závěsem.

V řešení náznakovém je použito pouze vložek základního pokoje, okno v pozadí je ohraničeno silným plastickým rámem (výklenek), který spolu s jednobarevným závěsem zesiluje působivost uměleckého prostředí.

ZUZANA HRAJE VABANK I JEDN

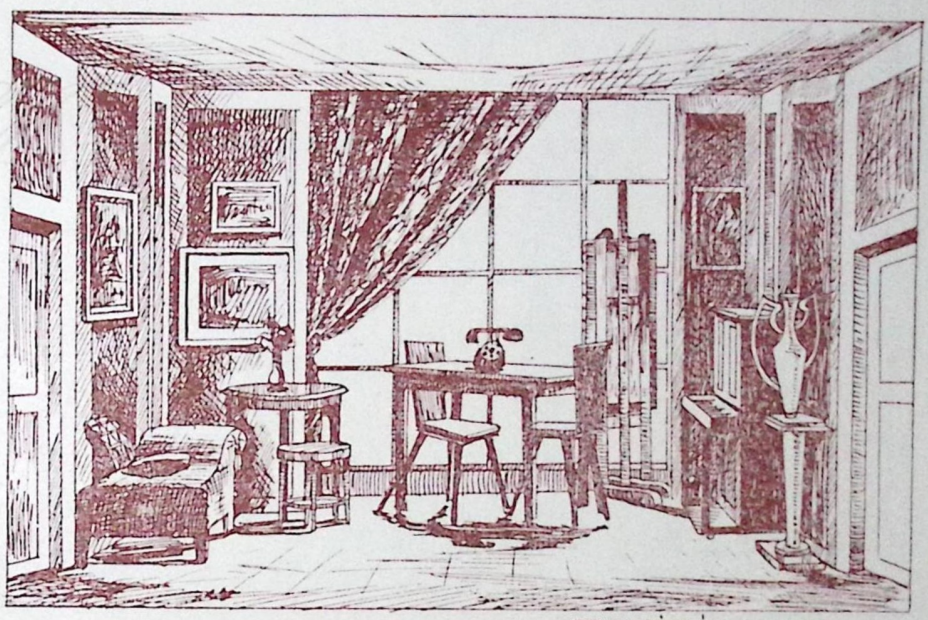

ATELIER MÁCA, ÚJEZD U BRNA

Obr 174

ZUZANA HRAJE VABANK I JEDN V NÁZNAKU

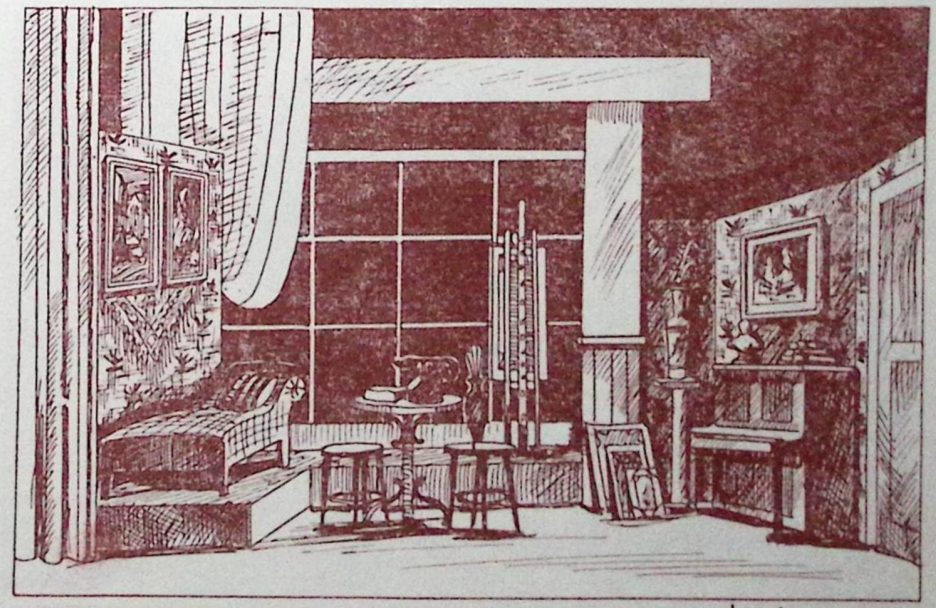

ATELIER MÁCA, ÚJEZD U BRNA

175

ZUZANA HRAJE VABANK II JEDN.

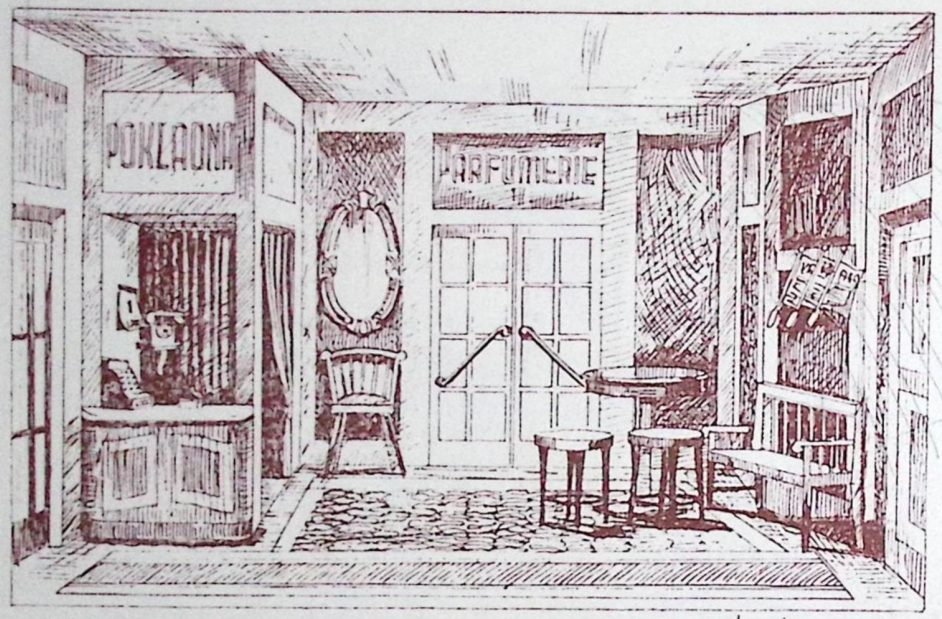

ATELIER MÁCA, ÚJEZD U BRNA.

Obr. 176

ZUZANA HRAJE VABANK II JEDN. V NÁZNAKU.

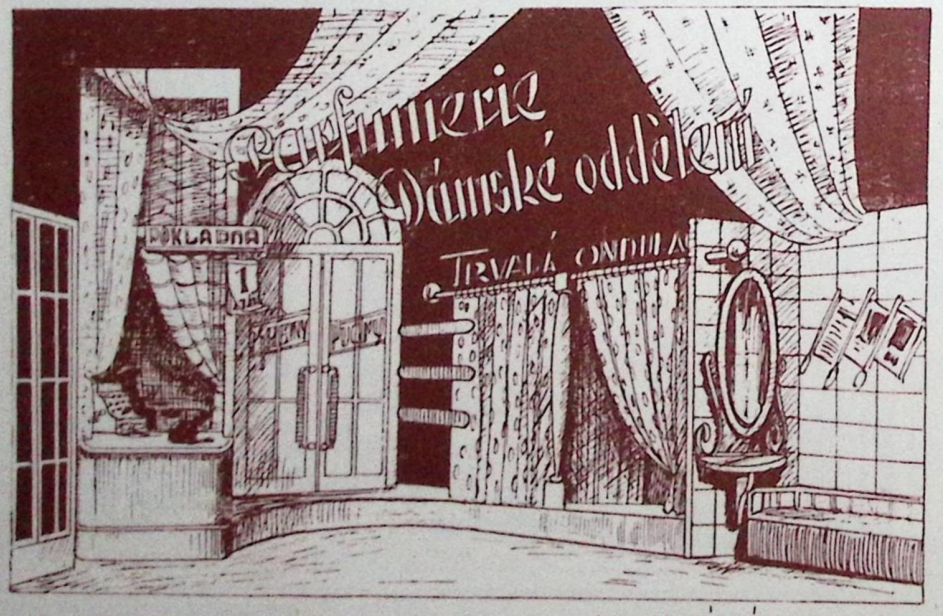

ATELIER MÁCA, ÚJEZD U BRNA.

Zuzana hraje vabank - II. jednání.

Autorův předpis pro II. jednání: Scéna představuje kadeřnický salon pro dámy a připojený obchod s parfumy.

Kadeřnický salon (jeviště): Vzadu široké dveře do parfumerie. Vlevo hned u rampy skleněné dveře, jimiž se vchází z ulice. Za nimi dva boxy, oddělené od sebe vyšší dřevěnou přepážkou. Boxy jsou opatřeny zatahovacími záclonkami. U prvního boxu (blíže k rampě) je vyvýšený pultík s americkou pokladnou, která při každém otevření zazvoní. Na pultíčku stojí telefon, nad ním, na dřevěné zdi boxu visí velký útržkový kalendář s datem 1. září. Vpravo jsou taktéž jeden nebo dva boxy vedle sebe. Blíže u rampy a proti vchodu do obchodu je stolek s časopisy, dvě křesílka a několik taburetků. U stolků na zdi velké zrcadlo. Vedle dveře na chodbu.

Parfumerie: Stále otevřenými dveřmi je vidět zasklené skříně s toaletními přípravky a pult. Zvonění nade dveřmi — kovové trubice laděné do škály — oznámí každého, kdo do obchodu vstoupí.

U scény na obr. 176 použito je opět základních kulis s neutrálními vložkami. Pravá strana scény se nepřestavuje. Okno v pozadí je nahrazeno dveřmi. Také levá strana scény nemusí býti přestavována. U prvé kulisy se pouze vymění dveře a před levý roh v pozadí se představí pokladna. Pokladna a dva boxy je vytvořena ze dvou dveřních rámů pravoúhle k sobě postavených s vhodnými závěsy. V předním z nich je improvisován stolek. Vzadu uprostřed široké dveře z arkýře a v pravém pozadí vchod do boxů.

U scény na obr. 177 dveře vlevo bez rámu, pokladna z dveřního rámu s vestavěným pultíkem u boxu. Zdůrazněny jsou boxy vpravo pro tetu a mladíka s hřívou, kde je též odpočivadlo s časopisy a zrcadlem. Horní polovina scény je oživena příslušnými nápisy a vhodnou draperií.

Zuzana hraje vabank - III. jednání.

Autorův předpis pro III. jednání: Tatáž scéna jako v I. dějství, jenom že je teď velmi moderně a zřejmě architektem zařízena. Malba stěn je moderní. Na stěnách je několik ultramoderních obrazů, malovaných tak, jak se bude malovati v budoucnosti, jestliže v moderní době nenastane vystřízlivění. Je to divoký a zcela nesrozumitelný rej ploch, tvarů a barev — jakoby obrazy maloval talentovaný šílenec.

Na masivních štaflích stojí rozpracovaný obraz — malbou obrácený k publiku — z něhož lze jen s velkou námahou posoudit, že má představovat portrét dámy. Právě takový zarámovaný obraz stojí opřen o klavír.

Na místě, kde dříve stála pohovka, stojí teď velmi elegantní gauche, u něho stůl, na němž je pečlivě prostřeno pro dvě osoby. U stolu stojí křeslo. Místo pianina je teď na jevišti malý bijout — klavír, postavený ve stěně tak, že hrající je zády obrácen do hlediště.

Provésti změnu požadovanou autorem, t. j. „zmodernisovati“ atelier z I. jednání nečiní u vložkového pokoje obtíží. Moderní malby stěn docílíme obrácením vložek a to použitím moderních závěsů a nového nábytku. Obrazy, výtvary Ivanova „surinternismu“ je možno po př. vsadit do rámů z I. jednání.

ZUZANA HRAJE VABANK III JEDN.

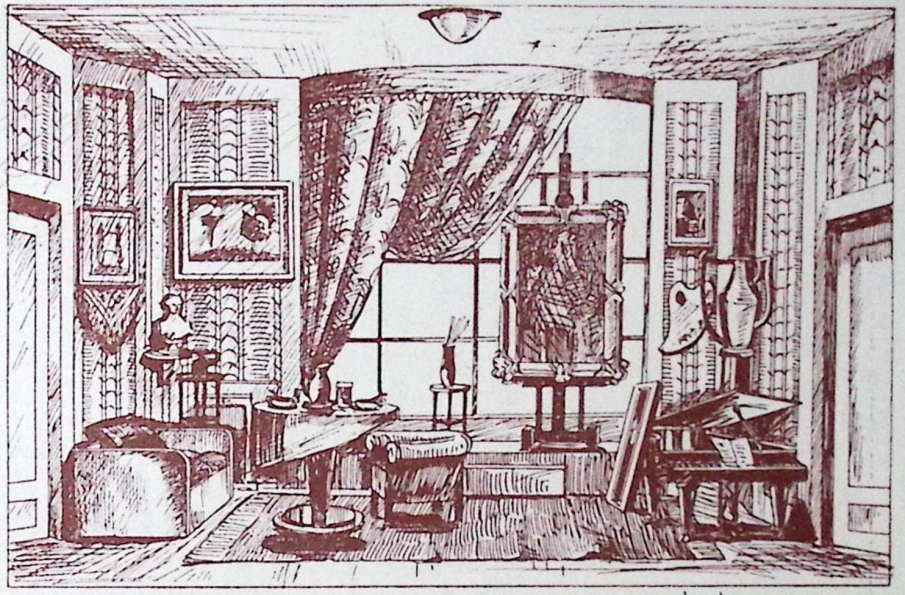

ATELIER MÁCA, ÚJEZD U BRNA.

Obr. 178

ZUZANA HRAJE VABANK III JEDN. V NÁZNAKU.

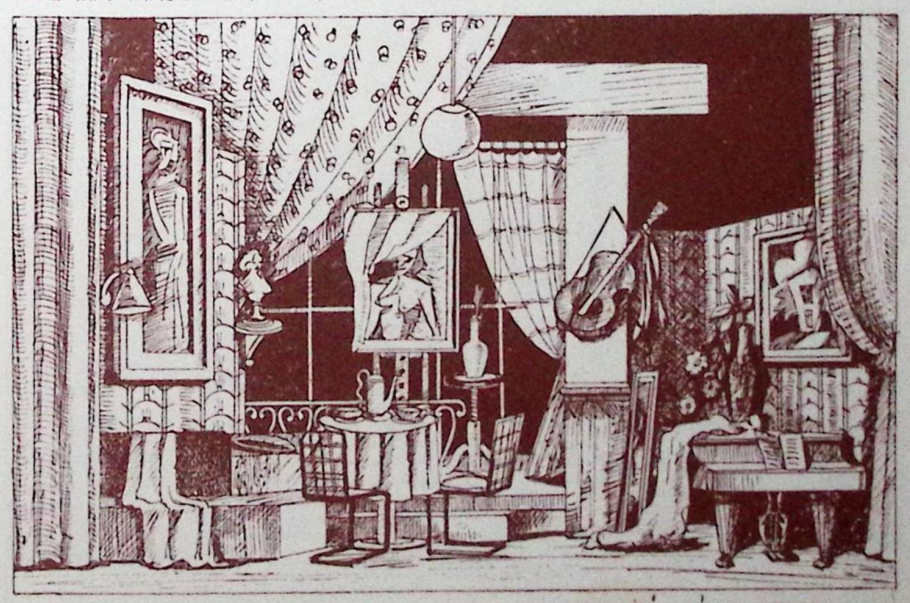

ATELIER MÁCA, ÚJEZD U BRNA

SVÁTEK VĚŘITELŮ · I JEDN·

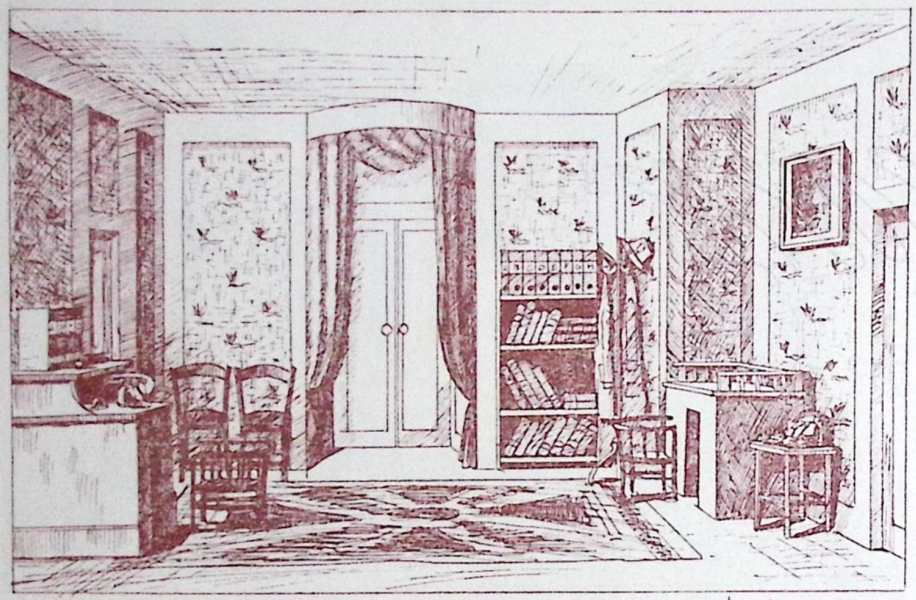

ATELIER MÁCA, ÚJEZD U BRNA·

Obr. 180

SVÁTEK VĚŘITELŮ · I JEDN V NÁZNAKU·

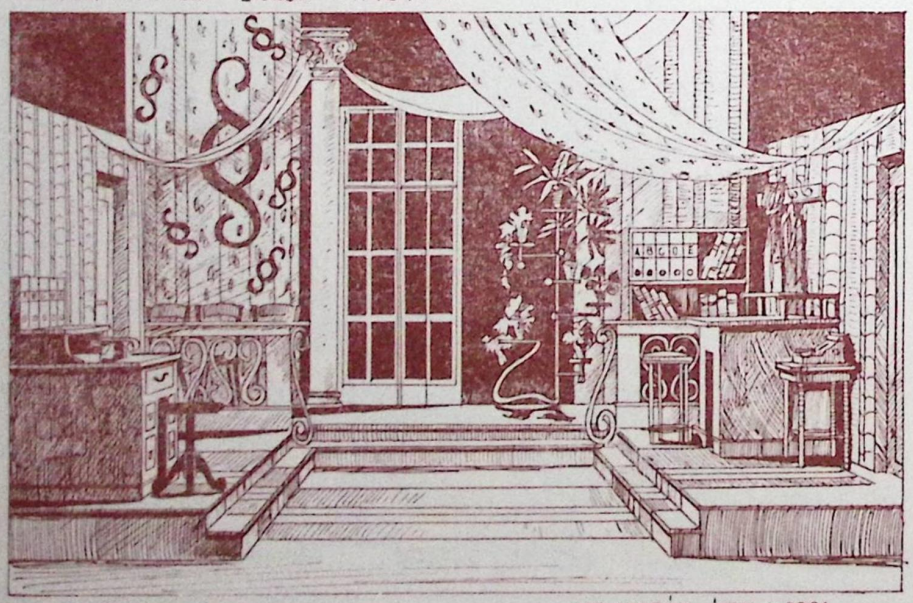

ATELIER MÁCA, ÚJEZD U BRNA·

Svátek věřitelů.

Předpis autorův pro I. jednání: Advokátní kancelář. Vlevo dveře do pracovny, vpravo do pracovny koncipistů. Telefon na psacím stole. Několik fasciklů, obchodní knihy. Malý stolek na psací stroj. Na věšáku klobouk, svrchník, plášť. Regál na spisy s abecedou na sklopných lepenkách. Elektrický zvonek.

Na obr. 180 je při řešení použito vložkového pokoje, doplněného obloukem s draperií nade dveřmi. Střední dveře jsou mimoto zdůrazněny výklenkem z polovičních kulis. Na obr. 181 je tatáž scéna řešena náznakem. Po stranách jsou zdi z pokojových vložek, pozadí tvoří dvě celé kulisy se sloupem a lehkými dveřními křídly. Právnické prostředí je zdůrazněno levou zadní kulisou s paragrafy. Široké kulisy v pozadí je dobře možno nahraditi závěsy, zladěnými se závěsy ostatními.

Svátek věřitelů.

Autorův předpis pro II. a III. jednání:

Přepychová pracovna. Velký psací stůl, u něho otáčecí křeslo a kožená klubovka. Pojízdný stolek s likéry, vínem a doutníky. Stolní lampa zapojená do zdi vpravo.

Na obr. 182 je řešení II. a III. jednání k obr. 180. Přestavba je velmi zjednodušena tím, že celá pravá strana kulis se nemění a v pozadí se přestaví pouze dveřní díl. Levá strana scény se vymění. Také vložky je možno vyměniti.

Na obr. 183 je náznakové řešení II. a III. jednání k obr. 181. Postranní vložky, tvořící zdi a střední vchod, improvisovaný ze dvou sloupů a dvoudílných dveří, jsou doplněny stylovými nadstavky. Na rozdíl od I. jednání je zvýšena pouze zadní část scény s vchodem a širokým oknem. Na přechodu mezi zvýšeným pozadím a bočními stěnami scény jsou sloupy. Horní část jeviště je vkusně rozdělena závěsy.

SVÁTEK VĚŘITELŮ: II+III JEDN.

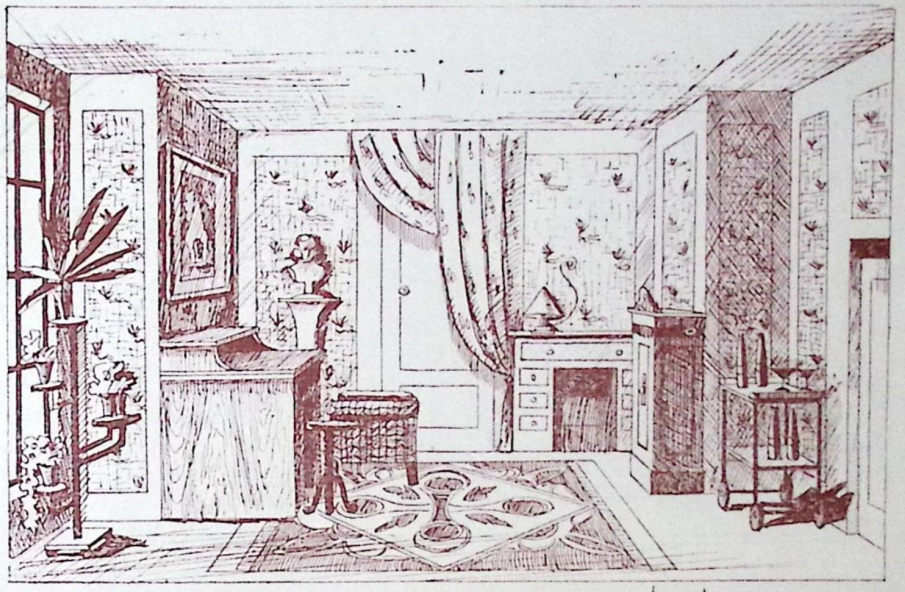

ATELIER MÁCA, ÚJEZD U BRNA.

Obr. 182

SVÁTEK VĚŘITELŮ: II+III JEDN. V NÁZNAKU

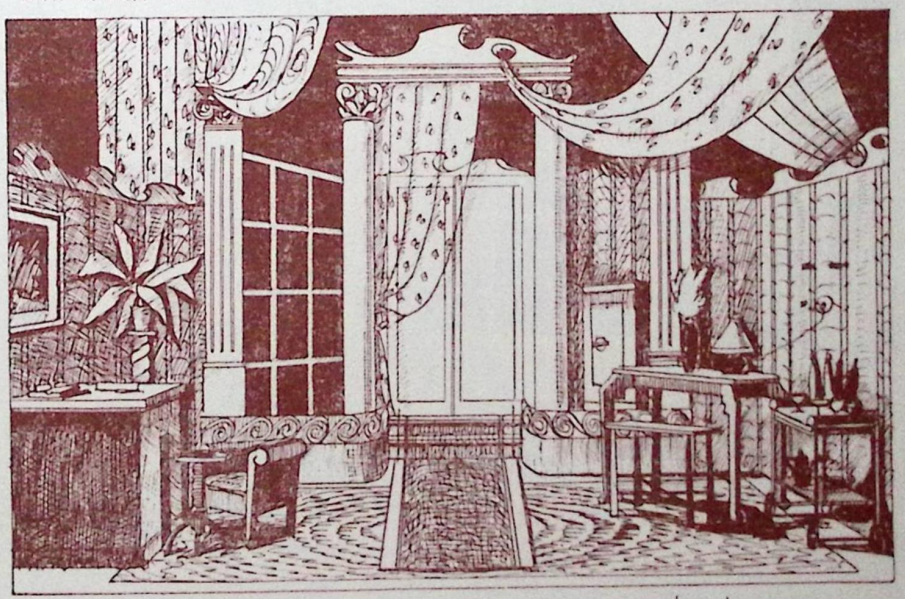

ATELIER MÁCA, ÚJEZD U BRNA.

183

JEDENÁCTÉ PŘIKÁZÁNÍ · I II III JEDN ·

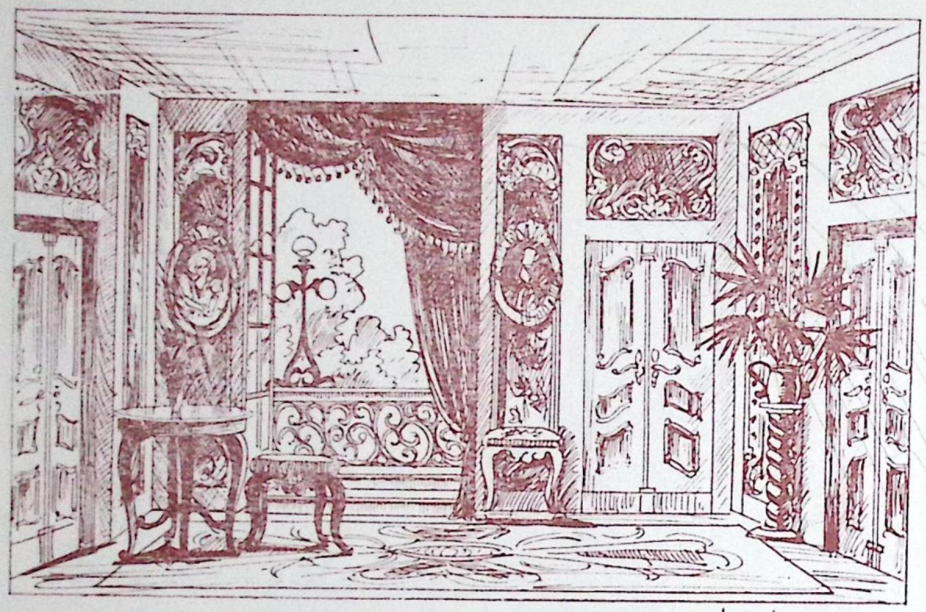

ATELIER MÁCA, ÚJEZD U BRNA ·

Obr. 184

JEDENÁCTÉ PŘIKÁZÁNÍ · I II III V NÁZNAKU ·

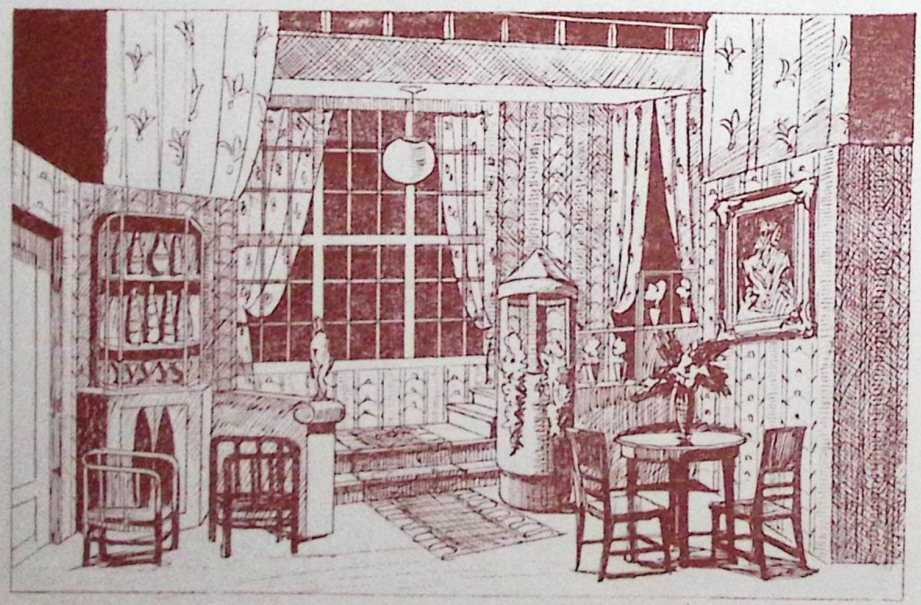

ATELIER MÁCA, ÚJEZD U BRNA ·

185

Frant. Ferd. Šamberk:

Jedenácté přikázání.

Autorův předpis pro I., II. a III. jednání: Elegantní salon u Voborského. Vpravo a vlevo dveře, v pozadí vlevo otevřený východ na terasu. V pozadí vpravo hlavní vchod.

U realistického způsobu řešení je použito základních kulis se stylovými vložkami. Vyvýšená terasa je ohraničena závěsem a skleněnými dveřmi.

U řešení náznakového je použito normálních pokojových vložek, doplněných vkusnými závěsy. Terasa je rozdělena velikým zaskleným oknem, kterým je vidět, co se na ní děje. Hlavní vchod je v pravém vyvýšeném pozadí. Pokoje hostů jsou v obou případech vlevo a domácích vpravo — vchod popředím.

Množství a rozestavení nábytku podle velikosti jeviště.

V 6. výstupu II. jednání, kdy Pecka ruší rozmluvu Voborského a Střelu, klepe Pecka na myšlené dveře v pravém pozadí, ztracené věci leží na zemi ve výklenku.

V posledním výstupu II. jednání diriguje Pecka na židli ve výklenku terasy — hudba myšlená v zahradě.

Jednoduché interiery pro menší ochotnická jeviště.

Přední strana základních kulis a oboustranné vložky.

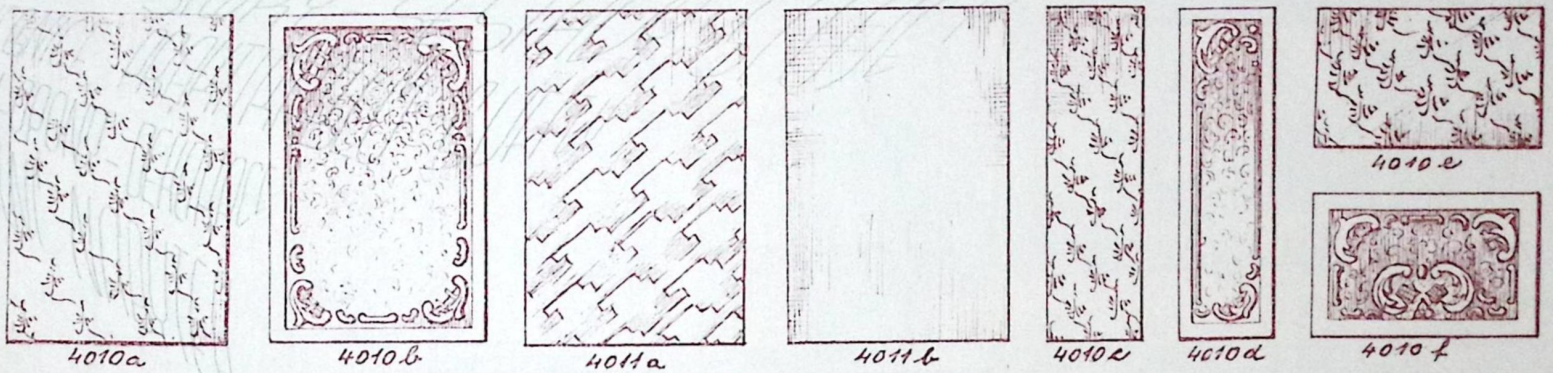

Obr. 186

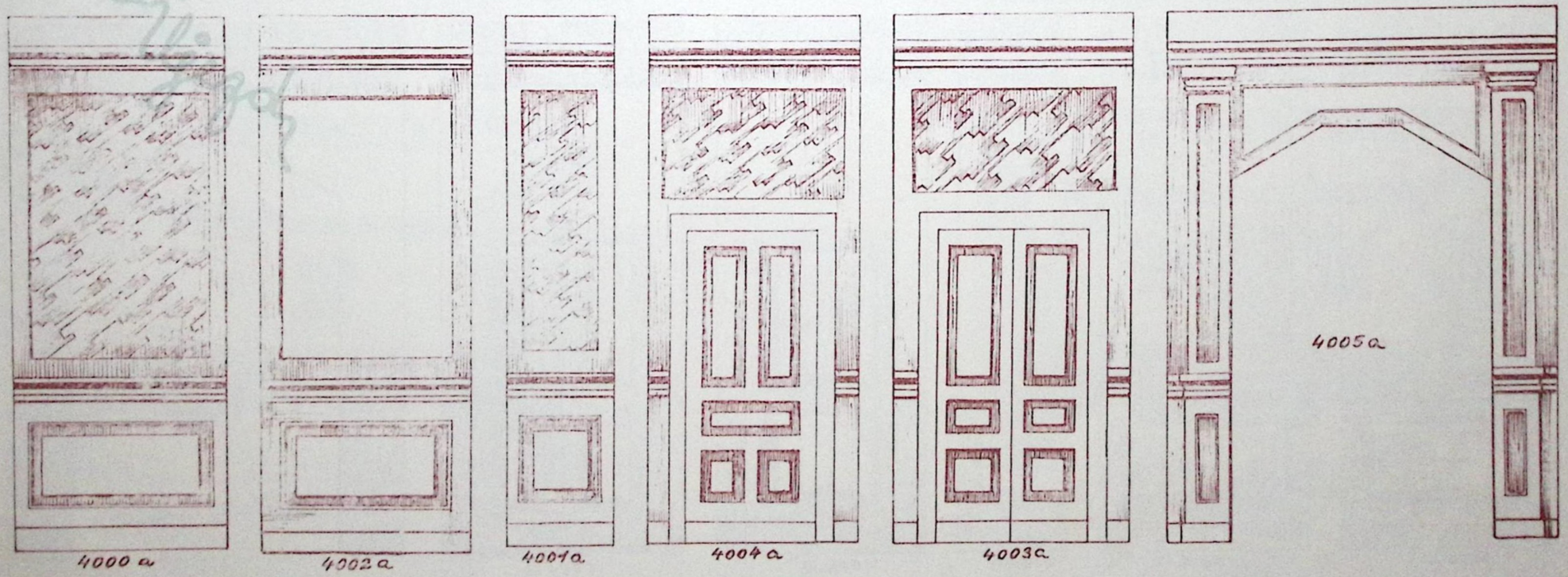

187

Zadní strana základních kulis
a okenní vložky.

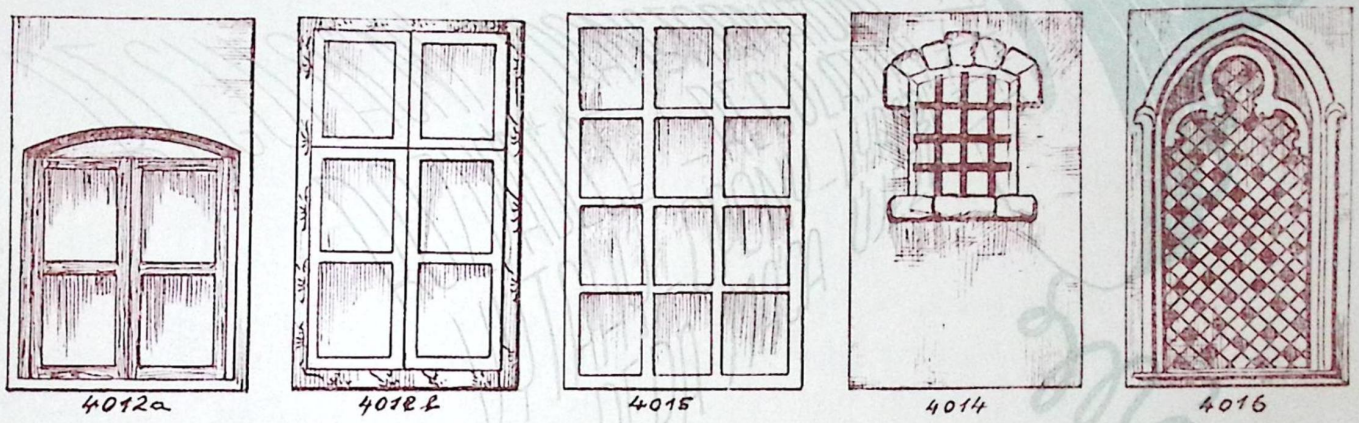

Obr. 188

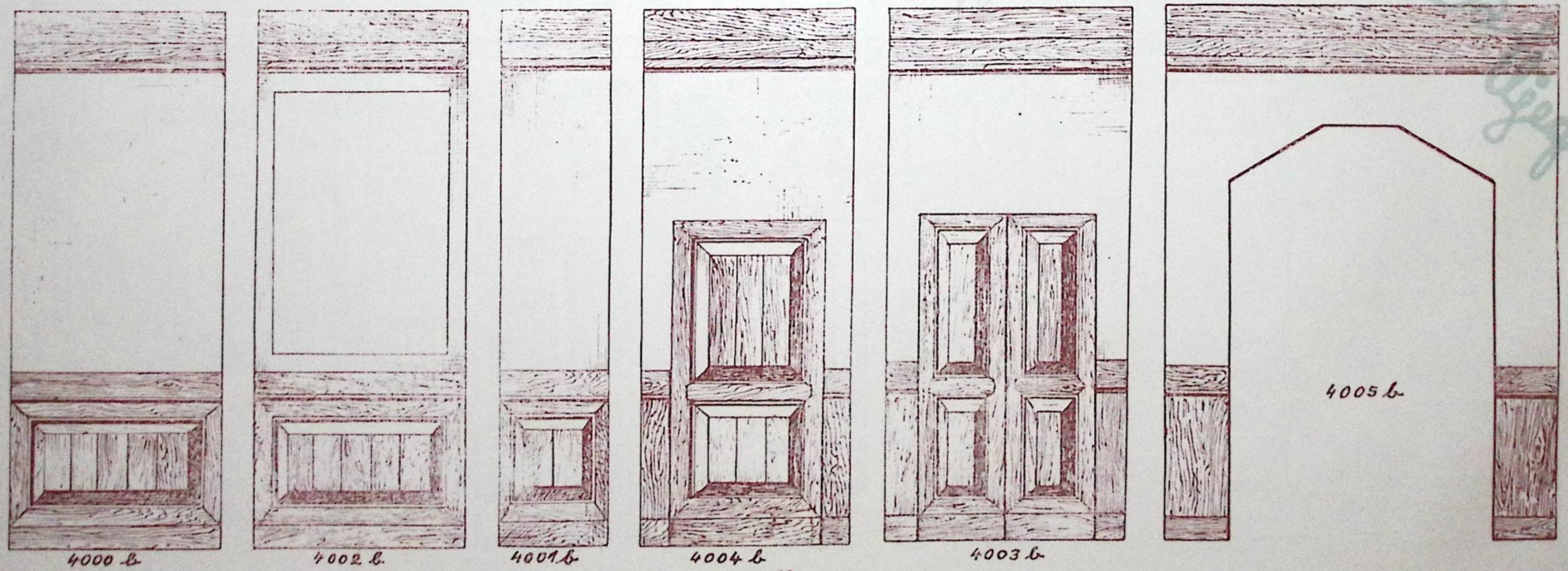

189

Ukázka jednoduchých interierů.

Stylovým nábytkem, různými rekvisitami a výměnou oken změníme selskou světnici za kuchyň, hostinec, žalář, rytířskou síň a pod. Pokoj se sestavuje bez jakékoliv kostry v různých tvarech a velikostech, s různými výklenky, pomocí svorek a vzpěr.

Kuchyně.

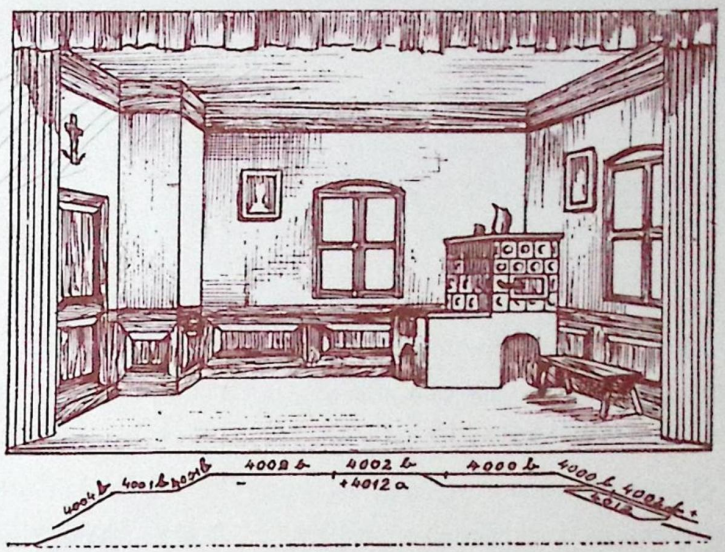

Obr. 190

Žalář.

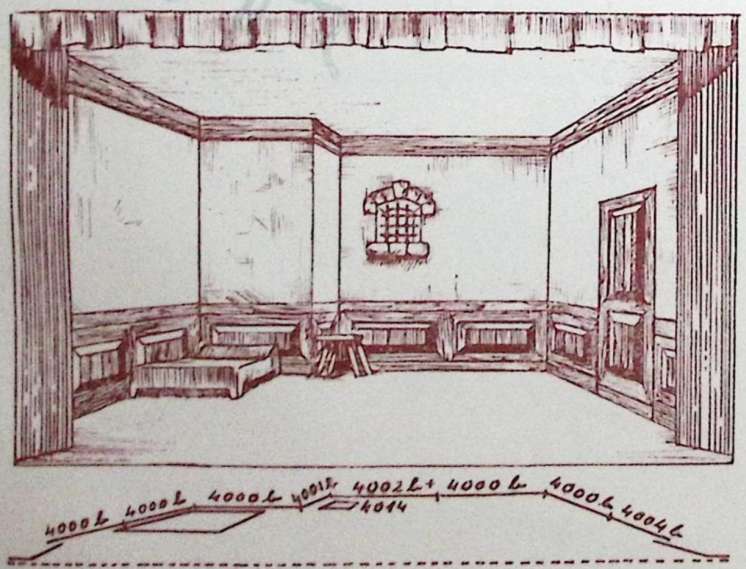

191

Rytířská síň.

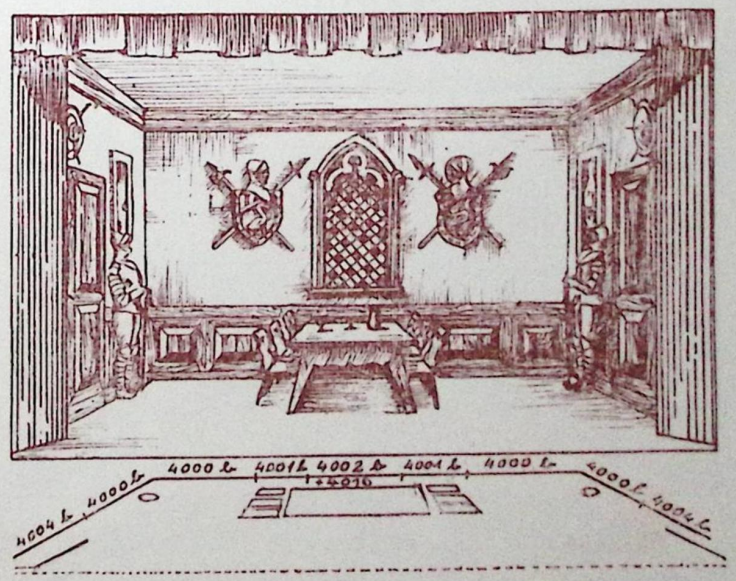

192

Moderní salon.

Použije-li se základních kulis bez vložek, sestavíme modrý moderní pokoj. Pomocí svorek se dají veškeré Mácovy dekorace sestavovati v různých velikostech a tvarech, takže vytvoříme různé městské pokoje, haly, pokoje s výhledy do zahrad nebo na schodiště.

Pěknou verandu sestavíme použitím okenních vložek 4015 a použitím jednotlivě dvoudílného arkýře č, 4005 dostaneme výhled na balkony.

Hala s verandou.

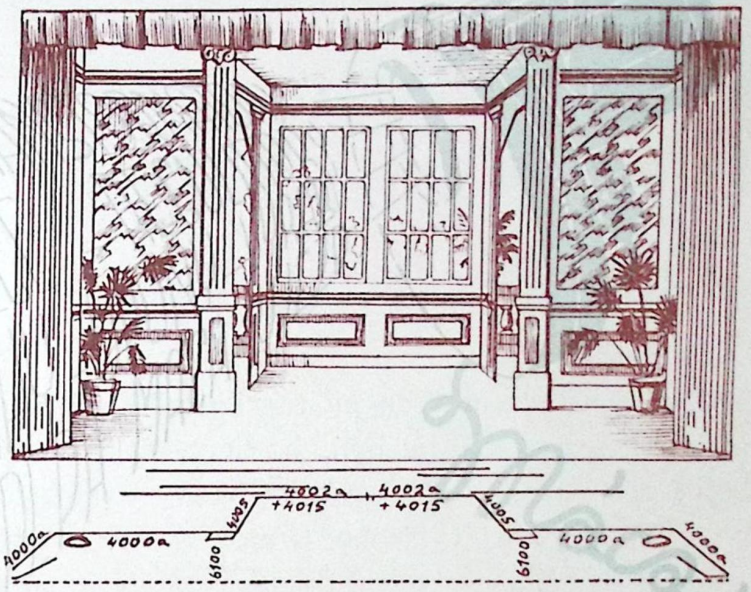

Obr. 193

Salon.

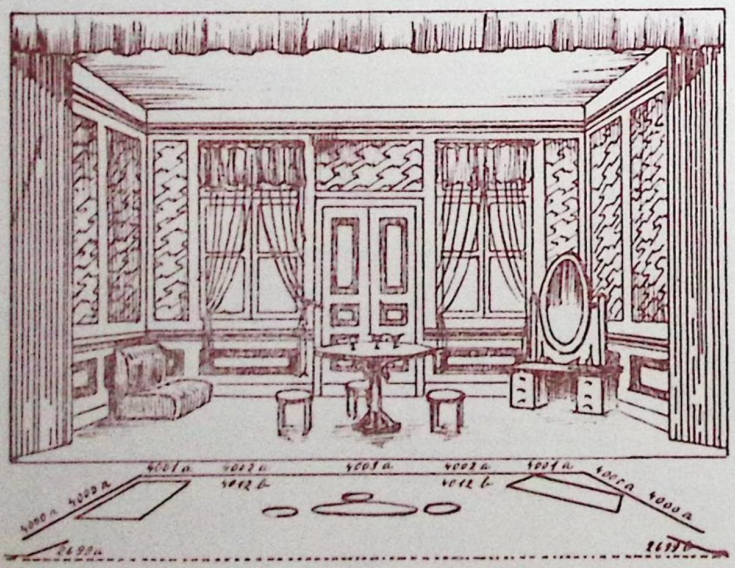

194

Salonek.

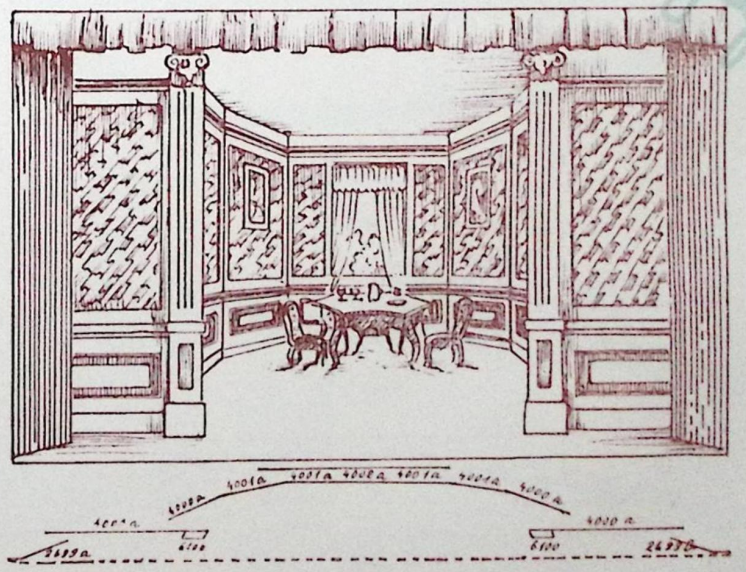

195

Občanský pokoj.

Zasazením vložek pořídíme občanský pokoj, který doplňujeme jednoduchým nábytkem a jinými vhodnými rekvisitami.

Průhled z pokoje do zahrady vyřešíme pomocí arkýře. Jindy vchod do sousední místnosti můžeme omeziti sloupy s použitím závěsů.

Předsíň.

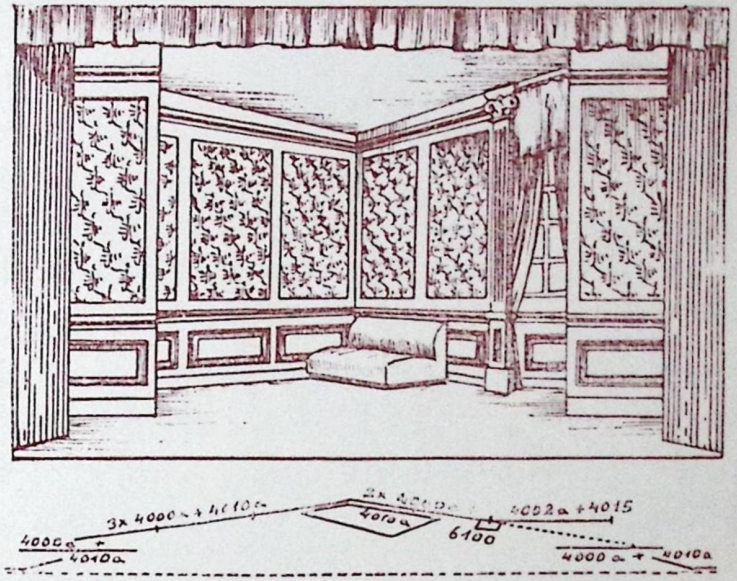

Obr. 196

Pokoj.

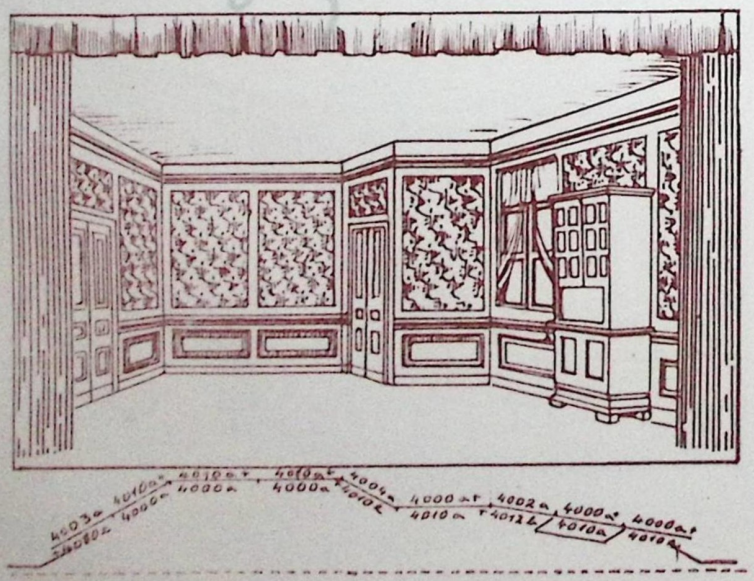

197

Hala.

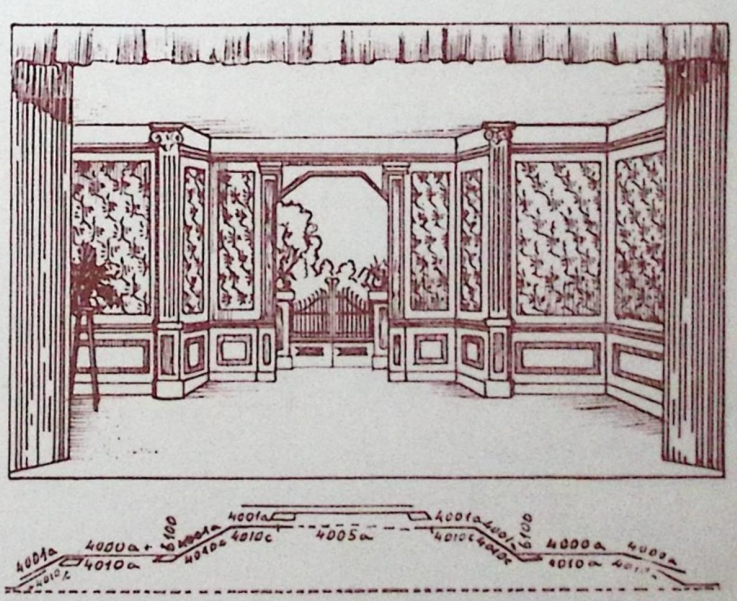

198

Barokový pokoj.

Základní rámy s barokovými vložkami, jež jsou opatřeny kašírovanými plastickými barokovými ornamenty, výborně poslouží při stylových inscenacích.

Pomocí barokového nábytku, podobizen a jiných starobylých rekvisit sestavíme různé barokové salony, salonky, zámecké haly a předsíně.

Velmi vhodnou kulisou je dvoudílný arkýř, jehož ve spojení se stylovými sloupy používáme k vytvoření výklenků, vchodů atd.

Barokový pokoj.

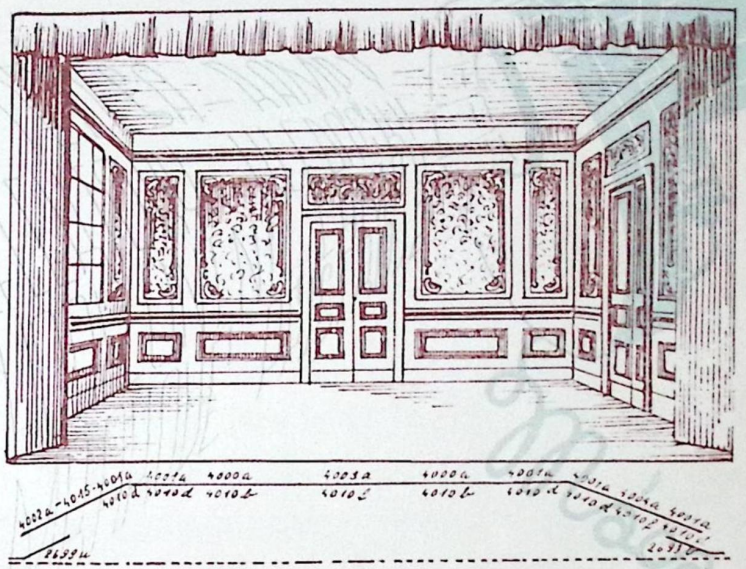

Obr. 199

Hala s výhledem do parku.

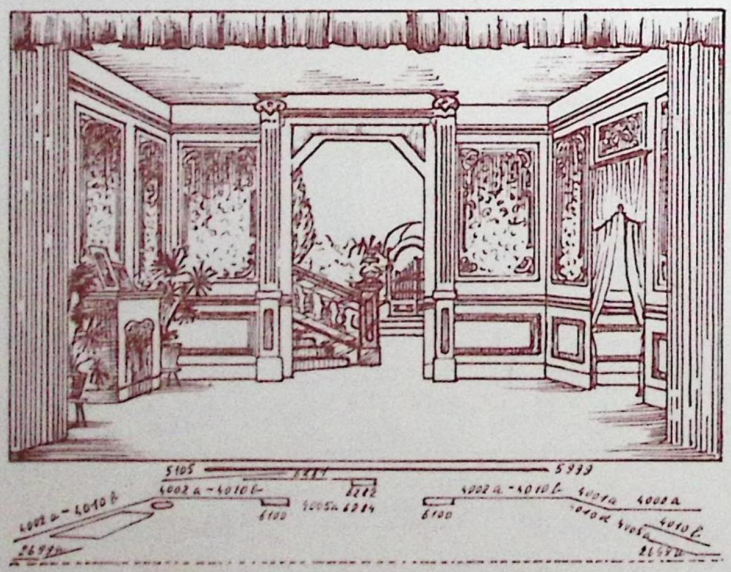

200

Knihovna.

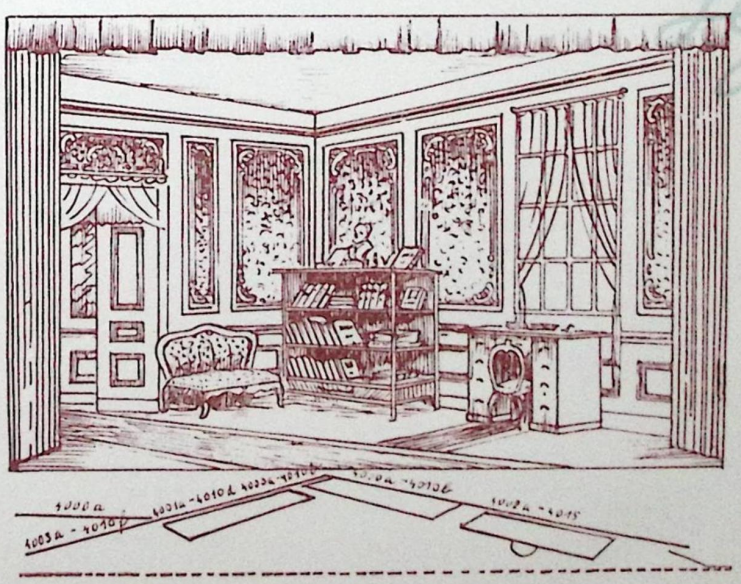

201

Seznam interierových dekorací.

Čís.	1-I-VI	str. 27	obr. 81—86/6x		změnitelná skříň
„	4-I-4-II	„ 28	„ 91—92/2x		změnitelná kredenc
„	4-III	„ 28	„ 94		barokový krb
„	4-IV-4-V	„ 28	„ 89—90		2x změnitelný psací stůl
„	4-VI-4-VII	„ 28	„ 87—88		2x změnitelné noční stolky
„	5a	„ 25	„ 73		selská lavice
„	5-II	„ 25	„ 71—72		staročeská židle změnitelná na slováckou
„	6	„ 25	„ 74		staročeský stůl rozkládací
„	8	„ 26	„ 79		barokový stůl
„	9	„ 26	„ 78		barokové křeslo
„	10	„ 26	„ 77		barokové židle
„	11	„ 26	„ 80		barokové pohovka
„	11a	„ 26	„ 76		barokové taburetka
„	18	„ 29	„ 112		váza
„	19	„ 29	„ 113		váza
„	21	„ 29	„ 114		pohanský bůžek
„	28a	„ 29	„ 117		štít
„	29	„ 29	„ 116		rytířský znak
„	29a	„ 29	„ 115		rytířský znak
„	46	„ 30	„ 133		kříž
„	50	„ 29	„ 110		pohár
„	52	„ 29	„ 111		džbán
„	55	„ 30	„ 120		hlavice na kulatý sloup
„	55a	„ 30	„ 121		podstavec na kulatý sloup
„	56	„ 30	„ 119		hlavice na hranatý sloup
„	57	„ 30	„ 122		hlavice na hranatý sloup (malá)
„	66	„ 29	„ 118		zlacená lyra
„	85	„ 29	„ 109		lucerna
„	86	„ 30	„ 123		polička
„	152	„ 31	„ 134		kryt nápovědní budky
Čís.	153	str. 31	„ 141		nápovědní budka se sedátkem
„	154	„ 31	„ 135—40		kryty nápovědní budky se znakem
„	155a	„ 25	„ 75		2x změnitelná truhla
„	200	„ 29	„ 96		šunka
„	201	„ 29	„ 95		pečená husa
„	202	„ 29	„ 97		pečené kuře
„	206	„ 29	„ 107		salám
„	210	„ 29	„ 98		husí stehno
„	211	„ 29	„ 106		rohlík
„	214a	„ 29	„ 99		hruška velká
„	214c	„ 29	„ 102		hruška malá
„	215a	„ 29	„ 101		jablko velké
„	222	„ 29	„ 100		hrozen
„	224	„ 29	„ 103		banán
„	228	„ 29	„ 108		jemný salám
„	231	„ 29	„ 104		bábovka
„	231a	„ 29	„ 105		houska
„	490	„ 30	„ 126		kuchyňský sporák sklápěcí
„	492	„ 30	„ 125		pokojová kamna
„	493	„ 28	„ 93		krb sklápěcí
„	1010a – f	„ 30	„ 127-132		obrazy
„	5282	„ 18	„ 50		balustrádní sloupek kašírovaný
„	5284a, b	„ 18	„ 50		váza kašírovaná
„	5450	„ 24	„ 70		hradní dvoudílné pozadí
„	5452	„ 23	„ 68		kamenná stěna
„	5800	„ 20	„ 59		nadstavek hradeb
„	5801a, b	„ 20	„ 60		nadstavek hradeb dvoudílný
„	5801a, b, c	„ 22	„ 66		třídílný kamenný oblouk
„	5802a, b, c	„ 23	„ 67		třídílný kamenný dvouoblouk
„	5803 a, b	„ 24	„ 69		dvoudílné pozadí žaláře

Čís. 6000 str. 9 obr. 2 základní pokojová kulisa celá pro vložku

„ 6002 „ 9 „ 4 základní pokojová kulisa čtvrtka

„ 6003 „ 9 „ 3 základní pokojová kulisa půlová pro vložku

„ 6004 „ 9 „ 5 základní pokojová kulisa celá pro vložku a dveře

„ 6005 „ 15 „ 34 arkýř

„ 6010—11 „ 10 „ 6, 7 oboustranná vložka celá selské a roubené světnice

„ 6010—11 „ 10 „ 8, 9 oboustranná vložka nadedveřní selské a roubené světnice

„ 6012—13 „ 11 „ 12, 13 oboustranná vložka celá moderního a občanského pokoje

„ 6012—13 „ 11 „ 14, 15 oboustranná vložka nadedveřní občanského a moderního pokoje

„ 6014—15 „ 12 „ 18, 19 oboustranná vložka celá barokového a renesančního pokoje

„ 6014—15 „ 12 „ 20, 21 oboustranná vložka nadedveřní barokového a renesančního pokoje

„ 6020—21 „ 10 „ 10, 11 oboustranná vložka otevíracího okna selské a roubené světnice

„ 6022—23 „ 11 „ 16, 17 oboustranná vložka otevíracího okna občanského a moderního pokoje

„ 6024 „ 12 „ 22 oboustranná vložka otevíracího okna barokového a renesančního pokoje

„ 6025 „ 16 „ 36 jednostranná vložka okenní pro moderní pokoj

„ 6026 „ 16 „ 35 jednostranná vložka okenní pro gotický pokoj

„ 6027 „ 16 „ 37 jednostranná vložka okenní žalářní

„ 6028 „ 16 „ 38 jednostranná vložka okenní hradní

„ 6029 „ 15 „ 32 vložka mřížkového okna pro moderní pokoj

„ 6030a „ 15 „ 33 vložka mřížkových dveří otevíracích pro moderní pokoj

Čís. 6030—31 str. 13 obr. 23—26 jednokřídlové dveře oboustranné pro selskou jizbu a salony

„ 6032—34 „ 14 „ 28—29 jednokřídlové dveře oboustranné pro moderní a barokový pokoj

„ 6040—41 „ 13 „ 24—25 dvoukřídlové dveře oboustranné pro selskou jizbu a salony

„ 6042—44 „ 14 „ 30—31 dvoukřídlové dveře oboustranné pro moderní a barokový pokoj

„ 6043 „ 13 „ 27 dvoukřídlové dveře mřížkové pro moderní pokoj

„ 6045 „ 15 „ 34 dvoukřídlové dveře arkýřové pro barokový pokoj

„ 6046 „ 15 „ 34 dvoukřídlové dveře arkýřové pro moderní pokoj

„ 6060 „ 15 „ 34 dvoukřídlové dveře arkýřové pro srubovou jizbu

„ 6061 „ 21 „ 65 nadstavek brány

„ 6062 „ 15 „ 34 dvoukřídlové dveře arkýřové hradní

„ 6064 „ 20 „ 62 branka

„ 6065 „ 20 „ 61 vrátka

„ 6066 „ 18 „ 50 mřížová vrátka

„ 6100 „ 17 „ 40 sloup s kašírovanou hlavicí

„ 6101 „ 17 „ 39 sloup plastický kulatý

„ 6102 „ 17 „ 41 sloup s kašírovanou hlavicí

„ 6103 „ 17 „ 42 sloup dvojitý

„ 6110 „ 17 „ 43 sloup kamenný

„ 6111 „ 17 „ 44 sloup dřevěný

„ 6112 „ 17 „ 45 sloup dřevěný okovaný

„ 6120 „ 19 „ 56 sufita trámová

„ 6121 „ 19 „ 54 sufita desková

„ 6122 „ 19 „ 55 plastický trám

„ 6200 „ 21 „ 65 nadstavek stříšky šindelové

„ 6201 „ 21 „ 65 nadstavek stříšky taškové

„ 6202 „ 21 „ 65 nadstavek stříšky taškové se štítem

„ 6203 „ 21 „ 65 nadstavek stříšky břidlicové se štítem

„ 6205a, b „ 20 „ 57 nadstavek stříšky šindelové dvoudíl.

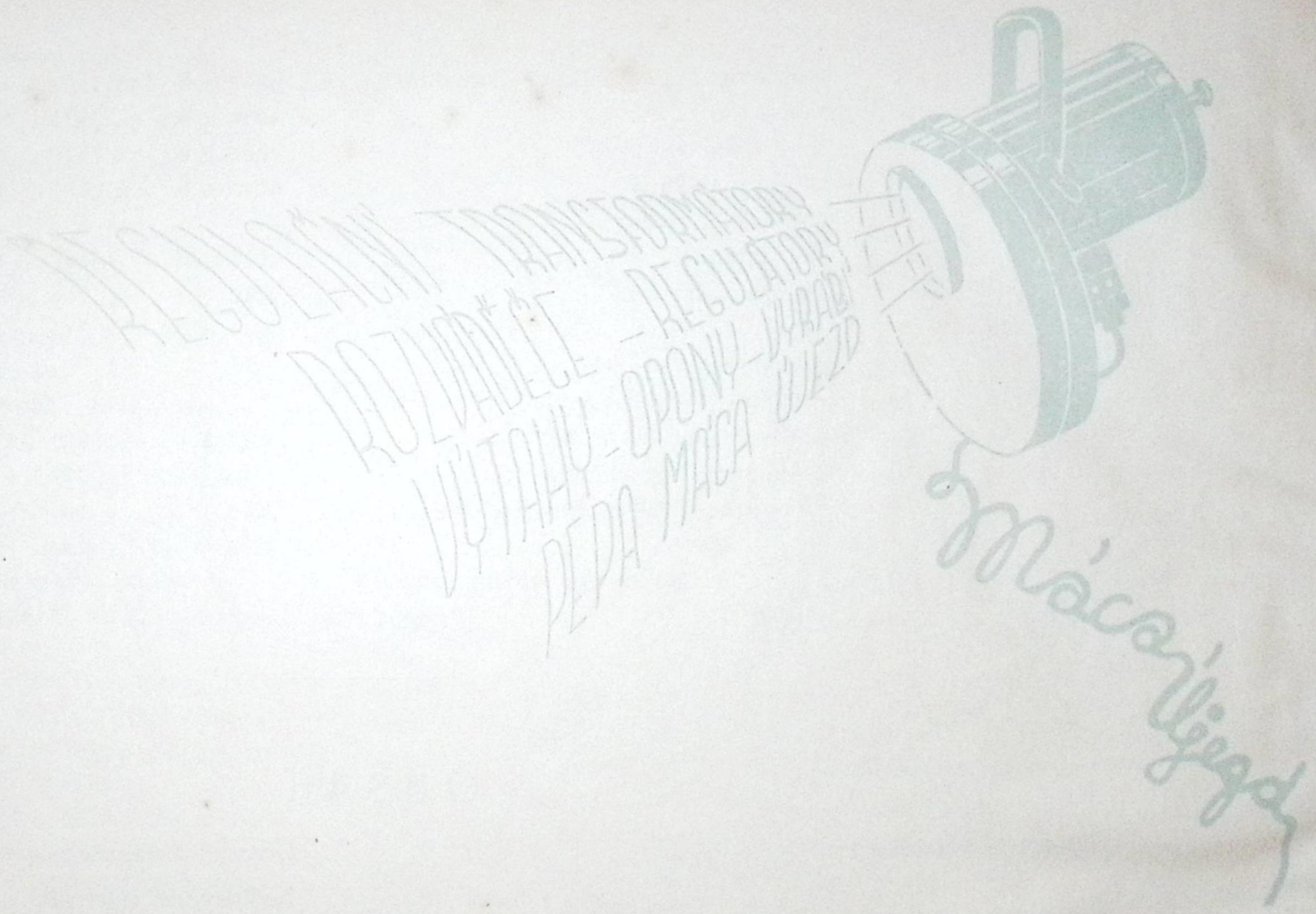

VYŠLO ROKU 1946 V NÁKLADU 1000 VÝTISKŮ • TEXT NAPSAL A KRESBY PROVEDL PEPA MÁCA • VYTISKLA KNIHTISKÁRNA ŘETICKÝ A VENCELIDES, SLAVKOV U BRNA

VYDÁNÍ PRVNÍ

Ochranná známka

Cena 200·— Kčs